

de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

januari 1974

11

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!

NUMISMAAT & KUNSTHANDEL
„DE SNEEKER VLIAGER”

JILLE B. WESTERHOF

munten, penningen,
topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en Buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek Telefoon 05150-7198, b.g.g. 6866
Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redaktie.

redaktie: P. C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200-14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik, mr. J. R. Voûte,
J. C. v.d. Wis, Kornalijnlaan 64, Groningen, tel. 050-713570 huis

advertenties en abonnementen: T. Kuik, Postbus 39 Kampen, tel. 05202-4180
postgirorekening 82.52.34 van de Algemene Bank Nederland te Zwolle, t.n.v.
T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen (banknummer 59.69.28.688)
advertentietarieven:
hele pagina: per keer f 70,— of f 300,— per jaar
halve pagina: per keer f 40,— of f 175,— per jaar
kwart pagina: per keer f 25,— of f 90,— per jaar
advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd.

abonnementsprijs f 10,— per jaar (een abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari)
bij buitenlandse abonnementen worden de portokosten in rekening gebracht

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand.

DE VERVAARDIGING VAN MUNTEN IN VERLEDEN EN HEDEN

1. Geschiedenis

De techniek van de vervaardiging van munten is reeds zeer oud. De vroegste menselijke beschavingen hebben reeds behoefte gevoeld aan een ruilmiddel dat door vorm, inhoud of samenstelling en gewicht een gangbaar intermediair kon vormen bij het tot stand komen van transacties. De oudst bekende munten, in de gedaante zoals die thans algemeen als gebruikelijk wordt ervaren, stammen uit ca. 700 v. Chr., toen in Lydië de eerste munten van electrum (een goud - zilverlegering) werden gegoten. Het gieten is eeuwenlang de meest primitieve produktiewijze voor munten geweest. Eerst later gingen de Grieken en Romeinen en andere volkeren ertoe over stempels te maken, waartussen een schijfje metaal van een vooraf vastgesteld gewicht en gehalte werd gestempeld, vaak met artistiek bijzonder fraaie voorstellingen. Uiteraard geschiedde dit door met een hamer met behulp van handkracht een flinke klap op de bovenstempel te geven, terwijl de onderstempel in een zwaar blok of aambeeld was bevestigd. Op deze primitieve wijze heeft de muntslag tot ca. 1700 plaatsgevonden. De muntstempels werden met de hand gegraveerd, later door het inslaan van poinçons of ponsen (opwaartse stempels), met vaste voorstellingen of onderdelen ervan, gecomponeerd. Zij waren dus onderling steeds verschillend. De metaalplaatjes (of schijfjes) werden uit een met de hand gehamerde of geplette strook geknipt en op gewicht gevijld.

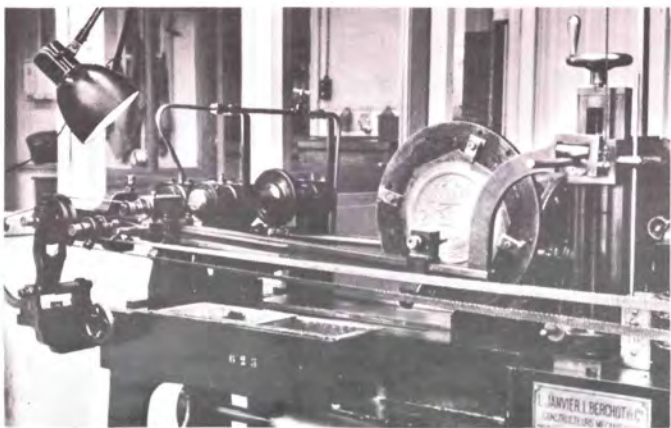
De schroefpers of balancier, uitgevonden in de 17e eeuw was een enorme verbetering, want niet alleen dat het zware handwerk gedeeltelijk door de machine werd overgenomen, maar tevens waren de zogenoemde geschroefde munten veelal zuiver rond en veel fraaiër van uitvoering.

's Rijks Munt
te
Utrecht

Graveur

Verkleinbank
voor het
verkleinend
overbrengen van
een bronzen
model op schaal

Op deze wijze werd gemunt tot ca. 1830, toen Uhlhorn in Grevenbroich de muntpers met knie-hefboom-mechanisme uitvond, waarmee de muntslag door een automatisch toe- en afvoer-mechanisme werd gemechaniseerd. Aanvankelijk werden deze persen met stoomkracht, later door middel van electriciteit gedreven en bereikten een toerental van 60-80 slagen per minuut.

De muntplaatjes werden opgesloten in een muntring, die glad of gekarteld was, zodat naar believen gladde of gekartelde munten konden worden gefabriceerd.

Het wonderbaarlijke is nu, dat de hedendaagse muntpersen nog steeds met hetzelfde knie-hefboom-mechanisme zijn uitgerust, zij het wat meer perfectioneerd en met een hoger toerental, hetgeen bij de verticale persen tot 150 slagen en bij de horizontale persen tot 250 à 300 slagen per minuut oploopt.

Ook de overige bewerkingen, die aan de feitelijke muntslag vooraf gingen ondervinden in de loop der eeuwen verandering en mechanisering. Aanvankelijk werden de repen metaal in zandvormen uitgegoten, nadat het smelten van de metaallegering in gemetselde, met hout- of steenkool gestookte ovens had plaatsgevonden. Reeds zijn genoemd het met de hand hameren van de metaalrepen op de gewenste dikte, waarna deze in het vuur werden zachtgegloeid, om vervolgens met behulp van een schaar hieruit de ronde schijfjes te knippen. Deze schijfjes werden op maat en gewicht gesnoeid en op gewicht vergeleken met zogenaamde richtpenningen (muntgewichtstandaarden).

Later werd het walsen van zwaardere metaalstroken verricht op pletmolen, die door paarden of waterkracht werden aangedreven. Het knippen van de platen geschiedde in ponsmachines, die op dezelfde wijze met paarden werden voortbewogen.

Naast de schroefpers heeft men om het stempelen van de munten te vereenvoudigen, hiervoor nog een aantal andere methoden bedacht en uitgevoerd. Ik noem hier het "knippen" van munten, waarbij het muntplaatje tussen twee aan elkaar scharnierend verbonden stempels werd geslagen en de stempelwals, waar de gravures van de munten inwaarts in de walsrollen waren aangebracht en aldus onder hoge druk in de metaalstrook werden gerold, om daarna de munt eruit te knippen of te ponsen.

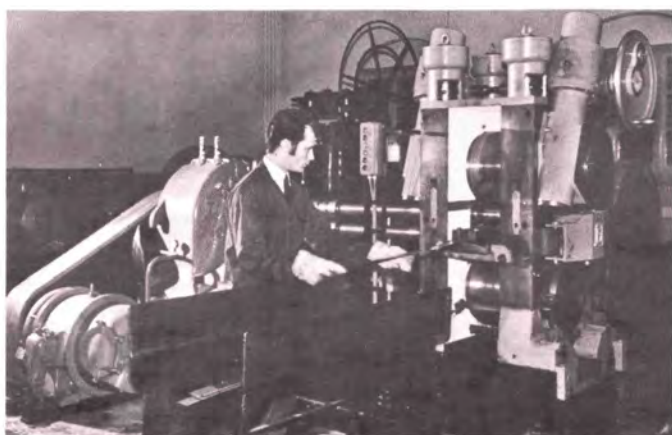
Geen van deze werkwijzen hebben verdere toepassing gevonden. Het aanbrengen van het randschrift geschiedde aanvankelijk ook met de hand, door de (ronde!) plaatjes tussen twee stalen horizontale ten opzichte van elkaar heen en weer gaande blokjes, waarin het randschrift of versiering in spiegelschrift hetzij opwaarts, dan wel inwaarts is aangebracht, te bewegen. Deze zogenaamde kartel- of randschriftmachine, type Castaing, wordt soms nog wel gebruikt, maar dan uiteraard aangedreven door een electromotor.

Men kan een verhoogd (opwaarts) randschrift eveneens aanbrengen door het muntplaatje tijdens de muntslag in een muntring met verdiepte (inwaartse) gravure op te sluiten. Het is voor de lossing van het gereedgekomen muntstuk evenwel noodzakelijk dat de muntring zich in drie delen verend kan openen en sluiten en deze beweging van het aandrijf-mechanisme van de pers wordt afgeleid. Deze methode van de "Virole Brissée" (gedeelde muntring) dateert reeds uit de 16e eeuw; werd tijdens het schroeven weer verlaten en is na 1830 op de Uhlhornpers weer ingevoerd en wordt nog steeds toegepast.

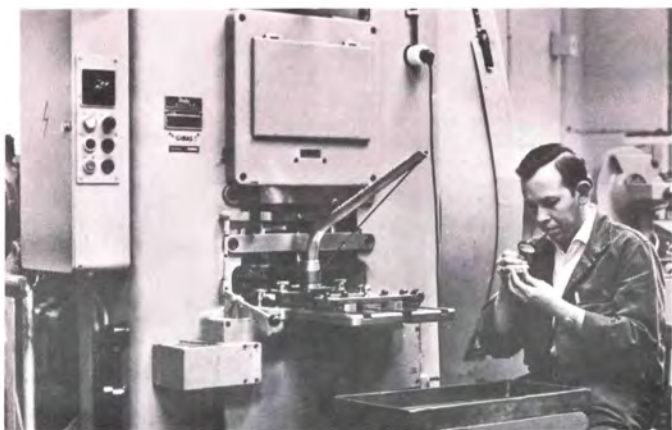
In Nederland is alleen het inwaartse randschrift bekend dat, zoals reeds werd vermeld, door een afzonderlijke bewerking in de randschrift-machine, aan de eigenlijke muntslag voorafgaat. Ook de kabelrand aan de

Smelthuis

Walsmachine
voor het op
dikte pletten
van metaalstro-
ken

Muntpers

dukaat wordt vóóraf op het blanco muntplaatje aangebracht.

2. Huidige muntfabrikage

- 2.1. In het smelthuis of gieterij worden de volgens de Muntwet vastgestelde legeringen gesmolten en uitgegoten in stalen coquilles of gietvormen. Het continuus-casting procédé, waarbij stroken in zeer grote lengten zonder onderbreking in een gietmachine worden vervaardigd, heeft reeds bij verscheidene Munthuizen zijn intrede gedaan, waardoor ook dit proces is geautomatiseerd.
- 2.2. In de walserij worden de metaalstroken tussen twee walsrollen op de juiste dikte zeer nauwkeurig uitgeplet. In de moderne walserij worden eindloze banden op haspels door de walsmachine gevoerd en komt er dus bijna geen mankracht aan te pas.
- 2.3. De metaalstroken, die door de sterke deformatie hard zijn geworden, moeten vervolgens in gloeiovens op een temperatuur van 600 à 700° C. worden zachtgelooid.
- 2.4. Uit de aldus nauwkeurig op diktemaat verkregen metaalstroken of opgehaspelde banden worden in snellopende persen de plaatjes of rondellen geponst. Het afkomende schroot gaat wederom retour naar de gieterij.
- 2.5. Met verdund zwavelzuur worden de rondellen vervolgens in de beits-
serij gereinigd, waarna een randje aan het schijfje wordt gestuikt (opzetten). De munten van een hogere waarde krijgen daarna nog een randscript door de muntplaatjes onder druk door een blok met een in spiegelschrift gegraveerde tekst of versiering te laten rollen.
- 2.6. Daarna zijn de blanco muntschijfjes gereed voor de muntslag, die op de hiervoren genoemde muntpersen, welke in de Muntzaal staan opgesteld, plaatsvindt.
- 2.7. Na een visuele controle, waarbij de misprints of fout geslagen stukken worden uitgesorteerd, gaan de munten naar de afdeling Controle waar ze worden gewogen, geteld, afgezakt en ter verzending worden gebracht.

3. Muntmetalen

De klassieke muntmetalen zijn goud, zilver en roodkoper. Heden ten dage vinden zij nog slechts sporadisch toepassing en nooit in de zuivere vorm, maar steeds gelegeerd met andere metalen. Voor herdenkingsmunten van hogere waarden wordt nog wel zilver gebruikt (zilveren tientjes 1970 en 1973). Het roodkoper vinden we terug in het muntbrons (95% Cu, 4% Sn, rest Zn.) zoals dit voor onze stuivers en centen wordt gebruikt. In de tweede helft van de vorige eeuw is het zuivere roodkoper als muntmetaal afgeschaft en vervangen door het veel hardere brons. Tegenwoordig worden evenwel een gehele reeks van metalen en metaallegeringen gebezigd voor de muntslag. (Sn=stannum=tin Red.)

Voor de hogere waarden: zuiver nikkel (rijksdaalder, gulden, kwartje, dubbeltje); cupro-nikkel (75% Cu, 25% Ni) in de vooroorlogse vierkante stuiver, nieuw zilver (65% Cu, 15% Ni, rest Zn).

Voor de lagere waarden: het reeds genoemde muntbrons, daarnaast aluminiumbrons (92% Cu, 6% Al, 2% Ni) en soortgelijke legeringen met geringe onderlinge variaties in de bestanddelen; nikkel-messing (79% Cu, 1% Ni, rest Zn), geelkoper (60-70% Cu, rest Zn).

Voor de laagste waarden: aluminium (soms gelegeerd met magnesium en mangaan, zodat het corrosie-vast wordt); zink (oorlogsgeld); roestvrij staal (in verschillende samenstellingen).

De algemene opvatting is dat men voor de hogere waarden bij voorkeur metalen met een witte kleur kiest, uitgezonderd aluminium en voor de

Frictiepers voor het persen
van stempels en medailles

Opzetmachine voor het
opstuiken van een randje aan
de blanco muntplaatjes

lagere waarden metalen met bruine of gele kleur. Het aluminium en het roestvrij staal blijft bestemd voor de denominaties van zeer lage waarden. Zink wordt vanwege zijn slechte eigenschappen bijna niet meer toegepast.

Daarnaast heeft zich na de tweede oorlog een nieuwe ontwikkeling voorgedaan met de fabricage van geplatteerde metalen of de zogenaamde sandwich-legeringen, waarbij een kern van in het algemeen lagerwaardig metaal (cupro-nikkel, koper, ijzer) aan weerszijden is geplatteerd met een hogerwaardig metaal, zoals bijv. zilver, nikkel en brons of messing.

Duitsland heeft het procédé uitgevonden, waarbij een ijzerkern door het warm opwalsen bedekt wordt met brons (1- en 2 pfennig) of messing (5-10 pfennig). Het nadeel hiervan is dat het uitgeponste schroot nagenoeg waardeloos is door de samenstelling van koper en ijzer, die slechts met moeite zijn te scheiden. Voorts gaan de randen van de munten in een vochtige omgeving roesten. Dit procédé heeft zich verder ontwikkeld, waardoor het thans mogelijk is de meest uiteenlopende metalen te platteren (Engels: cladding), zodat hieruit munten kunnen worden vervaardigd van allerlei kleuren en samenstellingen.

Toen in de zestiger jaren bleek, dat op de lange duur de zilverprijs niet meer op de door de Amerikaanse Regering gegarandeerde prijs van \$ 1,29 per ounce zou zijn te handhaven, was dit voor de Amerikaanse Treasury aanleiding aan het Battelle Institute opdracht te geven een onderzoek in te stellen naar zilver-vervangende legeringen voor munten en wel zodanig dat deze nieuwe munten zonder bezwaar door automaten zouden worden geaccepteerd. Men wilde hiermede voorkomen dat automaat-bezitters een claim bij de regering zouden indienen voor de ombouwkosten van hun automaten.

Het onderzoek wees uit dat de in de V.S. gebruikte zilver-legering van 90% zilver, rest koper kon worden vervangen door

- a) een sandwichlegering van 3 lagen, waarvan de kern bestaat uit een legering van 20% zilver en 80% koper (rode kleur), aan weerszijden bedekt met een laag met een alliage van 80% zilver en 20% koper (Gemiddeld zilveragehalte v.d. munt 40%).
- b) een sandwichlegering van 3 lagen, waarvan de kern bestaat uit zuiver koper en de buitenlagen uit cupro-nikkel (75% Cu, 25% Ni).

Beide metaal-composities hebben dezelfde electro-magnetische eigenschappen zodat muntautomaten met behulp van hiervan gefabriceerde munten in werking konden worden gesteld.

De Amerikaanse regering heeft vervolgens als overgangsmaatregel een enorm aantal munten laten slaan in de samenstelling a, en deze in omloop gebracht. Van de quarter en de dime is in de legering b enige jaren lang op voorraad geproduceerd. Toen op 18 mei 1967 de U.S.A. Treasury de zilverprijs moest loslaten kon terstond tot de uitgifte van de nieuwe munten worden overgegaan. Thans worden, met uitzondering van speciale munten in zogenaamde proof-condition, alle munten in de onedele sandwich-legering b geslagen.

Bij de intrekking van de oude munten deed zich voor de U.S.A.-Munt echter een extra moeilijkheid voor, daar de teruggevloede munten langs de normale weg niet waren te scheiden. Hier heeft men toen een geheel aparte apparatuur voor moeten ontwikkelen.

In Nederland lag het voor de hand om - toen de zilverprijs was losgelaten - zuiver nikkel als vervangingsmateriaal te kiezen. Men had uitstekende ervaringen opgedaan met de sedert 1948 in omloop gebrachte nikkelen kwartjes en dubbeltjes. Het aantal guldens-automaten was hier te lande aanzienlijk kleiner en men mocht verwachten, dat wegens het

van-zelf uit de circulatie verdwijnen van de zilveren exemplaren, er slechts een korte overgangsperiode van zilveren naast nikkel en guldens zou optreden. Zwitserland heeft gekozen voor cupro-nikkel. Duitsland, Frankrijk en Zweden voor sandwich-legeringen van verschillende samenstellingen.

De geplatteerde metaal-composities zijn evenwel niet veel goedkoper dan zuiver nikkel, terwijl men, wat de juistheid van laagdikten en legering betreft, geheel aan de nauwkeurigheid van de fabrikant is overgeleverd, daar controle achteraf praktisch onuitvoerbaar is. Maakt bedoelde fabrikant een fout in de door hem geleverde metaal-compositie, dan slaat 's Rijks Munt geld dat niet voldoet aan de Muntwet (vals geld!) en de automaathouder is gedupeerd. Alleen de muntverzamelaar kan gelukkig zijn met dergelijke misprints of rariteiten.

Zuiver nikkel daarentegen is langs magnetische weg eenvoudig te scheiden van zilver en andere metalen en de op de Munt aangeleverde rondellen kunnen dan ook gemakkelijk op metaal-samenstelling worden gecontroleerd. Bovendien is nikkel een mooi muntmetaal: het is hard en slijtvast en behoudt zeer lange tijd zijn oorspronkelijke fraaie kleur.

Dr. Ir. M. van den Brandhof,
's Rijks Muntmeester.

Uitzoekband

Telmachine

Muntkabinet

NIEUW VERSCHENEN MUNTEN

Rubriek verzorgd door A.G. van der Dussen

ALGERIJE: Er werd hier een koper-nikkelen munt ter waarde van 1 Dinār uitgegeven met het jaartal 1972. De munt heeft een diameter van 25 mm. en een gewicht van 7 gr.

AUSTRALIË: De circulatiemuntten van 50, 20, 10, 5, 2 en 1 Cent(s) met het jaartal 1973 (Yeomannrs. 41 t/m 45 en 47) zijn thans alle in omloop gebracht.

BAHAMAS: Naast de volledige serie circulatiemuntten met het jaartal 1973, bestaande uit stukken ter waarde van 5, 2 en 1 Dollar(s) en van 50, 25, 15, 10, 5 en 1 Cent(s) (Yeomannrs. 14 t/m 21 en 22a), werd ook een nieuwe munt van 10 Dollars uitgegeven. Dit 50 mm. grote zilverstuk van 48,599 gram is uitgegeven ter herdenking van het verkrijgen van de onafhankelijkheid in 1973. Op de voorzijde staat het gebruikelijke portret van Elizabeth II, op de keerzijde vinden we de afbeelding van de "Santa Maria", één van de drie schepen waarmee Christopher Columbus op ontdekkingsreis naar Amerika voer. Het omschrift luidt: "INDEPENDENCE 10 JULY 1973 - 10 DOLLARS".

BULGARIJE: Onderstaand een afbeelding van het 5-Levastuk 1973, waarvan in "De Florijn" nr. 10 reeds melding werd gemaakt. Op de voorzijde staat rond het Bulgaarse wapen het (vertaalde) omschrift "Bulgaarse Nationale Republiek", de waarde aanduiding en het jaartal 1973. Op de keerzijde staat een groep opstandelingen, die hun vaandel omhoog houden. Het omschrift (vertaald) luidt "De anti-fascistische opstand 1923".

CANADA: De aanmuntingswedloop met als finish de financiering van de 21ste Olympische Zomerspelen, blijkt een Marathonloop te worden. In totaal 28 munten in de waarden 10 en 5 Dollar zullen in de periode 1973-1976 in omloop worden gebracht. Het aanmuntingsprogramma, dat onlangs bekend werd gemaakt, ziet er

als volgt uit:

- Herfst 1973 - 5-Dollarstuk met de kaart van Noord-Amerika
10-Dollarstuk met de wereldkaart
5-Dollarstuk met het gezicht op Kingston (Ontario)
10-Dollarstuk met het gezicht op Montreal
- Voorjaar 1974 - Twee vijf-dollarstukken en twee tiendollarstukken met afbeeldingen van het Olympisch vuur, toortsen, een krans en een olijventak tegen een klassieke achtergrond.
- Herfst 1974 - Twee munten van 5 en twee van 10 Dollar met afbeeldingen van Canadese sporten.
- Voorjaar 1975 - Twee munten van 5 Dollar en twee van 10 Dollar met sportmotieven.
- Herfst 1975 - Twee munten van 5 Dollar en twee van 10 Dollar met sportmotieven.
- Voorjaar 1976 - Twee munten van 5 Dollar en twee van 10 Dollar met sportmotieven.

In de loop van 1976 zullen nogmaals twee stukken van 5 Dollar en twee van 10 Dollar worden uitgegeven.

De munten zullen een diameter hebben van 35 mm. en 45 mm. terwijl het gehalte 925/1000 zal zijn. Op alle munten zal het symbool van deze Spelen staan, n.l. de letter M van Montreal boven op de vijf Olympische ringen.

De redactie van *Montsamlernyt* was zo vriendelijk onderstaande afbeelding van de eerste twee series beschikbaar te stellen.

CHILI: Hier werd een koper-nikkelen munt ter waarde van 5 Escudo's en met het jaartal 1971 in omloop gebracht. Deze munt, die een diameter van 23 mm. heeft, toont ons op de voorzijde een ruitersstandbeeld en op de keerzijde het Chileense wapen en de waarde aanduiding.

CYPRUS: Met het jaartal 1973 werden munten van 100, 50 en 25 Mils geslagen en in omloop gebracht.

DUITSLAND - BONDSREPUBLIC: Het vijfmarkstuk 1973, dat door het kunstenaarspaar Claus en Ursula Homfeld uit Bremen is ontworpen en waarmee het de eerste prijs won, heeft als thema de 125-jarige herdenking van de opening van de Duitse Volksvertegenwoordiging in de "Paulskirche" te Frankfurt. Dit zilveren vijfmarkstuk weegt 15,55 gram, heeft een diameter van 32,5 mm. en toont op de voorzijde een sterk vereenvoudigde voorstelling van het binnenste van de "Paulskirche".

ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14
UTRECHT
Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

inkoop - verkoop

'n advies kost u niets

een abonnement op onze prijslijst welke drie keer per jaar verschijnt kost u inclusief porti f 10,— per jaar.

DUITSLAND - DEMOKRATISCHE REPUBLIEK: Wederom is in Oost-Duitsland een herdenkingsmunt uitgegeven, nu ter gedachtenis aan het feit, dat 125 jaar geleden de luchtvaartpionier Otto Lilienthal (1848-1896) werd geboren. Deze koper-nikkelen munt, die in Oost-Berlijn is geslagen, weegt 12,3 gram en heeft een diameter van 29 mm.

EGYPTE: In de Abbasia Munt te Kaïro werd in een oplage van 50.000 stuks een zilveren munt (diameter 45 mm., 25 gram) geslagen in het kader van de hulp aan de F.A.O. met als motief de Aswandam, omgeven door twee korenaren.

FRANKRIJK: Nu de aanmunting van 10-Francstukken in 1973 is gestaakt, zullen met ingang van 1974 zilveren munten van 20 Francs uitgegeven worden. Het gehalte van deze munten wordt 900/1000, de diameter 41 mm. en het gewicht ca. 30 gram.

HONGKONG: De stukken van 1 Dollar, 50 en 10 Cents met het jaartal 1973 zijn thans in omloop (Yeomannrs. 30a, 29a en 28a).

munten en postzegelhandel

Inkoop - Verkoop - Taxatie

A. ASSINK

Nobelstraat 16 — Utrecht

Tel. 030-315098

IRAK: Ter gelegenheid van het feit, dat 25 jaar geleden (in 1947) de Iraakse Bank werd gesticht, zijn twee munten uitgegeven. Het zijn een zilveren Dinar van 31 gram en een nikkel munt van 250 Fils die 14,9 gram weegt.

JAMAICA: De volledige serie circulatiemunten van 5 en 1 Dollar(s) en van 25, 20, 10, 5 en 1 Cent(s) met het jaartal 1973 is thans in omloop gebracht. Van het 5-Dollarstuk geven we onderstaand een afbeelding, de overige munten zijn in Yeoman te vinden onder de nummers 29 t/m 34.

JAPAN: De 50 Yen 1973 is in circulatie gebracht (Yeomannr. 81).

JOEGOSLAVIË: Hier werd een nieuwe munt van 1 Dinar 1973 uitgegeven van hetzelfde type als de stukken van 2 en 5 Dinara (Yeomannrs. 45 en 46).

PANAMA: De serie circulatiemunten van 1 Balboa, 50, 25, 10, 5 en 1 Centesimo(s) met het jaartal 1973 is in omloop gebracht. Het stuk

van 20 Balboas 1971 ter herdenking van de 150-jarige onafhankelijkheid, is ook met het jaartal 1973 geslagen. Daar deze munt wel in Yeoman onder nr. 29 opgenomen is, maar niet afgebeeld, is onderstaand een foto ervan geplaatst.

TSJECHOSLOWAKIJE: Ter gelegenheid van de 200ste geboortedag van Josef Jungmann (16 juli 1775) werd een munt van 50 Koruna uitgegeven. Jungmann was schrijver en filoloog en één van de belangrijkste figuren van de Tsjechische Verlichting. Zijn belangrijkste werk was de samenstelling van het woordenboek in de Tsjechische taal. Hij stierf op 14 november 1847.

Het 50-Korunastuk is van zilver (gehalte 700/1000), weegt 13 gram en heeft een diameter van 31 mm.

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831
Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

UGANDA: Dit Afrikaanse land gaf een nieuwe koper-nikkelen munt ter waarde van 5 Shillings uit. De munt is zevenhoekig, weegt 13,6 gram en heeft een diameter van 30 mm.

VENEZUELA: Dit land heeft bekend gemaakt, dat het zal overgaan tot het uitgeven van een zilveren munt ter waarde van 10 Bolivares.

Zilveren munten waren in Venezuela reeds lang uit omloop verdwenen. De laatst aangemunte zilverstukken waren die ter waarde van 2 Bolivares, geslagen tussen 1960 en 1965. De muntwaarde van 10 Bolivares maakte in het huidige circulatiesysteem nog geen deel uit van de muntomloop.

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN: In de "Royal Mint" te Llantrisant is een serie munten geslagen. Het zijn een 10 Fils van koper-zink met drie hoortorens erop, een 20 Fils van koper-nikkel met een afbeelding van een antilopensoort, een 50 Fils van koper-nikkel met een Arabisch vissersschip en een 1 Dirham, eveneens van koper-nikkel. Alle munten dragen het jaartal 1973.

**munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop-verkoop**

**uitgebreide muntlijst
verschijnt begin februari**

H. J. HUIZINGA

**Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022**

RUSLAND: De serie circulatiemunten van 1 Rubel, 50, 20, 15, 10, 5, 3, 2 en 1 Kopeke(n) met het jaartal 1973 is thans geheel in omloop.

SAOEDI-ARABIË: Hier werd een munt ter waarde van 50 Halala met het jaartal 1972 uitgegeven. De munt is van koper-nikkel, weegt 6,4 gram en heeft een diameter van 26 mm.

SINGAPORE: In "De Florijn" nr. 10 werd reeds melding gemaakt van de uitgifte van een vijf-dollarstuk ter gelegenheid van de 7de Spelen van de landen van het Zuid-Oost Aziatische Schiereiland. De deelnemende landen zijn Birma, Kambodja, Laos, Malaysia, Singapore, Zuid-Vietnam en Thailand. Onderstaand plaatsen wij een afbeelding van deze munt.

SPANJE: In Spanje zullen de munten met de afbeelding van president Francisco Franco vervangen worden door munten met het portret van prins Juan Carlos de Bourbon.

THAILAND: Hier werd een 5-Bahtstuk met het jaartal 1973 uitgegeven. Tot nu toe kwamen munten van deze waarde niet in de omloop voor. De negenhoekige munt is van koper-nikkel, weegt 8,63 gram en heeft een diameter van 27,7 mm.

WEST-SAMOA: Na Nieuw-Zeeland heeft ook West-Samoa een munt uitgegeven ter gelegenheid van de in 1974 te houden Spelen van het Britse Gemeenebest. Op de voorzijde van het koper-nikkelen 1-Talastuk staan twee boksers in gevechtshouding. Op de keerzijde staat het wapen van West-Samoa.

IJSLAND: De serie circulatiemunten van 50, 10, 5 en 1 Kron(a)(ur) en van 50, 25 en 10 Aurar met het jaartal 1973 is thans geheel in omloop gebracht.

FEDERATIEVE NUMISMATISCHE CONTACTDAG

Tijdens de laatste te Amersfoort gehouden bijeenkomst van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland, is bekend gemaakt dat de Numismatische Kring "Moneta Campensis" te Kampen de komende contactdag van muntenverzamelaars in federatief verband, zal organiseren. Daarbij uitgaande van de gedachte om ieder jaar een dergelijke dag te houden, steeds door een andere Kring te verzorgen.

De eerste dag, toen georganiseerd door de Kring Noordoostpolder, die hieraan de naam "Landdag" gaf, vond plaats in het voorjaar van 1973 in de "Flevohof". Ieder die deze dag heeft meegemaakt, zal zich deze nog goed herinneren als een uitgesproken succes. (Er waren 255 aanwezigen!)

Het Kringbestuur van "Moneta Campensis" heeft besloten als datum voor de komende contactdag aan te wijzen zaterdag 20 april 1974. Wij hopen en verwachten dat het goed en interessant zal zijn.

Zoals bekend was Kampen een Hanzestad en Keizerlijke Rijksstad, met een eigen Munt. Wij hebben de gemeentelijke archivaris, drs. v.d. Vlis, bereid gevonden om een aantal munten, geslagen te Kampen, alsmede een serie stempels van de vroegere muntslag, af te staan ten behoeve van de in het kader van de contactdag te houden expositie. Drs. v.d. Vlis, zal bij die gelegenheid een causerie houden over "Kampen en Kampen". De expositie zal worden gehouden in de Koornmarktspoort, één van de drie overgebleven toegangspoorten van de voormalige vestingstad Kampen. Het poortgebouw op zichzelf is reeds een bezienswaardigheid, met de voorkant uitzijnde op de rivier de IJssel en met de achterzijde grenzende aan de Koornmarkt.

Dit plein behoort tot het oudste deel van de stad Kampen, omgeven door mooie gebouwen. Daartoe behoren, behalve de reeds genoemde poort, de zeer mooie gothische St. Nicolaas- of, populair gezegd, Bovenkerk. Langs één der zijanten van het plein staat een gebouw, voorheen de woning van een deftig heer, later ingericht ter opleiding van administratief militair kader en sinds kort in gebruik als dependance van de Theologische Hogeschool. In dit gebouw met haar talrijke zalen, kleine en grotere, zal gelegenheid zijn om de inwendige mens te versterken en te laven, om vrienden en bekenden te begroeten en zal men middels ruil en koop in staat zijn, zijn of haar muntencollectie uit te breiden.

Suggesties van uw kant zullen wij op prijs stellen.

Aan ons bekende adressen zal nadere informatie worden gezonden, met gelegenheid om voor deelname in te tekenen. U krijgt nog een stencil met

JACQUES SCHULMAN N.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

aanmeldingsformulier.

RESERVEER IN IEDER GEVAL GENOEMDE DATUM: 20 APRIL 1974.

Wij hopen zeer veel personen, bekenden en onbekenden, op die dag te mogen begroeten, in een zaal aan het Muntplein, gelegen nabij de Koornmarkt.

Het programma voor de contactdag zal worden vermeld in het maart-nummer van de Florijn.

De commissie van voorbereiding,

T.Kuik, de Bruynstraat 2, Kampen
B.J.Rigterink, Spoordwarsstraat 10,
IJsselmuiden, tel. 05202-4861
G.J.van Gelder, De Boeg 29, Dronten
M.H.Koster, Weegbree 10, Kampen.

EERSTE PSEUDO-MUNT VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van Hare Majesteit Koningin Juliana is in opdracht van de Nederlandse Antillen een 25-guldenstuk uitgegeven; de eerste pseudo-munt binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

De "munt" is van zilver (gehalte 925/1000), heeft een diameter van 45 mm., weegt 650 grein en is geslagen in de "Royal Canadian Mint" in Ottawa.

Op de voorzijde staat de beeltenis van Koningin Juliana, zoals we die van de Nederlandse munten en van de sinds 1970 geslagen Antilliaanse guldens kennen, echter met enige verschillen. Zo is het haar gedetailleerder weergegeven, is het oog meer geaccentueerd en is de vorm van de mond iets anders.

De letter "W" van Prof.L.O.Wenckebach onder de beeldenaar is vervangen door de letter "B" van de stempelsnijder van de Canadese Munt. Het omschrift luidt: JULIANA REGINA 1973 NEDERLANDSE ANTILLEN.

Afbeelding ca. $1\frac{1}{2}$ x vergroot

Op de keerzijde zien we Koningin Juliana en Prins Bernhard gezeten in de crème calèche, zoals ze tijdens hun bezoek aan de Nederlandse Antillen op 18 oktober 1955 over de Koningin Emma-brug in Willemstad op Curaçao reden, een brug die bekend staat als de langste en oudste pontonbrug ter wereld.

Boven de crème calèche staan de jaartallen 1948 en 1973. De waarde aanduiding 25 G staat in de railing van de brug. Op de meest rechtse ponton is de letter "G" van de ontwerper van de keerzijde geplaatst.

Het omschrift luidt in Papiamentu: 'HUBILEO DI PLATA REINADO', gevolgd door de namen van de zes tot de Nederlandse Antillen behorende eilanden. De vertaling van dit omschrift is "het zilveren regeringsjubileum". Het geheel is door een rand van 33 parels omgeven.

Het randschrift luidt in Papiamentu: DIOS KU NOS, ofwel "God zij met ons".

Deze pseudo-munten worden niet op de Antillen in omloop gebracht, maar aan verzamelaars en andere geïnteresseerden verkocht door de Amerikaanse firma "Paramount International Coin Corporation" in Englewood, Ohio, die de alleenverkoop in handen heeft gekregen.

Of we binnen het Koninkrijk met de uitgifte van dit soort munten, waarvan het "munt-zijn" zeer aanvechtbaar is, gelukkig moeten zijn, valt nog te bezien, daar bij de samenstelling van de voorzijde in zekere zin gesproken kan worden van het plegen van plagiaat en de keerzijde een plakplaatjesachtige indruk achterlaat. Bovendien zou een autonome staat - en dat zijn de Nederlandse Antillen binnen het Koninkrijk - zijn muntstelsel moeten respecteren en zijn muntautoriteit niet moeten misbruiken voor het doen uitgeven van pseudo-munten. De muntgeschiedenis heeft echter geleerd, dat muntautoriteiten omwille van een aantrekkelijke muntwinst wel eens van het rechte pad willen afwijken. 'l Histoire se répète.

J.C.v.d.Wis

NUMISMATISCHE JEUGD CLUB (NJC)

In 1969 werd op initiatief van één van de medewerkers van het Koninklijk Penningkabinet de NJC opgericht, die alleen toegankelijk is voor verzamelaars, die jonger zijn dan 21 jaar. De NJC stelt zich tot doel het verzamelen van munten en penningen onder de jeugd te stimuleren. De activiteiten strekken zich uit tot het houden van maandelijkse bijeenkomsten in het Koninklijk Penningkabinet te Den Haag met lezingen en wedstrijden, het organiseren van excursies, het houden van onderlinge veilingen en het doen uitgeven van het driemaandelijkse blad "Munt-69", waarvan de inhoud voor een groot gedeelte door de jeugdige verzamelaars zelf wordt samengesteld en zo duidelijk mogelijk is gehouden, zodat de artikelen voor iedereen te begrijpen zijn. Ook is in "Munt-69". clubnieuws opgenomen.

De NJC heeft thans al 50 leden. Daar we veronderstellen, dat er in Nederland meer jeugdige verzamelaars met numismatische interesse rondlopen, die misschien lid willen worden van de NJC, geven we even het contactadres: Melis Stokelaan 1062 te Den Haag, tel. 070-663289.

De contributie is laag gehouden en bedraagt f 5,- per jaar. Wie dit bedrag direct al overmaakt op giro 2.333.756 ten name van de NJC te Den Haag, ontvangt alle dit jaar uit te geven nummers van "Munt-69". Voor ouderen bestaat er de mogelijkheid de jeugd in hun numismatische ontwikkeling te steunen door middel van een donatie, die minimaal f 3,50 moet bedragen.

Donateurs krijgen "Munt-69" eveneens toegezonden.

J.C.v.d. Wis

MUNTENBEURS FLEVOHOF op zaterdag 2 februari 1974.

De laatstgehouden muntenbeurs in de Flevohof, op 24 november is wederom een groot succes geworden.

De combinatie van munten- en antiekbeurs is een zeer gelukkige combinatie gebleken. De handelaren waren zeer tevreden en hebben de toezegging gedaan, dat zij op 2 februari weer present zullen zijn.

Het aantal bezoekers van de beurs op 24 nov. was het dubbele (nl.300!) van de daaraan voorafgaande beurs op 8 september 1973.

Komt u allen kijken, of er nog iets van uw gading is ?

Zaterdag 2 februari 1974.

HET KRUIS OP MUNTEN

Er zijn 4 hoofdvormen n.l.:

het Latijnse kruis "crux immissa".

het Griekse kruis "kruis van St. Gregorius".

het St. Andries kruis "crux decussata".

het St. Antonius kruis "crux commissa" of "T-kruis".

Maar er zijn vele vormen van deze kruisen afgeleid in de numismatiek b.v.:

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Van Anrooystr. 7.

Boeken

Penningen

Geleen

Catalogi

Medailles

Tel.: 04494-7810

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

St. Joriskruis

Lotharings kruis

klaverbladkruis

kruis met kruisjes

bloemenkruis

gevorkt kruis

afgerond kruis

krukkenkruis

swastika of hakenkruis

Johannieter of Maltezer-kruis

kruis van Jeruzalem

G.J. Westenbrink

NU RUNDER VI AF (Wij ronden nu af)

Vanaf 1 april 1973 (geen Deense aprilgrap) zijn in Denemarken de 1 en 2 øre muntstukjes uit het betalingsverkeer genomen. Deze maatregel nu verplicht de Deense handel en het publiek bij betalingen af te ronden op eenheden van 5 øre; de zinken muntjes van 1 en 2 øre zullen dus verdwijnen.

Als interessante bijkomstigheid kan hierbij opgemerkt worden dat de prijzen niet afgerond mogen worden. De klant die voor zijn boodschappen een bedrag van Dkr. 9.98 voorgeschoteld krijgt, zal een bedrag van Dkr. 10,- moeten betalen, maar bij een bedrag van Dkr. 9,97 moet hij Dkr. 9,95 betalen.

In het Giro- en Bankbetalingsverkeer blijft men rekenen met eenheden van 1 øre, alleen bij uitbetalingen in contant geld zullen de bedragen afgerond worden. Het is dan ook voor een buitenstaander een typische gewaarwording in de winkels diverse gebroken prijzen te zien zoals 1,98 of 5,32, en dan te beseffen dat deze prijzen niet meer exact te betalen zijn.

J. Brinksma

1. Günter Schön: Kleiner deutscher Münzkatalog von 1871 - 1974 mit Liechtenstein, Oesterreich und Schweiz. München, 1973. Prijs incl. BTW f 5,50.
Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

In deze catalogus zijn alle munten opgenomen, die sinds de stichting van het Duitse Rijk op 18 januari 1871 zijn geslagen voor het Keizerrijk, de Weimarrepubliek, het Derde Rijk, Duitsland tijdens geallieerde bezetting, de Bank Deutscher Länder, de Bondsrepubliek, de D.D.R. en de Duitse koloniën in Afrika en China. Als extra attractie zijn tevens de munten van Liechtenstein, Oostenrijk en Zwitserland opgenomen.

De nummering van de munten in deze catalogus sluit aan bij die van de "Weltmünzkatalog 1974" (besproken in "De Florijn" no. 10) en van de "Grosser Deutscher Münzkatalog" van Dr. Paul Arnold, Dr. Harald Kuthmann en Dr. Dirk Steinhilber, terwijl op de bladzijden 120-124 een vergelijkingstabel verwijst naar de bekende catalogus van Kurt Jaeger, "Die deutschen Münzen seit 1871". Dit laatste is vooral belangrijk voor het decoderen van prijslijsten van handelaren.

Zoals bij de meeste catalogi wordt ook hier in het begin uitleg gegeven van gebruikte afkortingen, munttekens, prijsindicaties en graden van conservering.

De beschrijving van de munten bestaat uit een afbeelding van ieder munttype, een vermelding van de muntwaarden, het muntmetaal, de jaartallen, een omschrijving van voor- en keerzijde en een waardeindicatie in Duitse Marken.

Bij herdenkingsmunten wordt uitleg gegeven van de redenen, die tot aanmunting ervan leidden.

Al met al een handige catalogus, waarvan de afbeeldingen kwalitatief goed zijn en de tekst overzichtelijk is samengesteld.

2. Heinz Dietzel: Die Münzen der Vereinigten Staaten von Amerika ab 1973. Berlijn, 1973.
Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

In het vorige nummer van "De Florijn" werd de lezer van deze rubriek reeds op de Dietzel-catalogi attent gemaakt. Geïllustreerde prijs-catalogi, waarin men de munten uit eigen collectie kan aankruisen en die men dan zonder hinder dagelijks in de portefeuille mee kan dragen en op ieder geëigend moment kan raadplegen.

Ook in dit 25 pagina's dunne boekje worden alle munttypen op 2/3 grootte afgebeeld en alle muntwaarden en jaartallen beschreven en van een waardeindicatie in drie kwaliteitsklassen voorzien. De nummering verwijst naar de catalogi van Craig en Yeoman.

3. Hans Meijer: Das Papiernotgeld von Württemberg 1914-1924. Nr. 25 in de reeks "Die Münze". Berlijn, 1973.
Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Bij de Berlijnse uitgever Erich Pröh zijn de laatste jaren al vele catalogi over het noodgeld uit de Duitse inflatietijd verschenen. Deze nieuwe catalogus in de reeks bevat een rijk geïllustreerde beschrijving van het in de twintiger jaren in Württemberg en Hohenzollern uitgegeven noodgeld. Het betreft hier regionale uitgaven en lokale uitgaven van steden, gemeenten en diverse firma's.

In een korte inleiding wijst de schrijver erop, dat de opvattingen van de "Schwaben", die Württemberg bevolken, ten opzichte van het inflatiegeld zodanig waren, dat zij dit daadwerkelijk als noodgeld beschouwden. Zodoende komen in Württemberg/Hohenzollern geen pseudo-bankbiljetten voor, zoals we die uit andere streken veelvuldig kennen en is het noodgeld uit "Schwabenland" over het algemeen schaars te noemen.

Het is de schrijver daardoor niet gelukt om alle in zijn catalogus vermelde typen bankbiljetten af te beelden, daar zij eenvoudigweg in de grote verzamelingen niet aanwezig zijn. Desondanks is de catalogus rijkelijk van foto's voorzien.

Waar echter het fotomateriaal ontbreekt, zou tot een duidelijke omschrijving moeten worden overgegaan. Meijer volstaat echter met te vermelden in welke waarden bepaalde biljetten werden uitgegeven, de data van de wetten die de uitgifte ervan mogelijk maakten en een prijsindicatie voor verzamelaars.

Zulke gegevens zijn wel zeer summier en onbevredigend.

Helaas ontbreekt ook een register van plaatsnamen; dat de in deze catalogus opgenomen biljetten in alfabetische volgorde van de plaatsen van uitgifte worden vermeld, mag als een te geringe compensatie hiervoor worden beschouwd.

4. Johan Mevius: Speciale catalogus van de munten van het Koninkrijk der Nederlanden met Nederlands West-Indië, Suriname, Curaçao en de Nederlandse Antillen.

Amsterdam, vijfde herziene en verbeterde druk, 1974. Prijs f 7,25 (onveranderd).

Uitgever: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

In "De Florijn" nr. 6 mocht ik reeds ruime aandacht besteden aan bovenvermelde catalogus, reden waarom ik thans volstaan wil met te vermelden, dat in deze nieuwe druk de rubriek "valse munten" (helaas) uitgebreid moest worden, terwijl de prijzen voor zeer goede tot zeer fraaie munten ca. 25% gestegen zijn en die voor exemplaren in de staten prachtig en FDC met ca. 100%. Bovendien werden in 1973 uitgegeven munten in de catalogus ingevoegd, evenals nieuw ontdekte stempelvarianten, die van een nieuw "Schulman-nummer" werden voorzien, daarmee reeds vooruitlopend op een toekomstige herdruk van Jacques Schulman's "Handboek van de Nederlandse Munten".

TWAALF EEUWEN NEDERLANDSE MUNTEN

Veiling Jaques Schulman BV op 29 en 30 november 1973.

Op donderdag 29 en vrijdag 30 november 1973 hield de firma Jaques Schulman BV in het Carlton Hotel te Amsterdam een veiling van bijna uitsluitend Nederlandse munten, waartoe enige weken tevoren de fraai uitgevoerde catalogus nr. 257 aan de cliënteel werd toegezonden. Ook nu weer was er voldoende belangstelling, hetgeen mag blijken uit de hoge prijzen, die voor sommige munten werden geboden.

Nr. 2 van de catalogus, een dubbele groot of schild van Reinoud III te Roermond geslagen en uiterst zeldzaam, bracht f 3500,-- op (taxatie f 1500,--). Een statendaalder 1578 van Gelderland, die in een prachtige staat verkeerde en van de grootste zeldzaamheid was, werd toegeslagen bij f 23000,-- (taxatie f 12500,--). Een vermoedelijk unieke daalder van 24 stuivers z.j. van Willem IV 's Heerenberg, die ter opwaardering tot 35 stuivers van een instempeling was voorzien, ging weg voor f 5400,-- (cat.nr. 65, taxatie f 3000,--).

Voor de niet zeldzame dubbele dukaat 1756 van Holland werd f 2500,-- geboden (cat.nr. 199, taxatie f 1250,--), terwijl een Hollandse Leices-terreaal 1586 het tot f 4400,-- bracht (cat.nr. 129, taxatie f 2500,--). Nr. 171, een dukaton 1672 op dubbele zwaarte van Amsterdam, geslagen gedurende de Franse invasie, werd gegund voor f 2500,-- (taxatie f 1350,--). Bij een Westfriese dukaton van 1679 op dubbele zwaarte, een vermoedelijk uniek exemplaar, zwegen de stemmen bij f 8500,-- (cat.nr. 216, taxatie f 3500,--). Nr. 301, een Zeeuwse dubbele daalder van 10 schelling op dubbele zwaarte van 1693, die in prachtige staat verkeerde en waarvan dit het vierde bekende exemplaar was, werd toegeslagen voor f 4300,-- (taxatie f 2500,--). Een Utrechtse Uniedaalder van 1579, te boek staand als zeer zeldzaam, werd gegund voor f 3000,-- (cat.nr. 322, taxatie f 2500,--). De Angelsaksische sceatta van Friesland, die voor f 500,-- getaxeerd stond, werd verkocht voor f 1000,-- , terwijl een eveneens Friese Florijn van 1683 (cat.nr. 426, taxatie f 600,--), een prachtig exemplaar, op een bod van f 2050,-- bleef staan. Nr. 447, een te Kampen geslagen Overijsselse dukaat z.j. van het Spaanse type, die getaxeerd was op f 900,-- , werd gegund voor f 1700,-- . Een uiterst zeldzame en prachtige stuiver of schelling 1479, geslagen te Deventer als uitvloeisel van de monetaire conventie tussen Deventer, Kampen en Groningen, ging naar de hoogste bieder voor f 3700,-- (cat.nr. 578, taxatie f 2500,--). Ook de recentere munten waren goed prijshoudend. Nr. 619, een Gelderse dukaat 1797 uit de tijd van de Bataafse Republiek, die getaxeerd werd op f 2500,-- en van de grootste zeldzaamheid is, werd geveild voor f 4100,-- , terwijl een even zeldzaam stuk, een Hollandse zilveren dukaat 1799 voor f 5500,-- wegging (cat.nr. 638, taxatie f 3500,--). Nr. 684 uit de catalogus, een rijksdaalder 1808 van het Koninkrijk Holland, steeg met f 4900,-- ruim boven de taxatie van f 3000,-- uit. Van de koninkrijksmunten deden een gulden 1840 met gepolijste stempels geslagen f 3300,-- (cat.nr. 763, taxatie f 2000,--), een gulden 1823B f 6100,-- (cat.nr. 787, taxatie f 1500,--), het bekende stuivertje 1848 f 8900,-- (cat.nr. 854, taxatie f 7000,--), een dubbele dukaat 1854 f 5100,-- (cat.nr. 873, taxatie f 3000,--), een kwartje 1887 f 1500,-- (cat.nr. 942, taxatie f 1000,--) en een zinken $2\frac{1}{2}$ cent 1942, geslagen onder Duitse bezetting f 4500,-- (cat.nr. 1120, taxatie f 1750,--).

Zowel de inzenders van de munten als de veilinghouder kunnen terugzien op een alleszins geslaagde veiling.

Dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amsterdam

Secretariaat: Keizersgracht 448 te Amsterdam, tel. 020-23 33 80.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Brabant

Secretariaat: Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040-43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd "De Baronie")

Secretariaat: Leeuwenhof 25 te Breda, tel. 01600-3 38 11.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Agenda: : 17 jan.: Lezing over valsificaties door dhr. Schulman.
 21 febr.: Numismatische quiz. (Deze avond kan eventueel
 gewisseld worden met 17 januari.)
 21 mrt.: Ruilavond.
 11 apr.: Bezoek aan de kring Middelburg.
 18 apr.: Ruilavond.
 16 mei : Ruilavond.
 20 juni: Ruilavond, tevens afsluiting van het seizoen.

Groningen

Secretariaat: Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050-4 50 86.

Agenda 18 jan.: Ledenvergadering-Bijdragen van leden over stuk-
 ken uit eigen collectie.
 Verdere streefdata 1974: 15 febr., 15 mrt., 19 april en
 17 mei.

Den Haag

Secretariaat: Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070-18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donder-
dag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat: Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280-6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

Agenda 8 jan. 1974: Jaarverslag. Onderlinge veiling.
 13 febr.: Prof. A.N.Zadoks-Josephus Jitta.

Kampen ("Moneta Campensis")

Secretariaat: Wilhelminalaan 3 te Kampen, tel. 05202-3380.

Bijeenkomsten op de 2e maandag van de maand in het gebouw Burgwal 59 te
Kampen, aanvang 19.30 uur.

Agenda 14 jan. 1974: De heer J.Schulman uit Amsterdam, kleine
 veiling alleen voor leden. Bestuursverkiezing.
 11 febr.: Quiz of hersengymnastiek.
 11 mrt.: Dr.Ir. M.van den Brandhof, rijksmuntmeester ,
 over muntvervaardiging vroeger en nu.
 8 apr.: Dr. A.J.Bemolt van Loghum Slaterus uit Amster-
 dam.
 13 mei : Dr. H.Mook uit Groningen: Van betaalmiddel tot
 verzamelstuk.
 10 juni: Feestelijke sluitingsavond.

Het Land van Ravenstein

Contact-adres: Klavecimbellaan 2 te Uden, tel. 04132-5013.

Bijeenkomsten op de eerste dinsdag van de maand, in Restaurant "Cen-
traal", Kapelstraat 13 te Uden.

Agenda 8 jan. 1974: "De muntgeschiedenis van België". Spreker:
 de heer C.L.A.van Uden.

Limburg

Secretariaat: Bonnefanten Museum te Maastricht, tel. 043-19300.

Lisse

Contactadres: Grachtweg 45 te Lisse, tel. 02521-13303.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van inge-brachte munten in de Pauluskerk Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein.

Munten inbrengen van 7-8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat: Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208-1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Agenda: ma. 21 jan.: Dr. H. Enno van Gelder uit Den Haag:
onderwerp nog niet bekend.

Oost-Nederland

Secretariaat: Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309-2700.

Bijeenkomsten (behoudens afzonderlijke vermelding) in Hotel 's Graven-hof te Zutphen, aanvang 20.00 uur.

Agenda : 29 jan. 1974: Mr. R.A. Rueb uit Velp: munten van een on-bekend vorstenhuis.

26 febr.: Veiling fa. Schulman, alleen voor leden.

26 mrt.: Ds. A. de Haan uit Oegstgeest: religieuze spreu-ken op munten.

30 apr.: Dr. H.H. Zwaga te Amsterdam: griekse munten.

28 mei: Gemeenschappelijke bijeenkomst van de kringen Oost-Nederland, Twente, Kampen, N.O.P. en Hoo-geveen. IJsselhotel Deventer.

Rotterdam

Secretariaat: Burgem. Lefèvre de Montignylaan 190, Rotterdam-3013,
tel. 010-18 84 46.

Bijeenkomsten Museum v. Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat: Weverstraat 27 te Overdinkel, tel. 05423-1221.

Bijeenkomsten op de 2e dinsdag van de maand.

Utrecht

Secretariaat: Johan Wagenaarkade 71-I te Utrecht, tel. 030-93 10 51.

Bijeenkomst: 's Rijks Munt Leidseweg 90 te Utrecht, aanvang 19.30 u.

Zeeland

Secretariaat: Diezestraat 57 te Oost-Souburg, tel. 01183-2549.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand, in gebouw "De Schakel", Bachten Steene 14 te Middelburg.

Agenda : 10 jan. 1974: Ruilbeurs.

Federatie

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Neder-land zal worden gehouden op zaterdag 9 maart 1974 in Hotel Monopool, tegenover het station te Amersfoort, aanvang 10.30 uur.

Contactdag

De komende contactdag te organiseren door de Federatie van Numismati-sche Kringen in Nederland zal in 1974 worden gehouden in Kampen op zaterdag 20 april 1974. Nadere gegevens volgen in het maart-nummer.

- MUNTJES -

Advertentiekosten p.nummer f5,-- p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f1,50. Bij vooruitbetaling te storten op giro 82.52.34 van Algemene Bank Nederland Zwolle banknr.596928688 t.n.v. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Tekst zenden aan P.C. Korteweg, Enkstr.10 Zwolle, tel.05200-14739	G.J.M. Bisselink - NUMISMATIEK Bergherveld 140 's Heerenberg Gld. tel. 08346 - 1007 Op aanvraag zenden wij u gaarne onze prijslijst van Nederlandse en buitenlandse munten.
	Te koop aangeb. Ned. en buitenl. munten. Grieks en Romeins, Faber Geldersesluis 3, Noordeinde post Elburg. Tel. 05252-417.
Numismaat & Kunsthandel "DE SNEEKER VLIAGER" J.B. Westerhof Nauwe Noorderhorne 18 - SNEEK tel. 05150-7198. Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.	Inkoop-Verkoop van munten of inruil v. oude ansichtkaarten Ned. Postz.handel "De Veluwe" Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281
	Udema Roden (Dr.) ruimt op zijn doubletten Koninkrijk, eventueel ruilen Napoleontisch of Provinc. Tel. 05908-18683.
Munthandel "De Leeuwendaalder" Den Haag (J.H. Evers) Johan van Oldenbarneveltlaan 92A INKOOP - VERKOOP TAXATIES - ADVIEZEN Specialiteit in antieke munten (Grieken en Romeinen) Geopend: wo, do, vr van 13-18 uur en zaterdag van 10 tot 18 uur telefoon: 070 - 55.10.07	MUNTEN, 500 verschillende f 270,- 100 vers. f 60,- Geen kilowaar. 30-50% FDC. Moderne munten scherp geprijsd, mancolijsten welkom. P. Kraneveld, Boeierstraat 229 Purmerend-1440. Tel. 02990-30320 Giro 2808466. (11)
	Te koop: Antilliaanse munten van 1944 t/m 1973. Kwaliteit van FDC tot fraai. V. Brown, Daimariweg 54, Curaçao N.A. (11)
Ik zoek Zeeuwse jetons en penn., en wil alle niet in mijn bezit zijnde stukken ruilen tegen Prov. oude munten en of alle Koninkr. munten. Aanbiedingen met jaartal en kwaliteit m.verm. nr. v.Loon. P.J.Davidse, Groentje 10 Domburg.	Heeft U zich zojuist geabonneerd op De Florijn? Er zijn nog oude nummers van 1972 en 1973 verkrijgbaar tegen f 2,-- per stuk. (X)
	U wenst ook een abonnement op het tijdschrift "De Florijn"? Stort dan f 10,-- op giro 825234 van Algemene Bank Nederland te Zwolle banknr. 59.69.28.688 tnv. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.
" R A T E L " Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar. Indien u de uitgave van "Ratel" wilt steunen: postgiro 24.24.500 tnv. Adm. Ratel, Planetenlaan 22 Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage (X))	offsetdrukkerij w van esch mandjesstraat 3 zwolle

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 601382-070

**Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.**

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM
Herengracht 434-440
Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284
020 - 292276
020 - 292286
020 - 292287

CORBA Int.

MUNTHANDEL

*
*

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 05420-21898

A. G. van der Dussen

Hondstraat 5 Maastricht Tel. 043-15119

munten (zowel antieke als moderne);
penningen, eretekenen en numis-
matische boeken

aan serieuze verzamelaars zenden
wij gratis onze maandelijkse prijslijst
en onze literatuurlijst

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!

"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie: P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik, mr. J.R. Voûte,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen: T. Kuik, Postbus 39 Kampen, tel. 05202 - 4180
postgirorekening 82.52.34 van de Algemene Bank Nederland te Zwolle,
t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen (banknummer 59.69.28.688)
advertentietarieven:
hele pagina : per keer f 70,— of f 300,— per jaar
halve pagina : per keer f 40,— of f 175,— per jaar
kwart pagina : per keer f 25,— of f 90,— per jaar
advertenties kunnen zonder opgaaf van redenen worden geweigerd.

abonnementsprijs f 10,— per jaar (een abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari)
bij buitenlandse abonnementen worden de portokosten in rekening gebracht

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand.

ROMEINS'—REPUBLIKEINSE DENARII

Tot de voor de verzamelaar aantrekkelijkste antieke munten - bovendien vooralsnog voor een bescheiden beurs bereikbaar ! - horen wel de denarii van de Romeinse Republiek, kleine zilveren munten, iets groter dan ons dubbeltje. Aesthetisch kunnen zij zich geenszins meten met de vroegere Griekse munten en de latere keizersmunten. Hun aantrekkelijkheid ligt in de grote verscheidenheid van beeldenaar en de soms wat naïeve, maar steeds expressieve en vaak geestige uitbeelding van de verschillende motieven.

Het denkbeeld munten te vervaardigen van door de overheid gegarandeerd gewicht en gehalte was reeds in de 7e eeuw v.C. opgekomen en wel in Klein-Azië, waarschijnlijk in het rijke Lydië. In de loop van de 6e eeuw v.C. hadden tal van Griekse steden een eigen muntslag. Het zou echter tot in de 3e eeuw v.C. duren, voordat de Romeinen dit voorbeeld volgden.

In 289 v.C. werd een college van muntmeesters aangesteld, dat koperen munten uitgaf. In 269 v.C. werden de eerste zilveren munten geslagen en wel naar Griekse standaard. Pas in het laatste kwart van de 3e eeuw v.C. verschijnt de denarius, een zilveren munt naar Romeinse standaard, met de tegenwaarde van tien koperen as. Aan het eind van de 2e eeuw v.C. wordt hij met zestien as gelijkgesteld.

Omtrent de datum van invoering, die nu vaststaat als ca. 215 v.C., is destijds een felle strijd gevoerd. De Italiaanse school veronderstelde een vroegere datum, de Engelse een latere; vooral de laatste vond veel bijval. Maar op het numismatisch congres van 1953 verkondigde de toen nog jeugdige Deense historicus en numismaticus Rudi Thomsen de bouté, maar goed geargumenteerde stelling, dat de denarius ca. 215 v.C. werd ingevoerd en wel in verband met de tweede Karthaagse oorlog. Thomsen's heftig bestreden theorie vond echter spoedig bevestiging. Bij de opgraving van het op Sicilië gelegen Morgantina kwam in een in 211 v.C. verwoest heiligdom een schatvondst te voorschijn, die een denarius van het vroegste type bevatte, benevens enige quinarii (= ½ denarius) en een sestertius (= ¼ denarius). Hiermede verviel zowel de late als de vroege datering.

Aanvankelijk prijkt op de voorzijde van de denarius de gehelmde kop van de godin Roma met het waardeteken X (afb. 1), op de keerzijde waren de Dioscuren voorgesteld, de goddelijke tweelingbroers, die door hun tussenkomst eens de Romeinen een roemrijke overwinning hadden bezorgd. In de loop van de 2e eeuw v.C. wordt eerst een muntmeestersteken of -monogram, later de naam van de verantwoordelijke muntmeester toegevoegd. Kort na 100 v.C. stellen de muntmeesters zich niet meer tevreden met de traditionele types, maar kiezen zij voorstellingen, die verband houden met hun familiegeschiedenis. Of deze aan verre of recente, aan werkelijke of legendarische historie zijn ontleend, is hun om het even.

Het muntmeesterschap stond aan het begin van de ambtelijke carrière en de jonge magistraat maakte gaarne reclame met de roemrijke daden van zijn voorgelacht !

De godin Roma op de voorzijde wordt vervangen door een godheid, waarmee de familie een speciale relatie heeft. Tegen het midden van de 1e eeuw v.C. worden de godheden vervangen door het portret van verre of nabije voorvaderen; een stap verder en het portret van de levende doet zijn intrede.

Cesar heeft het net niet meer beleefd; zijn portretten zijn posthuum (afb. 4). Maar zowel zijn moordenaar Brutus als zijn wreker Antonius (afb. 3 en 5) verschijnen tijdens hun leven op de voorzijde.

Van de vele keerzijden kunnen wij slechts enkele noemen. Op een denarius van 88 v.C. vervangt L. Titurius L.f. Sabinus de godenfiguur door het portret van de legendarische Sabijnse koning Tatius (afb. 2); op de keerzijde staat een geestige afbeelding van de Sabijnse maagdenroof.

In ca. 48 v.C. proclameert Julius Caesar zijn beweerde afstamming van Julius, zoon van de godin Venus en de Trojaan Anchises: op de voorzijde zijn goddelijke stammoeder,

MUNTHANDEL HABETS

Munten
Penningen
Medailles

Van Anrooystr. 7.
Geleen
Tel.: 04494-7810

Boeken
Catalogi
Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

Afb. 1 Denarius met op de voorzijde de kop van de godin Roma; tegen 200 v.C.

Afb. 2 Denarii van L. Titurius L. f. Sabinus uit 88 v.C. en van Julius Ceasar uit 48 v.C.

Afb. 3 Denarii van Brutus uit ca. 60 v.C. en uit 43/42 v.C.

Afb. 4 Denarius met posthuum portret van Ceasar uit 43/42 v.C.

Afb. 5 Denarius met portret van Marcus Antonius uit 40 v.C.

op de keerzijde Aeneas, zijn oude vader Anchises torsend op de vlucht uit Troje (afb.2). Duidelijk is nog de politieke propaganda op de denarii van de Ceasar-moordenaar Brutus. Al ca. 60 v.C. prijkt op de voorzijde van zijn denarius de kop van Libertas, de Vrijheid, op de keerzijde de oude Brutus, die destijds de koningen uit Rome had verdreven, tussen twee lictoren en voorafgegaan door een accensus, zoals een hoge magistraat betaamt.

Na de moord op Ceasar staat in 44 v.C. echter op de voorzijde Brutus' eigen portret met naam en al; op de keerzijde prijkt de vrijheidsmunt tussen twee dolken en het welsprekende opschrift EID MART; de Ides (15e) van maart was de fatale datum van de moord op Ceasar, waarmee Brutus en de zijnen de republikeinse vrijheid wilden redden (afb.3).

Augustus, die de propagandistische waarde van de munt beseftte, zowel van het portret op de voorzijde als van de voorstelling op de keerzijde, sloot zich wijselijk aan bij het republikeinse gebruik. Hij werd hierin door zijn opvolgers nagevolgd.

Zo was en bleef, in een tijd zonder pers, radio en televisie, de munt een voortreffelijk communicatiemiddel. Op deze wijze sprak de keizer van man tot man tot zijn onderdanen en kon hij hun zijn bedoelingen in voor iedereen verstaanbare beeldtaal duidelijk maken.

A.N.Zadoks—Josephus Jitta.

ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

i n k o o p - v e r k o o p

'n advies kost u niets

een abonnement op onze prijslijst welke drie keer per jaar verschijnt kost u inclusief porti f 10,— per jaar.

MUNTVONDSTEN EN SCHEEPSWRAKKEN IN DE IJSELMEERPOLDERS,

door G.D.v.d.Heide.

Bij het opgraven van scheepsresten in de IJsselmeerpolders staan enkele punten centraal. Dat is in de eerste plaats het dienstbaar maken van de opgraving aan het dateren van de grondlagen in de polders.

Vervolgens het bestuderen van de constructies van de scheepswrakken, waarmee gepoogd wordt een overzicht te krijgen van de technische scheepsbouwkundige ontwikkelingen in de loop van de eeuwen. Dat geldt in het algemeen zowel voor vracht- als vissersschepen in dit gebied.

Het derde aspect dat aan de orde komt bij het opgraven van scheepsresten is dan het cultuurhistorisch gegeven, waar het gaat om het leven van de mensen aan boord.

Het dateren van grondlagen is bijna altijd van secundaire aard, daar deze lagen meestal worden gedateerd door middel van wat anders dan de grond zelf. Klei en zand, veen, zwavel, enz. waaruit de afzettingen van de bodem van de vroegere Zuiderzee zijn opgebouwd kunnen slechts worden gedateerd door middel van daarin achtergebleven resten van planten en dieren en van wat de mens er in achterliet.

Het ingewikkelde patroon van afzettingen in de Zuiderzeebodem, is opgebouwd tijdens een enkele honderdduizenden jaren durende ontwikkeling en omvat meer dan 20 grondlagen die dan elk voor zich niet op verschillende plaatsen geheel gelijk zijn, alhoewel de datering gelijktijdigheid van deze verschillend afgezette materialen aantoonst. Door middel van talloze vondsten, die aan bewoning door mens en dier herinneren, zijn een hele reeks van oudere lagen op ouderdom onderscheiden.

Wanneer evenwel in de 12e tot 14e eeuw veel land verloren gaat in dit gebied eindigt daarmee goeddeels de mogelijkheid om de jongere lagen van de bouwvoor met bewoningsresten te dateren. Daarbij evenwel kunnen nu de scheepswrakken een rol gaan spelen.

Maar het zijn niet de constructies, niet de bouwwijzen of onderdelen die tot de dateringsmogelijkheden leiden. Dat geldt wel voor de scheepsinventarissen, de huishoudingen aan boord dan vooral, want ook de werktuigen zijn lange eeuwen voortdurend nagenoeg gelijk gebleven in en na de middeleeuwen zodat daarmee niet veel valt te beginnen. Wel dus echter hetgeen de mensen meenamen aan boord voor hun levenswijze en -onderhoud.

Daarbij spelen aardewerkvormen en -soorten een grote rol, maar ook wel pijpenkoppen met merken en fabrikants-aanduidingen, "bakengeld" en munten.

Over het algemeen geven de huishoudelijke voorwerpen, die in scheepswrakken worden gevonden goede dateringsmogelijkheden, maar een deel van dit materiaal kan toch lang in gebruik zijn geweest.

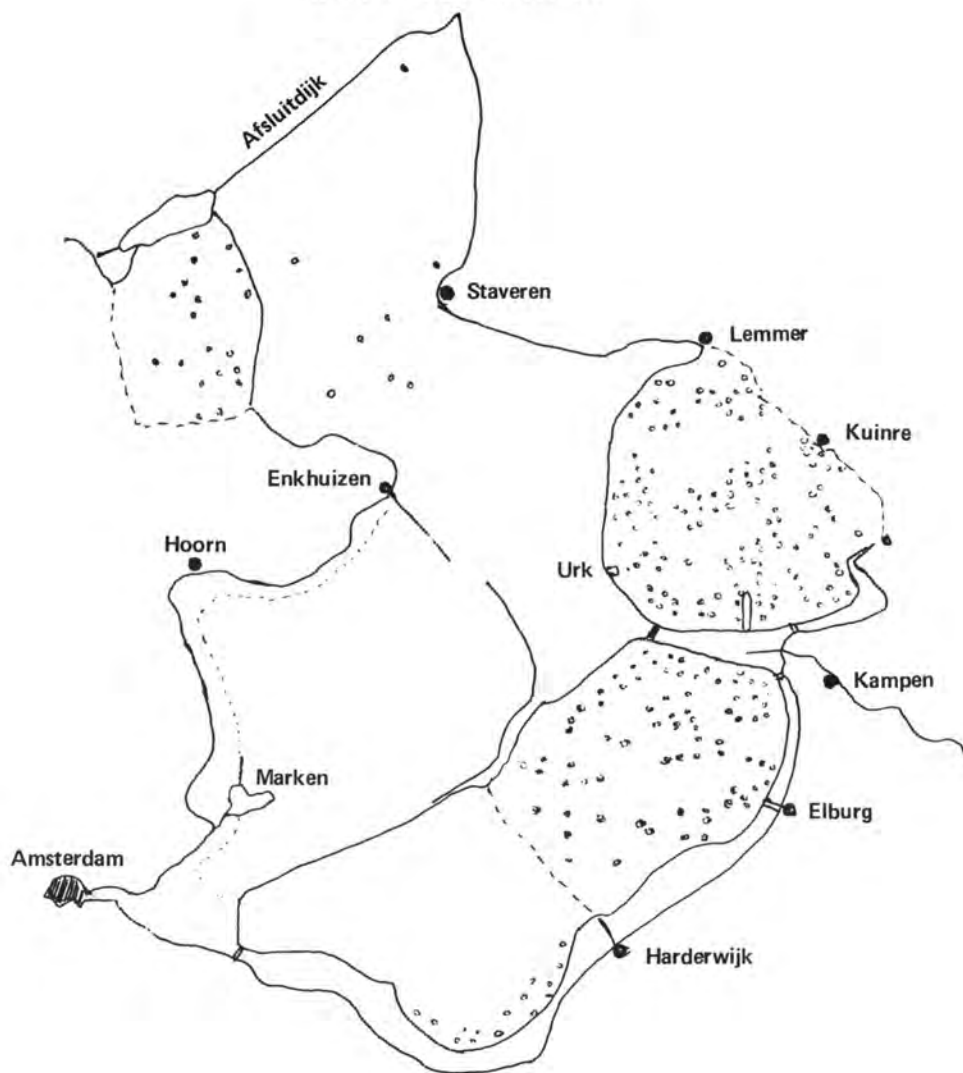
Wat betreft dateerbare pijpenkoppen is het natuurlijk zo dat pijpen aan boord geen lang leven was beschoren en deze bieden daarom uitzonderlijk goede kansen op scherpe dateringen.

Dit geldt in zekere mate ook voor de vondsten van munten aan boord maar het is anderszins ook wel zo dat sommige munten heel lang in omloop konden blijven zodat wij niet kunnen afgaan op het totaal van de vondsten van munten.

In de IJsselmeerpolders zijn enkele muntvondsten gedaan in relatie tot scheepswrakken of omgekomen mensen.

Een frappant voorbeeld deed zich voor met een vondst van een vrij omvangrijk aantal munten, die bijéén werden aangetroffen in een wrak.

WRAKKENKAART

Het waren overwegend 17- 18e eeuwse munten, maar de muntvondst en het overige in het schip gevonden materiaal waren niet erg met elkaar in overeenstemming. De zilveren munten dateerden duidelijk vroeger dan het vaatwerk deed vermoeden. Tenslotte werd in het vaartuig nog een aantal munten bijéén aangetroffen in een soort beursje, waarbij een van de grote muntstukken als van de grotere vondst mede aanwezig was.

Het overige bestond uit klein geld van aanzienlijk jongere datering, hetgeen wel overeenstemde met de verdere vondsten. Dit betekende dus dat wij niet de grote vondst, maar wel de latere kleine voor de datering konden gebruiken en dat het tijdstip van ondergang van het schip werd bepaald aan de hand van de jongste munten, zoals overigens altijd de ouderdomsbepaling bij scheepsarcheologie wordt gesteld aan de hand van de jongste vondst.

Bebakeningsgeld, vergroot.

Ook in dit opzicht wijkt scheepsarcheologie af van het onderzoek van nederzettingen, waar het gaat om dateringen van de duur van een nederzetting, waarvoor men dus een datum moet vinden waarop een nederzetting gesticht kan zijn en wanneer deze ophield te bestaan.

Bij een scheepswrak is het enige houvast dat wij kunnen verkrijgen de datum van ondergang. Een tijdstip van de bouw kan ten hoogste worden afgeleid, maar nooit exact, uit het feit of het schip oud was met veelvuldige reparaties ofwel vrij nieuw bij de ondergang.

Muntvondsten kunnen dus een belangrijke rol spelen bij de bepaling van de schipbreuk. Herhaaldelijk zijn enkele muntjes in scheepswrakken gevonden maar omvangrijke vondsten zijn wel zeldzaam. Wij zullen er enkele noemen.

De eerste muntvondst die aan het licht kwam in een wrak in de Noordoostpolder, betrof een kleine groep munten in een schip dat wij aanduiden met het kavelnummer Q 99 in de N.O.Polder.

Van dit kleine vissersvaartuig kon worden waargenomen dat het was nagezonken in een grondlaag, die als een afzetting in brakwater tot stand moet zijn gekomen. Kort voor deze opgraving was een wrak waargenomen in een pakket afzettingen, in een zoet milieu opgebouwd, dat omstreeks 1400 was ondergegaan. Daarna dus een wrak in de brakwaterlaag met aan boord een skelet met 16 munten, waarvan de jongste een zilveren daalder van 1606 was, geslagen te Ensisheim in de Elzas met de beeldenaar van Rudolf II van Habsburg.

Een gouden munt van Overijssel 1777,
een losse vondst uit de Noordoostpolder.

De munt was stellig kort in omloop geweest en heel gaaf. De overige munten waren oudere stukken. De daalder bepaalde dat het kleine vaartuig in ieder geval nog in 1606 of iets later had gevaren en dat de ondergang wellicht omstreeks die tijd mocht worden gesteld.

De verzilting, de overgang van zoet- naar zoutwater was toen dus al aan de gang en zou wellicht op omstreeks 1600 mogen worden gesteld.

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831

Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

Enige jaren later kwam een geheel andere muntvondst aan het licht en wel in het Noorden van de Noordoostpolder, dicht bij Lemmer. Het betrof nu niet een scheepswrak, maar het skelet van een mens, die op het dijbeen wat munten had, die in een soort beurs moeten zijn geweest, die evenwel niet te behouden was. Er was van de kleding niets meer over dan de leren laarzen. Ook deze vondst werd met sectieletter en kavelnummer aangeduid: A. 31.

Uit de situatie van het skelet in de grondlagen bleek dat deze man verdronken moest zijn kort na het intreden van de verzilting; in feite dus eenzelfde situatie als ten aanzien van het skelet in het scheepswrak Q 99.

De muntvondst werd door dr. van Gelder gedetermineerd op ongeveer 1581 of 1582. De gehele vondst omvatte 92 muntjes van slechts geringe waarde. De vondst dateerde nu op deze noordelijke plaats in de Noordoostpolder de verzilting - die bij de verdrinking van het slachtoffer reeds aan de gang was - op ongeveer 1575.

Een aantal penningen, zogenaamd "Bakengeld" uit een scheepswrak. Betalingsbewijzen voor voldoen van de gelden voor bebakening.

En dat betekende dat wij deze overgang van zoet- naar brakwater konden volgen tussen de beide vindplaats punten. De vondst betrof nu eens geen depotvondst, maar toevallig verloren gegaan geld in een bepaalde, voor die tijd gebruikelijke - mogen wij aannemen - combinatie. Dit in tegenstelling tot de depotvondsten, waar het in verband met bepaalde dreigende situaties gaat om het wegbergen van duidelijk waardevolle stukken.

Van deze muntvondst A 31 waren 43 van de 92 munten in Overijssel geslagen, 23 in Nijmegen en de overige bleken gelijkmatig verdeeld over Overijssel en Gelderland.

In een scheepswrak in Oostelijk Flevoland op kavel M. 65 werd een vrij omvangrijke muntvondst gedaan van 280 stuks. Deze groep omvatte in hoofdzaak materiaal uit het laatste kwart van de 17e eeuw met veel schellingen tezamen met een aantal grotere munten uit dezelfde periode.

De jongste munt uit de gehele groep is een Gelders 3 guldenstuk van 1697. Het betekende dat wij de ondergang van dit schip met schelpenlading als ondergegaan beschouwen omstreeks 1700.

De drie guldenstukken waren alle tussen 1694 en 1697 uit West-Friesland, Utrecht, Gelderland, Overijssel en Deventer. Er waren drie dubbele daalders uit Zeeland, een aantal daalders uit West-Friesland, Utrecht, Deventer. Een aantal florijnen, bijna alle uit de tijd van 1680 tot 1692, veelal met klop, waren van Nijmegen, Overijssel, Deventer, Kampen, Zwolle, Friesland, Provincie- en Stad Groningen.

Het grootste aantal munten behoort echter tot de schellingen, alle tussen 1680 en 1691, afkomstig van Zeeland, Utrecht, Gelderland, Nijmegen, Zutphen, Overijssel, Deventer, Kampen, Zwolle en Provincie- en Stad Groningen.

Tenslotte is er nog een patagon Aartshertogen Brabant van 162, waarvan het jaartal niet meer exact was te bepalen. In totaal waren 224 schellingen, 40 florijnen, 8 driegulden stukken, 4 daalders, 3 dubbele daalders en 1 patagon.

Tenslotte werd een paar jaar geleden in een scheepswrak T. 21, dat geladen was met

Scheepsarcheoloog G.D. van der Heide voor zijn museum.

kleine bakstenen, een aanzienlijk aantal grote zilveren munten aangetroffen tot een aantal van 186 stuks, overwegend florijnen, welke nog niet alle schoongemaakt zijn. Zover thans kan worden bekeken dateren deze vrijwel alle uit de 17e eeuw. Het zijn naar het zich laat aanzien uitsluitend zilveren munten, die echter wel door het legeringsmateriaal nogal geoxydeerd zijn en veelal samengekoecht worden gevonden.

Toen de vondst reeds was geborgen kwam nog een beursje met geld aan het licht, waarvan de navolgende munten werden herkend: 1 stuiverstuk Hollandia 1760 en 10 twee stuiverstukken, een munt 28 stuivers Groningen en Ommeland 1692 en voorts 21 dubbel-tjes met dateringen tussen 1823 en 1828, een stuiver 1825, 7 stuks centen 1821-1826 en 2 stuks halve centen van 1819 en 1822. De inhoud van dit beursje dateerde dus, in tegenstelling tot de aanvankelijke verwachting die door 17e eeuwse munten opkwam, de ramp met het vaartuig na 1828; in ieder geval in de eerste helft van de 19e eeuw, en dan wel dicht bij 1830 dan bij 1850.

De 17e eeuwse florijnen zijn nog tot ongeveer 1845 normaal in gebruik geweest. Het is daarom niet verwonderlijk ze samen te treffen met de 18e eeuwse munten.

De florijnen werden in de tijd van Willem II ingenomen en verwerkt tot nieuwe munten van het Koninkrijk.

Wij moeten dus stellig de ondergang van ons vaartuig vóór 1845 dateren. De veronderstelling van omstreeks 1830 is daarmee dus zeker niet in tegenspraak.

Het boven beschrevene handelt over enkele wat omvangrijke vondsten. Daarnaast zijn er tal van voorbeelden dat enkele muntjes voor onze datering van groot belang zijn. Tevens betekent het ook dat juist uit de scheepswrakken wel zeldzame munten worden gevonden omdat het gewoon in omloop zijnd materiaal van soms geringe waarde is, dat wel eens weinig of niet is bewaard. Een paar voorbeelden hebben zich daarvan voorgedaan. Muntvondsten zijn daarom voor de scheepsarcheologie om meer dan één reden van betekenis nog ongeacht het feit dat het waardevolle aanwinsten kunnen zijn voor een museale collectie.

Foto's van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders
te Lelystad.

de florijn

nederlands tijdschrift voor
munten-verzamelaars
verschijnt 5 x per jaar

BEOOGDE RUBRIEKEN:

1. populair en/of wetenschappelijke artikelen over numismatische onderwerpen
2. nieuwtjes op numismatisch gebied
3. mededelingen
4. nieuws van de Numismatische Kringen, agenda's van bijeenkomsten
5. aankondigingen van beurzen en veilingen
6. buitenlandse tijdschriften
7. boekbesprekingen
8. nieuws van de Rijksmunt
9. gegevens over muntvondsten
10. meldingen van nieuwe munt-uitgaven
11. vragenrubriek
12. „muntjes”, kleine advertenties

DIEFSTAL VAN PENNINGEN UIT HET GRONINGER MUSEUM VOOR STAD EN LANDE.

Uit het Groninger Museum voor Stad en Lande aan de Praediniussingel in Groningen zijn, waarschijnlijk tijdens de bezoeken, op zaterdag 5 of zondag 6 januari j.l. 15 penningen gestolen. Acht schroeven van een glazen afdekplaat van de vitrine, waarin de penningen waren tentoongesteld, waren losgedraaid.

De penningen, één van zilver, twee van lood en twaalf van brons of verguld koper, dateren uit het eind der zestiende eeuw en hebben betrekking op gebeurtenissen uit de Tachtigjarige Oorlog. Onderstaand is een beschrijving van de penningen, waarvan een vijftal is afgebeeld, geplaatst.

Een ieder, die inlichtingen kan verschaffen, wordt verzocht zich zo spoedig mogelijk in verbinding te willen stellen met de politie in zijn of haar woon- of verblijfplaats.

afb. 1

afb. 2

afb. 3

afb. 4

afb. 5

- Spotpenning op Granvelle en de Paus. Twee exemplaren, 1 zilver en 1 verguld koper. Vz.: de Paus, randschrift: "Die Paus, die Duivel". Kz: Granvelle, randschrift: "Die Cardinal, die Geck". Litt.: Van Mieris III, 112.
- Geuzenpenning, lood. Vz: twee handen houden een bedelzak vast. Kz: de beeltenis van koning Philips. Van Loon I, 85,5.
- Draagteken van de watergeuzen, lood. Vz: opschrift: "En Despit de la Mes". Kz: opschrift: "Liver Turcx Dan Paus". Van Loon I, 132,3.

bronzen jetons:

- Op het vertrek van Alva 1573. Vz: Ned. maagd in omheinde tuin. Kz: de Prins van Oranje jaagt een geit weg. Van Loon I, 174 (afb. 1).
- Op de verordeningen ten goede, 1576. Vz: ruiter te paard. Kz: Gideon met het vlies. Van Loon I, 228 (afb. 2).
- Op de strijd tegen Spanje, 1578. Vz: David en Goliath. Kz: Spaans zwijn, aangevalen door de Nederlandse leeuw. Van Loon I, 249,1.
- Op de vredesonderhandelingen in Keulen, 1580. Vz: de Ned. leeuw wordt bevrijd door een muis. Kz: de Spaanse koning en de paus proberen de Ned. leeuw te misleiden. Van Loon I, 279 (afb. 3).
- De moordaanslag van Jean Jannaqui op Willem van Oranje, 1582. Vz: de aanslag. Kz: de Spaanse koning met raadsheer en lijfwacht. Van Loon I, 315 (afb. 4).
- Op de komst van Anjou. Vz: Nederland wordt bemoedigd door Anjou. Kz: wapenzuil met rechts de voorzichtigheid en links de gelijkmatigheid. Van Loon I, 310 (afb. 5).
- Op de heerszuchtige plannen van Anjou, 1582. Vz: een man drijft een paard met wagen voort. Kz: op hol geslagen paarden. Van Loon I, 328.
- Op de ontmaskering van Anjou, 1583. Vz: de Spaanse koning en Anjou proberen de Ned. maagd gevangen te nemen. Kz: de Ned. maagd geeft haar trouwring terug. Van Loon I, 331,2, twee exemplaren.
- Op de moord op Willem van Oranje, 1584. Vz: de moordaanslag. Kz: de herder met zijn kudde wordt aangevalen door een wolf. Van Loon I, 344.

VEILING VAN JACQUES SCHULMAN B.V. VAN 10 – 13 JUNI 1974.

Van 10 tot 13 juni a.s zal te Amsterdam wederom een grote internationale veiling van munten worden gehouden. Eén dag zal worden gewijd aan het veilen van Griekse en Romeinse munten, één dag aan het veilen van Nederlandse munten, terwijl op de derde dag de buitenlandse munten aan bod zullen komen.

De veilingcatalogi zullen in de meimaand aan de vaste cliëntele worden toegezonden.

JACQUES SCHULMAN N.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

PROGRAMMA LANDELIJKE CONTACTDAG

op zaterdag 20 april 1974 te Kampen.

Namens de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland, wordt de Contactdag 1974 georganiseerd door de Kring "Moneta Campensis".

De oude stad Campen had destijds het muntrecht, vandaar dat de gemeente medewerking verleende aan een te houden expositie van munten en stempels in de Koornmarktspoort, de witte stadspoort bij de IJssel.

Als centrum voor de Contactdag zal dienen de dependance van de Theologische Hogeschool.

9.30 uur Begroeting van de deelnemers in de Aula aan het Muntplein.

10.00 uur Opening Contactdag.

Causerie door de stadsarchivaris, drs. D.v.d. Vlis.

Daarna groepsgewijs bezoek aan de Koornmarktspoort, aan de fraai geres taureerde St. Nicolaas- of Bovenkerk en aan het Oude Raadhuis met Schepenzaal.

13.00 uur Uitgebreide broodmaaltijd in de Aula, met diverse dranken (vanaf zeer zacht tot zeer pittig).

14.00 uur Gelegenheid tot uitbreiding muntcollectie.

Show Kamper klederdrachten en boottocht over de IJssel.

U wordt verzocht om vóór 31-3-1974 f 12,50 over te maken op postgiro 25.77674 t.n.v. B.J. Rigterink te IJsselmuiden, met vermelding "Contactdag 1974", zodat uw plaats is gereserveerd. Op de dag zelf ontvangt u bij de ingang van de Aula het bewijs van deelname.

De commissie van voorbereiding.

MUNTVERSLAG 1972.

Staatssecretaris De Goede van Financiën heeft aan de Tweede Kamer het Muntverslag 1972 gezonden. Aan dit verslag is het volgende ontleend.

Muntcirculatie

Op 1 januari 1973 stonden bijna 3,5 miljard munten uit die samen een nominale waarde vertegenwoordigden van f 538 miljoen. De totale muntcirculatie nam in het verslagjaar 1972 toe met ruim 140 miljoen munten met een nominale waarde van ruim f 30 miljoen.

De muntcirculatie per coupure op 1 januari 1973 wordt hieronder weergegeven in staatje 1; de toeneming van de muntcirculatie per coupure in 1972 in staatje 2.

De zilveren rijksdaalders en guldens hielden met ingang van 1 januari 1973 op wettig betaalmiddel te zijn en zijn derhalve niet in bovenstaande staatjes opgenomen. Op die datum waren 43 340 000 zilveren rijksdaalders en 128 840 000 zilveren guldens nog niet uit de circulatie teruggekomen.

In 1972 werden 10 miljoen aan de circulatie onttrokken zilveren guldens gesmolten als eerste fase voor de aanmaak van het zilveren tienguldenstuk 1973 ter gelegenheid van het zilveren jubileum van H.M. de Koningin.

Activering muntcirculatie

In 1972 heeft een verdere vermindering van de produktie van centen plaatsgevonden, nl. van 70 miljoen in 1971 tot 40 miljoen stuks in 1972. De overweging hierbij was dat reeds meer dan 1,5 miljard centen uitstonden en dat een activering van de muntcirculatie tot een efficiënter gebruik van deze hoeveelheid zou leiden. Hiermede werd in 1972 een begin gemaakt door verbetering en uitbreiding van de muntendienst van de PTT. Deze dienst verzorgt het in circulatie brengen en het in ontvangst nemen van pasmunten. Het aantal PTT-kantoren met een muntendienstloket werd van 250 tot 500 verhoogd. Bij wijze van proef werden begin 1972 5 geldsorteer- en telmachines bij de muntendienst in gebruik genomen.

In 1973 is tot uitbreiding van de proef overgegaan en zijn nog 6 geldsorteer- en telmachines geplaatst.

Muntcirculatie per coupure op 1 januari 1973

	Aantal per 1-1-1973	Toeneming aantal in 1972	Nominaal bedrag per 1-1-1973
Tienguldenstukken (bevrijdingstientjes)	5 951 800	1 310 000	f 59 518 000
Rijksdaalders (nikkel)	24 296 000	1 812 000	f 60 740 000
Guldens (nikkel)	191 250 000	1 298 000	f 191 250 000
Kwartjes	426 100 000	14 630 000	f 106 525 000
Dubbeltjes	850 358 000	61 585 000	f 85 035 800
Stuivers	378 092 000	20 714 000	f 18 904 600
Centen	1 603 100 000	39 200 000	f 16 031 000
Totaal	3 479 147 800	140 549 000	f 538 004 400

.....

**munt en
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop - verkoop**

**uitgebreide muntlijst
verschijnt begin februari**

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

Zoals de lezer ziet is de kop van de rubriek "Nieuw verschenen munten" gewijzigd in "Muntennieuws". De reden hiervan is dat thans zowel reeds verschenen - als ook nog te verschijnen munten in deze rubriek worden behandeld.

Tegelijkertijd vond er nog een wijziging plaats. De heer A.G. van der Dussen, die vanaf de oprichting van De Florijn deze rubriek trouw verzorgd heeft, zag zich genoodzaakt om deze taak over te dragen aan een ander vanwege de zich steeds uitbreidende werkzaamheden in zijn muntenhandel en de veelvuldige buitenlandse reizen.

Het spijt de redactie zeer dat de heer Van der Dussen niet langer tijd vrij kon maken voor deze rubriek. Zij dankt hem dan ook, mede namens de trouwe lezers van deze rubriek, voor het vele werk dat hij in de moeilijkste periode heeft verricht en wenst hem zowel in zijn privé- als in zijn zakelijk leven veel geluk toe.

Canada: Op 10 december 1973 werd begonnen met de uitgifte van de eerste serie van vier herdenkingsmunten ter gelegenheid van de Olympische Zomerspelen (voor afbeeldingen zie "De Florijn" nr. 11, pag. 251).

In 1973 werd tevens een nieuwe serie circulatiemunten in omloop gebracht.

De serie bestaat uit de volgende munten:

1 Cent 1973, koper/tin, diameter 19 mm., gewicht 3,2 gr., motief "maple-leaf"

5 Cents 1973, nikkel, diameter 21 mm., gewicht 4,5 gr., motief bever

10 Cents 1973, zilver, diameter 18 mm., gewicht 2 gr., motief zeilschip

25 Cents 1973, nikkel, diameter 24 mm., gewicht 5 gr., motief bereden politie

50 Cents 1973, nikkel, diameter 27 mm., gewicht 8 gr., motief Prince Edward Island.

Cayman-eilanden: Ter gelegenheid van het zilveren huwelijksjubileum van koningin Elizabeth II en prins Philip van Engeland hebben de Cayman-eilanden een zilveren munt van 25 Dollar met een diameter van 45 mm. uitgegeven. Deze munt is geslagen in de Royal Canadian Mint te Ottawa. De voorzijde is van het gebruikelijke type, zoals o.a. afgebeeld in "De Florijn" nr. 6. De keerzijde beelden we hieronder af. Het is voor de tweede keer in de geschiedenis, dat een Brits vorstelijk paar op munten wordt afgebeeld. William en Mary (1688-1694) vormden het eerste paar.

Ceylon (Sri Lanka): Twee munten ter waarde van 50 Cents en 1 Rupiah van een geheel nieuw type met het wapen van Ceylon erop werden in omloop gebracht.

Colombia: De circulatiemunten van 1 en 5 Centaves met het jaartal 1973 zijn in omloop gebracht.

Denemarken: De Deense Munt heeft de ontwerpen vrijgegeven van de nieuwe serie munten van koningin Margarethe II. De munten van 5 en 1 Krone(r) dragen het portret van de vorstin, terwijl op de munten van 25, 10 en 5 Øre een gekroond monogram staat, dat samengesteld is uit de letters en het cijfer M 2 R (Margarethe II Regina). De verdere gegevens van de nieuwe Deense munten zijn:

5 Kroner,	75% koper en 25% nikkel,	diameter 33 mm., gewicht 15 gram.
1 Krone,	als boven,	diameter 25,5 mm., gewicht 6,8 gram.
25 Øre,	als boven,	diameter 23 mm., gewicht 4,3 gram.
		diameter gat 4,6 mm.
10 Øre,	als boven,	diameter 18 mm., gewicht 3 gram.
5 Øre,	met koper geplateerd ijzer,	diameter 15,5 mm., gewicht 1,6 gram.

Duitsland — Bundesrepublik: Het 50-Pfennigstuk met het jaartal 1972 is in omloop gebracht.

Duitsland — Demokratische Republik: Op 12 november 1973 werd een 20-Markstuk uitgegeven ter herdenking van Otto Grotewohl (1894-1964), die tot eerste minister-

president van de DDR werd gekozen op 12 november 1949 en deze functie bekleedde tot aan zijn dood op 21 september 1964. Men herdenkt derhalve zijn tienjarige sterfdag.

Egypte: Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan in 1973 van de UNICEF gaf Egypte een koper-nikkelen munt uit van 5 Piastre (4 gram, diameter 24,8 mm.) met op de voorzijde het embleem van de UNICEF en een aluminium munt van 10 Piastre (1,5 gram, diameter 23,4 mm).

Tevens werd een 5 Piastre 1973 uitgegeven volgens het type Yeoman nr. 123, met dit verschil, dat de vorm van de adelaar gewijzigd is en hij naar rechts kijkt.

Griekenland: Naast de stukken van 10 en 20 Lepta, waarvan we in "De Florijn" nr. 10 melding maakten, zijn nu ook nieuwe munten met het jaartal 1973 in de waarden 50 Lepta en 1, 2 en 5 Drachme(n) uitgegeven. De voorzijden van alle nieuwe munten tonen de Phoenix, het jaartal en het opschrift in Grieks "Hellenska Demokrati". De keerzijde van het 50-Leptastuk vertoont naast de waarde aanduiding een gestileerd bloemmotief, de keerzijden van de 1- en 2-Drachmestukken een uil naar het voorbeeld van de antieke Atheense munten en het 5-Drachmenstuk een Pegasus.

India: Met het jaartal 1973 zijn, naast de beide FAO-munten waarvan in "De Florijn" nr. 10 melding werd gemaakt, de volgende munten uitgegeven:

1 Rupee,	nikkel,	diameter 28 mm.
50 Paise,	koper-nikkel,	diameter 24 mm.
25 Paise,	koper-nikkel,	diameter 19 mm.
10 Paise,	aluminium-magnesium,	diameter 26 mm.
5 Paise,	als boven,	diameter 22 mm.
3 Paise,	als boven,	diameter 21 mm.
2 Paise,	als boven,	diameter 20 mm.
1 Paise,	als boven,	diameter 17 mm.

Israël: Met het jaartal 1973 werd een zilverstuk uitgegeven ter waarde van 5 Liro met als motief een Babylonische kandelaar ("Chanuka Babel").

In de Jeruzalemse Munt werden 95.000 met een kleine Davidsster gemerkte munten op de normale wijze geslagen, terwijl er 45.000 met een "M" werden gemerkt, ten teken dat ze met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes werden geslagen.

Een totale aanmunting dus van 140.000 exemplaren.

Met het jaartal 1974 werd een zilverstuk ter waarde van 10 Liro geslagen met het motief van de "Eerstgeborene" ("Pidyon Haben"). Op normale wijze werden 45.000 exemplaren geslagen (gemerkt met een kleine Davidsster) en nog eens 45.000 exemplaren werden met gepolijste stempels en op gepolijste muntplaatjes aangemunt (gemerkt met een "M"). Totale aanmunting hier dus 90.000 stuks.

Voor onderstaande afbeeldingen zorgde de heer A.G. van der Dussen, die voorheen deze rubriek verzorgde.

Kenya: Ter herdenking van de 10-jarige onafhankelijkheid in 1973 heeft Kenya een 5-Shillingstuk van koper-nikkel (13,9 gram, diameter 33 mm.) uitgegeven. Op de voorzijde staat het portret van president Kenyatta. Op de keerzijde staat het opschrift "10 YEARS OF FREEDOM".

Liberia: Hier werden een aantal pseudo-munten uitgegeven. Het zijn goudstukken (gehalte 900/1000) van 20, 10, 5 en 2½ Dollar met op de voorzijde de afbeeldingen van resp. president William Richard Tolbert, een Afrikaanse schone als personificatie van de "Vrijheid", een slavenhaler met het opschrift "THE LOVE OF LIBERTY BROUGHT US HERE" en Liberia's parlamentsgebouw "The Capitol", dat gebouwd is naar Amerikaans voorbeeld. Schertsmunten voor de liefhebber ! !

Madagaskar: Dit eiland aan de Oostkust van Afrika heeft wederom een klein stukje van de erfenis van het koloniale tijdperk van zich afgezet. De Franc werd op 28 mei 1973 afgeschaft en vervangen door een nieuwe munteenheid, de Arlary.

Mexico: Met het jaartal 1971 is een munt van 20 Centavos uitgegeven. Het betreft hier het onder nummer 71 in Yeoman vermelde bronzen muntje met op de voorzijde het staatswapen en op de keerzijde de zonnepyramide van Teotihuacán.

Noorwegen: In de nieuwe muntserie, waarvan in "De Florijn" nr. 10 reeds melding werd gemaakt, is een 5 Ørestuk uitgegeven. De munt heeft een diameter van 19 mm., weegt 3 gram en bestaat uit de metaalcompositie van 95% koper, 4% tin en 1% zink.

Oostenrijk: In de serie na-oorlogse herdenkingsmunten zullen in 1974 drie 50-Schillingstukken worden uitgegeven resp. naar aanleiding van de in 1974 in Wenen te houden Internationale Land- en Tuinbouwbeurs, ter ere van de stad Salzburg en ter gelegenheid van de in 1976 rond Innsbruck te houden 12e Olympische Winterspelen. Inmiddels heeft men het plan om een munt van 100 Schilling uit te geven verworpen.

Papoea-Nieuw Guinea: Dit zuid-oostelijke deel van het eiland Nieuw Guinea, dat op 1 december 1973 zelfbestuur kreeg, zal in 1974 eigen munten uitgeven. Tot nu toe circuleerden er de Australische munten.

Peru: Ter gelegenheid van het feit, dat het in 1973 honderd jaar geleden was, dat Peru en Japan handelsbetrekkingen aanknoopten, werden 375.000 zilveren munten gesla-

gen met het jaartal 1973 in de waarde van 100 Soles de oro. Het gehalte van deze munten is 800/1000, de diameter is 73 mm, terwijl het gewicht 22 gram bedraagt.

Tanzania: In de Royal Mint te Engeland werd een bronzen 5 Senti met het jaartal 1972 geslagen met op de voorzijde de beeltenis van president Julius Nyerere en op de keerzijde een zwaardvis. Het woord "Tano" op de keerzijde is Swahilisch voor "Senti". De munt is 12-kantig en heeft een diameter van 28 mm. Munten van dit type worden al sinds 1966 geslagen en zijn o.a. te vinden in Yeoman onder nr. 1.

Tsjecho-Slowakije: In omloop is gebracht het 5-Korunystuk met het jaartal 1973 (Yeoman nr. 73). In 1974 zal ter herdenking van het feit, dat honderd jaar geleden de componist Friedrich Smetana werd geboren, een zilveren herdenkingsmunt van 100 Koruny worden uitgegeven. Tevens zullen nieuwe bankbiljetten in de waarden van 10, 20, 50, 100, 500 en 1000 Koruny in omloop worden gebracht.

West-Samoa: Onderstaand een afbeelding van de Tala (Dollar), waarvan de uitgifte in "De Florijn" nr. 11 reeds bekend werd gemaakt. De Gemenebest Spelen worden in Christchurch gehouden van 24 januari tot 2 februari 1974. De Tala is van koper-nikkel, is 39 mm. groot en geslagen in de Royal Australian Mint in Canberra. Het is voor de derde achtereenvolgende maal, dat een land munten slaat ter gelegenheid van deze Gemenebest Spelen.

munten en postzegelhandel

Inkoop - Verkoop - Taxatie

A. ASSINK

Nobelstraat 16 — Utrecht

Tel. 030-315098

Eerder deden dat Jamaica (zie "De Florijn" nr. 4, pag. 52/53) en Nieuw Zeeland (zie "De Florijn" nr. 6, pag. 116).

Windward-Eilanden: Deze eilandengroep, die deel uitmaakt van de Bovenwindse Eilanden en samen met de Leeward-Eilanden de z.g.n. "East Carribean Territories" vormt, is op 7 februari 1974 onafhankelijk geworden. De regering heeft besloten naar aanleiding van de verkrijging van zelfstandigheid eigen munten uit te geven.

IJsland: In "De Florijn" nr. 11 werd de lezer attent gemaakt op de uitgifte van een munt ter waarde van 1 Króna met het jaartal 1973. Hiervan zijn, naar thans blijkt, twee variëteiten in omloop. De ene variëteit, die in Canada is geslagen, heeft in het jaartal afgeronde uiteinden aan de cijfers "9" en "3"; de andere variëteit, die in Engeland geslagen is, heeft spitse uiteinden aan de cijfers "9" en "3".

Zaire: Hier werd een koper-nikkelen munt uitgegeven ter waarde van 2 Makuta met het jaartal 1973 en een diameter van 31 mm. Nadere gegevens ontbreken nog.

Zuid-Vietnam: In dit door oorlog zo zwaar geteisterde land werd een munt van 5 Dong met het jaartal 1971 uitgegeven. De munt is gemaakt van ijzer-nikkel, weegt 4 gram en heeft een diameter van 28 mm. Het type is gelijk aan de in Yeoman onder nr. 8 vermelde munt.

Zwitserland: In 1974 zal een nieuwe koper-nikkelen munt worden uitgegeven naar aanleiding van het feit, dat honderd jaar geleden op 29 mei 1974 een nieuwe grondwet werd ingevoerd. Deze herdenkingsmunt zal een waarde hebben van 5 Francs.

Heeft u het abonnementsgeld voor 1974 al overgemaakt ?

Stort s.v.p. f 10,— op giro 82.52.34 van de A.B.N. te Zwolle, t.n.v.

T. Kuik inz. De Florijn te Kampen.

B O E K E N

Albert Pick: Papermoney. Catalogue of the Americas. München, 1973. Prijs incl. BTW f 64,50.

Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

De Amerikaanse "Society of Paper Money Collectors" verleende Albert Pick, de schrijver van talrijke boeken over papiergeld, de "Award of Merit".

Onlangs verscheen een catalogus van alle papiergeld dat sinds ca. 1900 uitgegeven is door de landen van Noord-, Midden- en Zuid-Amerika met de daarbij behorende eilanden. In dit boek worden genoemd de banken van uitgifte, de data of de jaren van uitgifte, de waarden waarin de biljetten werden gedrukt, alsmede enige bijzonderheden omtrent het uiterlijk, een waarde-indicatie in U.S.-dollars en een aanduiding van de zeldzaamheid.

Indien mogelijk is van elk type bankbiljet een afbeelding geplaatst, waarvoor gebruik werd gemaakt van de collectie van de Beierse Hypotheek- en Wisselbank te München. De tekst bevat nog onvolkomenheden, ontstaan door vertalingsmoeilijkheden, maar wordt nu reeds gunstig ontvangen in kringen van bankbiljettenverzamelaars.

Dieter Fassbender: Spezialkatalog der Gedenkmünzen Deutschlands, Oesterreichs und der Schweiz seit 1918 mit Bewertungstrend nach Erhaltungsgraden. München, 1973. Prijs incl. BTW f 22,—.

Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Herdenkingsmunten, die in doorgaans geringere oplagen dan circulatiemunten geslagen worden ter herinnering aan bepaalde personen of gebeurtenissen, zijn altijd al een geliefd verzamelobject geweest voor numismaten en beleggers door o.a. hun historische achtergronden, hun zeldzaamheid en waardevastheid, terwijl ze bovendien gemakkelijk te verhandelen zijn.

Deze catalogus is voor zowel numismaten als voor beleggers gemaakt.

De catalogus vermeldt van alle sinds 1918 voor Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland geslagen herdenkingsmunten de numismatische bijzonderheden, terwijl van alle munten voor- en keerzijde werd afgebeeld, en een verwijzing naar de catalogi van Jaeger (Deutsche Reichsmünzen seit 1871), Jaeger/Jaeckel (Die Münzprägungen des Hauses Habsburg und der Republik Oesterreich), Divo (Die neueren Münzen der Schweiz) en Schön (Weltmünzkatalog, zie hiervoor deze rubriek in "De Florijn" nr. 10).

Ook wordt aandacht besteed aan het beleggingsaspect d.m.v. tabellen waarin de waardestijging van de munten sinds 1968 voor een vijftal graden van conservatie is weergegeven.

Een uitstekende en interessante catalogus.

Carl Siemsen: Das Notgeld Portugals 1917-1922. Deel 41 in de reeks "Die Münze". Berlijn, 1973. Prijs incl. BTW f 7,—.

Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

boeken

Ook in Portugal werd tijdens en na de Eerste Wereldoorlog overwegend papieren noodgeld uitgegeven ter vervanging van het muntgeld, waarvan de intrinsieke waarde door de voortdurende inflatie hoog uitsteeg boven de nominale waarde. De Portugese regering nam daarbij zodanige maatregelen, dat de aanmaak van noodgeldbiljetten voor verzamelersdoeleinden praktisch onmogelijk werd gemaakt en derhalve 99% van het Portugese noodgeld ook als zodanig functioneerde. Hierdoor en door het geringe aantal verzamelaars is Portugees noodgeld erg schaars geworden, zodat de schrijver vele moeilijkheden te overwinnen had om deze catalogus samen te stellen.

Door gebruik te maken van de hulp van de verzamelaar Dr. A. Keller, van de vele waardevolle notities van wijlen Dr. Alexandrino Passos en de adviezen van de bekende papierennoodgelddeskundige Albert Pick is de Deen Siemsen er toch in geslaagd een goede catalogus samen te stellen, die als enige publikatie in zijn soort op dit gebied in een grote behoefte voorziet.

Deel 1: de uitgaven van de Staatsbank. Deel 2: de lokale uitgaven van plaatsen en instellingen. Deel 3: de noodgeldbiljetten van de overzeese gebiedsdelen.

Van de ca. 550 verschillende typen noodgeldbiljetten, waarvan in totaal ca. 3000 tot 3500 verschillende varianten bekend zijn, zijn vele in deze catalogus afgebeeld. In tegenstelling tot de meeste catalogi is geen prijsindicatie gegeven, daar het nut hiervan door de schaarsheid van het Portugese noodgeld zeer betrekkelijk is.

Israël Munten en Medaillen Catalogus. Tweede herziene druk. Tel-Aviv, december 1973.

Prijs incl. BTW f 6,25.

Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

In "De Florijn" nr. 9 werd in deze rubriek melding gemaakt van het bijzonder aardige initiatief van de Orient Publishing House of Stamps and Coins Co. Ltd. te Tel-Aviv een viertalige catalogus van door de Staat Israël uitgegeven munten en penningen te doen samenstellen, waarbij ook aan de Nederlandse taalgebieden werd gedacht. In taalkundig opzicht mankeerde er aan de eerst druk van deze catalogus nogal wat. Helaas de tweede druk is slechts weinig beter dan de eerste. Bovendien is ook nu de viertaligheid niet consequent genoeg doorgevoerd. De tekst onderging enige verbetering en aanvulling, de

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Kennedylaan 8 - Beek (Limburg) Telefoon 04402 - 28 13

munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken
leverancier muntenalbums, muntenbladen, zakboekjes,
muntenhouders, vestzakboekjes, minibookjes
penningbladen, penninghouders

HOOFDDEALER BINNEN- EN BUITENLAND: ARGENT INTERNATIONAL
Tel. 030 - 31 29 75 en 31 67 40 na 18 uur tel. 04990 - 34 86

boeken en tijdschriften

laatstelijk gewijzigde nummering van Yeoman's "Current Coins of the World" werd overgenomen. Tevens werd de catalogus uitgebreid met de sinds 1948 in Israël uitgegeven bankbiljetten.

Deze catalogus zal ook nu zijn weg over de wereld wel weten te vinden, al is hij door een rommelige en pietepeuterige indeling niet bepaald handig te hanteren. Met een wat ruimere opzet en een gewijzigde systematiek zou het boekje aan bruikbaarheid kunnen winnen.

Robert P. Harris: A Guidebook of Russian Coins 1725-1972. Tweede herziene en verbeterde druk. Amsterdam, 1974. Prijs incl. BTW f 26,-.

Uitgever: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Deze catalogus van de officiële Russische muntslag, zoals die sinds 1725 plaatsvond, is een boek, dat net iets meer heeft dan de gemiddelde catalogus; een handig formaat, typografisch goed verzorgd met duidelijke foto's, ruim en overzichtelijk van opzet, betrouwbaar in gegevens door een uitgebreid bronnenonderzoek.

In de inleiding wordt uitleg gegeven van de gebruikte graden van conservering. Men vindt er tevens een overzicht van munttekens, munthuizen en muntmeesters en enige informatie over de zogenaamde "novodels", die men (zij het met enige reserves) tot de pseudo-munten zou kunnen rekenen.

Het catalogusgedeelte bevat afbeeldingen van ieder munttype met daarbij vermeld de muntwaarden, de gebruikte muntmetalen, de geslagen hoeveelheden, de jaartallen en een waarde-indicatie in Amerikaanse Dollars.

Interessant zijn de in voetnoten vermelde prijzen, die een aantal schaarse Russische munten de laatste jaren op internationale veilingen opbrachten en die getuigen van een grote interesse voor het Russische muntwezen in de Westerse wereld.

T I J D S C H R I F T E N

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van die buitenlandse tijdschriften, waarmee "De Florijn" een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redakties van die tijdschriften.

Helvetische Münzen—Zeitung. Red. Albert Meier, Postfach 26, 3652 Hilterfingen, Zwitserland.

Nr. 12, december 1973.

- Een korte levensschets van Jakob Stampfer; Prijzen uit de 18e en 19e eeuw; Het Suezkanaal in de numismatiek; Het begin van de muntslag in Zofingen in de 18e eeuw.

Nr. 1, januari 1974.

- Het muntwezen in het kanton Schwyz; Het Suezkanaal in de numismatiek (vervolg); Muntennieuws.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amsterdam

Secretariaat: Keizersgracht 448 te Amsterdam, tel. 020-23 33 80.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat: Bilderbeekstraat 36, Boxmeer.

Brabant

Secretariaat: Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040-43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (genaamd "De Baronie")

Secretariaat: Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Agenda:

- 21 mrt. : Ruilavond.
- 11 apr. : Bezoek aan de kring Middelburg.
- 18 apr. : Ruilavond.
- 16 mei : Ruilavond.
- 20 juni : Ruilavond, tevens afsluiting van het seizoen.

Groningen

Secretariaat: Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050 -4 50 86.

Agenda:

- 15 febr. : Dhr. Brands over muntgewichten.
- 15 mrt. : Leden vertellen ca. 10 min. over munten uit eigen collectie.
- 19 apr. : Dhr. Dijkstra over de munten van het hertogdom Gelderland.
- 17 mei : Drs. van der Vin van het Kon. Penningkabinet met een lezing.

Den Haag

Secretariaat: Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070-18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat: Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280-6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden

Agenda:

- 13 mrt. : Onderlinge veiling.
- 10 apr. : Dr. H. Enno van Gelder, onderwerp nog nader aan te kondigen.
- 8 mei : Van Bemolt van Loghum Slaterus, onderwerp nog nader aan te kondigen.
- 12 juni : Onderlinge veiling.

Kampen ("Moneta Campensis")

Secretariaat: Wilhelminalaan 3 te Kampen, tel. 05202-3380.

Bijeenkomsten op de 2e maandag van de maand in het gebouw Burgwal 59 te Kampen, aanvang 19.30 uur.

Agenda:

- 11 mrt. : Dr. Ir.M. van den Brandhof, rijksmuntmeester, over muntvervaardiging vroeger en nu.
- 8 apr. : Dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus uit Amsterdam.
- 13 mei : Dr. H. Mook uit Groningen: Van betaalmiddel tot verzamelstuk.
- 28 mei : Gemeenschapp. bijeenkomst (zie Oost-Ned.)
- 10 juni : Feestelijke sluitingsavond.

Het Land van Ravenstein

Contact-adres: Klavecimbellaan 2 te Uden, tel. 04132-5013.

Bijeenkomsten op de eerste dinsdag van de maand, in het Gemeenschapshuis "De Schouw" aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing. Toegankelijk voor iedereen.

Limburg

Secretariaat: Bonnefanten Museum te Maastricht, tel. 043-19300.

Agenda: 21 mrt. : Feestelijke bijeenkomst 15-jarig bestaan van de Kring in de Eurohal te Bunde.

Lisse

Secretariaat: v. Speykstraat 46, Lisse-1660, tel. 02521-12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7-8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat: Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208-1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat: Duinweg 15 te Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat: Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309-2700.

Bijeenkomsten (behoudens afzonderlijke vermelding) in Hotel 's Gravenhof te Zutphen, aanvang 20.00 uur.

Agenda: 26 mrt. : Ds. A. de Haan uit Oegstgeest: religieuze spreken op munten.
30 apr. : Dr. D.A. Wittop Koning: de muntslag van Harderwijk.
28 mei : Gemeenschappelijke bijeenkomst van de kringen Oost-Nederland, Twente, Kampen, N.O.P. en Hoogeveen.
IJsselhotel Deventer.

Rotterdam

Secretariaat: Burgem. Lefèvre de Montigny laan 190, Rotterdam-3013, tel. 010-188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat: Weverstraat 27 te Overdinkel, tel. 0 5423-1221.

Bijeenkomsten op de 2e dinsdag van de maand.

Agenda: 28 mei : Gemeenschapp. bijeenkomst (zie Oost-Ned.).

Utrecht

Secretariaat: Johan Wagenaarkade 71-I te Utrecht, tel. 030-93 10 51.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt Leidseweg 90 te Utrecht, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten

Contact-adres: Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, Tel. 01717-3105.

Zeeland

Secretariaat: Diezestraat 57 te Oost-Souburg, tel. 01183-2549.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand, in gebouw "De Schakel", Bachten Steene 14 te Middelburg.

Federatie

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op zaterdag 9 maart 1974 in Hotel Monopool, tegenover het station te Amersfoort, aanvang 10.30 uur.

Contactdag

De komende contactdag te organiseren door de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden in Kampen op zaterdag 20 april 1974.

Advertentiekosten p. nummer f 5,— p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 82.52.34 van Algemene Bank Nederland Zwolle banknr. 596928688 t.n.v. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Tekst zenden aan P.C.Korteweg, Enkstr. 10 Zwolle, tel. 05200-14739.

offsetdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 zwolle

"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. Westerhof, numismaat

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek.
tel. 05150-7198.

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

Wenst u meer te weten

van de achtergronden der munten van het Ned. taalgebied? Verschaf u dan het boek **"Beginselen der numismatiek"**. Er zijn tal van verzamelaars die o zo weinig van die achtergronden kennen! Uw verzameling wordt boeiender naarmate uw kennis der numismatiek groeit. Stuur f 15,— naar Geko, Klavecimbelaan 2 te Uden en u ontvangt het werk franco. Ook verkrijgbaar bij de munt-handelaren Habets te Geleen, Westerhof te Sneek, v.d. Berg, Hoefkade 87 Den Haag, Broekhaus, Kerkstr. 39 te Uden, e.v.a. Ook verkrijgbaar bij uw boekhandelaar.

"R A T E L" Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van "Ratel" wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage. (X)

G.J.M. BISSELINK — Numismatiek
Bergherveld 140, 's Heerenberg Gld.
tel. 08346 - 1007.

Op aanvraag zenden wij u gaarne onze prijslijst van Nederlandse en buitenlandse munten.

Te koop aangeb. Ned. en buitenl. munten. Grieks en Romeins, **FABER**, Geldersesluis 3, Noordeinde post Elburg. tel. 05252 - 417.

Inkoop-Verkoop van munten of inruil v. oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel **"DE VELUWE"**, Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

Udema Roden (Dr.) ruimt op zijn doubletten Koninkrijk, eventueel ruilen Napoleontisch of Provinc. tel. 05908-18683.

Aantal abonnees per 1.1.73	513
Nieuwe abonnees in 1973	245
Numeriek aantal per 1.1.74	758
Overleden	7
Afgevoerd	8
Bedankt per 1.1.73	9
Idem per 1.1.1974	24
	48
Netto aantal abonnees per 1.1.74	710

Ruilbeurs in Borken (Dsl.) nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand. Aanvang 20 uur in café Spannemacher. X

Heeft u zich zojuist geabonneerd op De Florijn?
Er zijn nog oude nummers van 1972 en 1973 verkrijgbaar tegen f 2,— per stuk. X

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift "De Florijn"?

Stort dan f 10,— op giro 82 52 34 van Algemene Bank Nederland te Zwolle, banknr. 59.69.28.688 t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 601382-070

**Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.**

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284
020 - 292276
020 - 292286
020 - 292287

CORBA Int.

MUNTHANDEL

★
★

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 05420-21898

A. G. van der Dussen

Hondstraat 5 Maastricht Tel. 043-15119

munten (zowel antieke als moderne);
penningen, eretekenen en numis-
matische boeken

aan serieuze verzamelaars zenden
wij gratis onze maandelijkse prijslijst
en onze literatuurlijst

de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

mei 1974

13

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!

“DE SNEEKER VLIETTER”

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

**munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten**

**tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten**

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie: P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik, mr. J.R. Voûte,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen: T. Kuik, Postbus 39 Kampen, tel. 05202 - 4180
postgirorekening 82.52.34 van de Algemene Bank Nederland te Zwolle,
t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen (banknummer 59.69.28.688)
advertentietarieven:
hele pagina : per keer f 70,— of f 300,— per jaar
halve pagina : per keer f 40,— of f 175,— per jaar
kwart pagina : per keer f 25,— of f 90,— per jaar
advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd.

abonnementsprijs f 10,— per jaar (een abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari)
bij buitenlandse abonnementen worden de portokosten in rekening gebracht

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand.

HET FRIES MUNT- EN PENNINGKABINET

De huisvesting

Op 12 april 1972 werd met enige plechtigheid in Franeker een nieuw bijkantoor geopend van de Friesland-Bank en tegelijk een nieuwe uithof van het Fries Museum te Leeuwarden, nl. het Fries Munt- en Penningkabinet.

Hiermede ging een lang gekoesterde wens van zowel de directie van het Fries Museum als van tal van numismatisch geïnteresseerden in vervulling: meer dan 30 jaar waren de rijke collecties aan munten en penningen, terecht vermaard, niet voor het publiek zichtbaar geweest, hetgeen vooral door ruimtegebrek veroorzaakt was.

Toen de Friesland Bank in 1969 het midden in het oude Franeker gelegen gebouw, waarin tot dat jaar Hotel De Valk (al sedert de 17de eeuw genoemd !) gevestigd was geweest, aankocht en het aanvankelijk voor sloop bestemde, bleek echter al spoedig dat onder de 19de eeuwse bepleistering en betimmeringen een vrijwel gaaf middeleeuws huis schuilde. De oudste delen gaan zelfs terug tot ± 1400, terwijl het grootste deel uit de 15de eeuw dateert. Archieven en kaarten leerden dat het gebouw inderdaad het z.g. Sjaarda(ma)- of Cammingha-huis was, een adellijke, tot de in Friesland zo bekende stinzen te rekenen wo-

EXEMPLAREN IN FRIES MUNT- EN PENNINGKABINET

Visigothische naslag van gouden tremis van Justinianus II, 527–565, vóór 500. Gev. te Wijncaldum.

Zilveren sceatta, 7e eeuw, uit de vondst Hallum.

Vermoedelijk Friese nabootsing van gouden solidus van Lodewijk de Vrome, 9e eeuw, gev. te Waaksens (W-D).

Zilveren proefslag van Friese oord. 1610.

Zilveren proefslag van staten-schelling. 1682.

*Dukaton van Johan Lodewijk van Elderen, bisschop van Luik (1688–1694). 1689.
Gev. bij Blija.*

Begrafenispenning van 1678.

Gouden vroedschapspenning van Leeuwarden, 18e eeuw, door Joan Georg Holtzhey.

ning. Niet tot afbraak maar tot algehele restauratie werd nu besloten en omdat niet alle ruimte voor het bankkantoor benodigd was, werd een passende bestemming gezocht voor o.m. een grote monumentale zaal en een kleinere.

Eén der toenmalige directie-leden van de Friesland-Bank was bestuurslid van het Fries Museum-Fries Genootschap en deze bevorderde dat het Fries Munt- en Penningkabinet in deze twee ruimten ondergebracht kon worden, voorlopig voor vijf jaar.

In samenwerking met de restauratie-architect (bureau Wiersma en Brugman) werd een expositie-gelegenheid gemaakt, die het karakter van de fraaie bouwtrant niet aantastte, maar toch de mogelijkheid bood de zo gevarieerde collecties van het kabinet op moderne wijze recht te doen.

Wij vinden er nu zowel panelen als staande en hangende vitrines, een boekenkast, studietafel en een paneel met portretten van bekende Friese numismaten.

In overleg met het Koninklijk Penningkabinet te Den Haag werd vastgesteld op welke aspecten speciaal aandacht zou worden gevestigd, waarbij vanzelfsprekend het Friese karakter van een en ander zoveel mogelijk naar voren zou komen.

Enkele Friese numismaten

Alvorens enige onderdelen nader toe te lichten, moeten wij er de aandacht op vestigen dat de grondslag van het Penningkabinet al vóór 1850 werd gelegd door enkele bestuursleden van het reeds in 1827 opgerichte Fries Genootschap van Geschied-Oudheid- en Taalkunde. Deze brachten een aantal Friese munten en penningen bijeen, waarbij men het geluk had dat toen en later enige zeer bekende numismatici en verzamelaars in Friesland woonden, die óf zelf tot het bestuur behoorden, dan wel hun collecties nalieten. Vrijwel de bekendste onder hen is Mr. Jacob Dirks (1811–1892), die niet alleen belangrijke numismatische werken schreef (o.m. Beschrijving der Ned. Historiepenningen (1840–1869), De Noord-Nederlandse Gildepenningen (1878–1879), het Penningkundig Repertorium, etc.), maar ook zijn collectie gilde- en andere penningen legateerde. Een andere belangrijke figuur was Mr. Assuerus Quaestius (1815–1887), die een grote verzameling Romeinse munten legateerde, terwijl Mr. Age Looxma Ypey (1833–1892) een zeer grote en gevarieerde collectie Nederlandse Provincie- en Koninkrijksmunten, Penningen en eretekenen aan het Fries Genootschap naliet en een som van f 50.000,— !

Het werk dat Dirks voor het Genootschap had gedaan (het Genootschap beheerde het Fries Museum) werd nadien voortgezet, door o.m. Servaas Wigersma (1857–1912), die vooral over Karolingische munten en over penningen publiceerde en Mr.P.C.J.A.Boeles

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Van Anrooyst. 7.

Boeken

Penningen

Geleen

Catalogi

Medailles

Tel.: 04494- 47810

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

(1873–1961), bekend door zijn studies over Laat-Romeinse- en Merovingische munten. Daarnaast was de laatste ook archeoloog en als zodanig o.m. 'Friesland tot de elfde eeuw', 's-Gravenhage 1951, schreef en waarin zijn numismatische kennis zeer duidelijk aan de dag treedt. Geen wonder dan ook dat onder deze eminente figuren de collecties van het Fries Munt- en Penningkabinet gestadig groeiden, zoals uit de Jaarverslagen van het Genootschap/Fries Museum duidelijk blijkt.

Naast deze bekende namen vallen nog vele andere te noemen, die de numismatiek in Friesland ijverig beoefenden en/of het Kabinet verrijkten. Mannen als Freerk Dirks Fontein (1777–1843) en Ds Hendrik Muntingh (1778–1848) mogen te dien aanzien met ere worden genoemd.

De collecties

Het in het Fries Munt- en Penningkabinet te Franeker tentoongestelde, geeft tevens een indruk van de onderdelen waaruit het bestaat. Wij achten het daarom juist deze aan de hand van de expositie nader bekend te maken en zullen daartoe de normale gang van de bezoeker volgen.

Het eerste paneel geeft, dank zij de collectie Quaestius, een overzicht van de munten van het Romeinse Rijk. Niet alleen de soorten munten van de Republiek en het Keizerrijk zijn daarin vertegenwoordigd, maar ook alle keizers van de verschillende dynastiën, alsmede de usurpatoren. Vanzelfsprekend is daarbij een keuze gedaan uit de meer dan 3000 munten tellende verzameling en wel zodanig dat deze niet alleen representatief is voor de gehele collectie, maar tevens voor de gevarieerdheid van de Romeinse munten als zodanig. Vermelding verdient dat de collectie in de 50-er jaren door aankopen e.d. nog verder is afgerond (zie ook JMP 42, 1955, p. 1-5 en 47, 1960, p. 7-10).

Een volgend paneel toont de kaart van Friesland met in kleuren de klei-, zand- en veengebieden. In deze kaart zijn uithollingen aangebracht, waarin die Romeinse munten zijn gemonteerd, welke ter plaatse zijn gevonden. Duidelijk is daardoor dat het vrijwel uitsluitend het kleigebied is waar Romeinse munten (van goud tot brons en van de Republikeinse tijd tot de Late Keizertijd toe) voorkomen. Dit hangt samen met het feit dat in dit gebied de terpen werden bewoond en de zandgronden zich niet voor langdurige vestiging leenden. Ook hier natuurlijk weer een keuze uit de meer dan 200 bekende vondsten van Friesland's bodem.

Tevens worden hierbij onderdelen van Romeinse muntschatvondsten getoond (W.A. van Es, De Romeinse muntvondsten uit de drie noordelijke provincies, Groningen 1960). Ook door middel van kaartjes worden de gangen nagegaan die de laat-Romeinse (Byzantijnse) en Merovingische munten hebben gevolgd aler zij in Friesland terechtkwamen en daar gevonden werden. Ook de muntplaatsen waar zij zijn vervaardigd zijn weergegeven. Er zijn uit Friesland bijna 200 van deze meest gouden munten bekend (P.C.J.A. Boeles, 'Friesland tot de elfde eeuw', 's Gravenhage 1951, bijlage VIII, p. 500–524).

Eenzelfde gedragslijn is gevolgd voor de merkwaardige 7de eeuwse 'Noordzee'-munt, de sceatta, waarin wellicht het Friese woord 'skat' schuilgaat, maar ook 'skeisen' (is duit) en voor de Karolingische munten. Opvallend is dat beide groepen munten in Friesland vrijwel alleen in schatvorm zijn aangetroffen (zie hiervoor o.m. Boeles 1951). Ook zeldzame stukken, maar vermoedelijk in het Friese gebied vervaardigd, zijn de nabootsingen van de gouden solidi van Lodewijk de Vrome.

Friese munten tot Karel V

Dan volgen een aantal vitrines waar niet met kaarten is gewerkt, maar met 'blokken' van groepjes bijelkaar horende munten. Wij zien o.m. series van de bekende 11de eeuwse penningen, geslagen onder de Hertogen van Brunswijk in o.m. Leeuwarden, Bolsward, Dokkum en Stavoren. Deze munten zijn en worden zelden in Friesland aangetroffen, maar veel meer in de rond de Oostzee gelegen landen. Van de vrij dichte verspreiding aldaar getuigt een naast de bewuste vitrine hangende grote wandkaart van Europa, waarop met rode stippen de vindplaatsen zijn aangegeven. De in ons Penningkabinet aanwezige munten van deze soort zijn merendeels ook uit deze landen afkomstig, waar zij vooral in de 19de eeuw op veilingen door o.m. Dirks werden aangekocht.

Ook in series zien we de 15de eeuwse stedelijke munten van Leeuwarden, Bolsward, Sneek en Franeker, zelfs één van Workum. Opvallend is dat alleen Franeker een gouden munt heeft geslagen. Leeuwarden, Bolsward en Sneek beginnen met stukken van 1455, Franeker in 1487 en de groot van Workum is van 1492.

Deze stedelijke munten zijn zeldzaam, maar in 1973 werd in een Leeuwarder stadstuin een fraaie Leeuwarder stuiver gevonden, die ook in de collecties kon worden opgenomen! De drie Saksische Hertogen (de 'Gubernators'), die van 1496 tot 1515 het bewind in Friesland voerden, centraliseerden de muntslag echter in Leeuwarden en ook van hen zien we twaalf verschillende stukken. Helaas ontbreken in het overzicht nog munten (stuivers) van Leeuwarden, die onder Karel V van 1527—1530 zijn geslagen. Er zijn er dan ook maar enkele van bekend, maar een gelukkig toeval doet deze leemte misschien nog eens opvullen!

ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

i n k o o p - v e r k o o p

'n advies kost u niets

een abonnement op onze prijslijst welke drie keer per jaar verschijnt kost u inclusief porti f 10,— per jaar.

Friese munten 1580–1738

In drie vitrines is, ook weer in 'blocs' en bijna altijd in voor- en keerzijde, de Friese muntslag uit de tijd van de Republiek tentoongesteld. In de lange jaren van het bestaan van het kabinet zijn alle munttypen vrijwel compleet bijelkaar gebracht, zij het dat zeldzame slagen (jaren) en afwijkingen natuurlijk nog steeds worden verzameld. Toch kan het kabinet reeds op een aantal bijzondere stukken bogen, zoals b.v. de rijksdaalder, Leeuwendaalder en Hongaarse dukaat die te Reiderschans tussen 1591–1594 zijn geslagen toen daar een Fries garnizoen lag (Reiderschans ligt thans nog juist in Duitsland buiten de Groningse grens).

De drie vitrines zijn ingedeeld naar drie muntslagperiodes, samenhangend met de voornaamste maatregelen van de Staten op monetair gebied. Deze perioden zijn 1580–1605, 1605–1650 en 1650–1738. Uit de eerste periode noemen we o.m. de hele en halve rozenobel en de verschillende florijnen, uit de tweede periode: de hele en halve gouden rijder, de dubbele dukaat van 1612 en de leeuwendaalders en uit de derde periode, waarin uitsluitend zilvergeld werd geslagen, de ridders en de guldens en als zeldzaamheid de scheepjesschelling van 1711. Het stuivertje van 1738 is het laatste in de munt van Leeuwarden geslagen geldstuk, vóórdat deze officieel in 1752 werd gesloten. Verder bezit het Kabinet een aantal gouden en zilveren proefslagen van verschillende munten, alsmede de z.g. Nieuwjaarspenningen in goud en zilver van kleinere munteenheden, zoals b.v. van de duit. Vele van deze Friese munten zijn uit de collectie Looxma Ypey afkomstig.

Overige Nederlandse munten

Behalve de Friese bezit het Penningkabinet een grote overzichtcollectie van in andere Nederlandse steden en provinciën geslagen munten, zij het dat daarbij meer gestreefd is naar een compleetheid in typen dan naar grote zeldzaamheden. Behalve die van de Republiek, zijn in deze verzameling ook vele stukken uit de tijden daarvoor vertegenwoordigd, o.m. ook door het feit dat er vele in Friesland's bodem zijn aangetroffen. Van deze collectie is een dankbaar gebruik gemaakt bij het samenstellen van een vitrine, waarin tot uiting komt welke provinciale en stedelijke munten in Friesland in omloop waren in de 18de en 19de eeuw. De Friese munt was immers weinig productief, maar de geldbehoefte bleef. Zo zien we dat tot 1842 (1849) slechts vijf Friese muntsoorten in omloop bleven naast 56 uit andere steden en gewesten. Deze omloop is overzichtelijk weergegeven.

Het Koninkrijk sedert 1813

Op een groot tableau zijn alle munttypen (dus niet de jaartalseries, daar dit weinig zin heeft) aangebracht, die sedert 1813 in Nederland zijn geslagen, ook de gouden vijfjes, tientjes, dukaten en 'negotie'—munten van 1850. Naast deze overzichtsserie bezit het Kabinet echter ook de zeldzame gouden munten uit de tijd van het Koninkrijk Holland en een aantal zeldzame slagen van na 1813, b.v. de gulden van 1850, het tientje van 1895 en het stuivertje van 1853. Getracht wordt deze verzameling zoveel mogelijk te completeren.

Vreemde vondstmunten

Naast de Romeinse en vroeg-middeleeuwse munten zijn en worden er natuurlijk in de Friese bodem vele andere, latere munten gevonden. In een aparte vitrine zijn deze, van goud tot koper en van zeldzaam tot algemeen, volgens de kaart van Europa en de Middellandse Zee—kust gerangschikt, waardoor een interessant overzicht is ontstaan van de rich-

ting waaruit dit geld naar Friesland kwam. Vanzelfsprekend wordt ook deze collectie nog steeds aangevuld. De verste afgelegen landen zijn wel Marokko (dinar van ca. 1590) en Arabië met dirhems van 790–800.

Friese penningen

De grote collectie is in verschillende groepen ingedeeld. Begonnen wordt met de historische penningen, die dus bepaalde gebeurtenissen herdenken dan wel personen welke bijzondere historische betekenis hebben, zoals b.v. de Friese Nassau's. Vooral onder de oudere stukken uit de 16de eeuw zijn er die niet alleen zeldzaam zijn, maar ook een zekere beroemdheid bezitten. Wij noemen b.v. de gouden penningen op het behoud van de schansen Bomsterzijl en Sotterum in 1581, de Friese 17de eeuwse landdagpenningen, de gouden en zilveren vroedschapspenningen van Leeuwarden en Dokkum, terwijl ook een interessant stuk is de penning die herdenkt dat de Friese Staten als een der eersten in 1782 de Verenigde Staten van Amerika erkenden! Een speciale collectie vormen die van de Friese Oranje-vorsten, maar ook van de andere Oranje's uit de 17de, 18de en 19de eeuw bezit het Kabinet er een groot aantal. Helaas zijn er uit de 20ste eeuw niet zo veel aanwezig, maar dit hiaat is men thans bezig op te vullen.

Dan volgen de Friese familie-penningen: geboorte-, huwelijks- en begrafenispennin- gen uit de 17de en 18de eeuw zijn vaak door bekwame Friese zilversmeden gemaakt (Zie Catalogus Fries Zilver van het Fries Museum 1968, p. 343–381). Ook rekenen we hiertoe de penningen voor bekende personen bij jubilea etc. gemaakt of persoonlijk aan hen vereerd bij wedstrijden, tentoonstellingen etc.

Een speciale categorie vormen ook de gildepennin- gen, vaak bijzonder fraai gegraveerd (Zie Dirks' Noord–Nederlandse Gildepennin- gen, Haarlem 1878), vooral die van de Grouwster schippers, terwijl uit het legaat Dirks ook een selectie is geëxposeerd van zijn grote collec- tie overige Nederlandse gildepennin- gen, waaronder zeer bijzondere stukken voorkomen (Zie JMP 45¹, 1958, p. 2–79).

Varia

Naast deze min of meer gespecialiseerde tableaux en vitrines is het Penningkabinet echter nog 'aangekleed' met een aantal andere zaken, die echter ten nauwste met de numismatiek samenhangen.

In de eerste plaats met schatvondsten in ouderdom uiteenlopend van de Romeinse tijd tot de 19de eeuw! Uit de Romeinse tijd zien we de schatvondsten van Feins (Zie Van Es,

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831

Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Neder- land, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

hiervoor genoemd); uit de Merovingische tijd de vermaarde schatvondst van Dronrijp (Zie Boeles hiervoor genoemd); Karolingische schatvondsten uit Rijs en Oudwoude; uit de 12de eeuw de penningvondst van Bartlehiem; uit de 16de eeuw die van Hieslum, bijna geheel uit munten van Saksische Hertogen (zie hiervoor) bestaande. De jongste is de 19de eeuwse rijksdaaldervondst van Metslawier gedaan in 1972 (verslag in JMP ter perse).

Een andere vitrine is ingericht met muntgewichtdoosjes, spaarpotten, beurzen e.d., terwijl er ook één is gewijd aan de Friese koophandel, d.w.z. aan wat de Friezen met hun geld aan niet—Friese voorwerpen kochten; Romeins en later aardewerk, barnsteen, Romeins brons etc. Dit zijn alle bodemvondsten uit de provincie, voornamelijk uit de terpen. Hoewel een en ander natuurlijk ook als ruilobject zal hebben gegolden, mag men echter niet vergeten, dat Friesland in de handelswegen van zuid naar noord en omgekeerd, maar ook van oost naar west, een belangrijk knooppunt was.

Dit werd veroorzaakt door zijn geografische ligging: juist waar de kust zich afbuigt naar de wijde Noordzee aan de ene kant en naar de richting Kanaal aan de andere kant. Maar ook het meer Flevo (later de Zuiderzee) en de rivier de IJssel hebben een belangrijke rol gespeeld in de toevoer naar en de afvoer uit het noorden. De genoemde verspreidingskaarten van de herkomst der in het Fries Munt- en Penningkabinet aanwezige munten van de Romeinse tijd af getuigen daarvan.

Naschrift

Wij zijn er ons van bewust géén belangwekkend numismatisch nieuws in dit artikel naar voren te hebben gebracht; dit was ook niet de bedoeling. Wij wilden echter graag, mede op verzoek van de redactie, de aandacht vestigen op wat in lange jaren met zorg en liefde is bijeengebracht en nog wordt gedaan ten bate van de gemeenschap en wat hiervan thans voor ieder met belangstelling voor de numismatiek vrijelijk te bezichtigen is en nader te raadplegen.

Leeuwarden, maart 1974

G. Elzinga

Conservator archeologische en
numismatische afdeling Fries Museum.

Openingstijden Fries Munt- en Penningkabinet, Cammingha-huis
(Friesland-Bank), Breedeplaats, Franeker,
dinsdag tot en met zaterdag van 10—17 uur
van 1 mei tot 30 september
toegang f 0,50 (tel. 05170—3690).

Correspondentie-adres: Fries Museum, afd. Numismatiek, Turfmarkt 24, Leeuwarden
tel. 05100—23001)

* * *

Bangladesh: Voor het eerst sinds de afscheiding van Pakistan heeft de nieuwe staat Bangladesh eigen munten uitgegeven. Het zijn twee aluminium munten ter waarde van 5 en 10 Poisha en een roestvrij-stalen munt van 25 Poisha, alle met het jaartal 1973. De munten, die volgens nog onbevestigde berichten te Bombay zijn geslagen, vertonen op de voorzijde het nationale symbool, een 'shapla'-bloem in het water, geflankeerd door twee rijstaren. Erboven staan drie jutebladeren.

De 5 Poisha met een diameter van 19 mm. vertoont op de keerzijde een tandwiel met daarbinnen in een ploeg en in het Bengalees de naam van het land, de datum en de waarde-aanduiding.

De 10 Poisha van 24 mm. doorsnee vertoont op de keerzijde een blad, waarvan de steel de waarde-aanduiding in tweeën splitst.

De 25 Poisha van 19 mm. doorsnee heeft op de keerzijde een 'hilsha'-vis.

Belize (Brits Honduras): In het voormalige Brits Honduras zijn drie munten uitgegeven.

Het zijn een koper-nikkelen 25-Centstuk met het jaartal 1973, nog met de oude landsnaam **Brittish Honduras** erop (Yeomannr. 26), een bronzen Cent met het jaartal 1973 van het oude type met de nieuwe landsnaam **Belize** en een nikkel-bronzen 5-Centstuk 1973, eveneens met **Belize**. De laatste twee munten zijn op de landsnaam na praktisch gelijk aan de in Yeoman onder de nummers 23 en 24 beschreven munten.

Bhutan: Naar verluidt, zullen in deze staat in het Himalayagebergte twee munten met het jaartal 1973 worden uitgegeven in het kader van de hulp aan de FAO. Het zijn een bronzen 20-Chetrumstuk van 22 mm doorsnee en een zilveren 10-Ngultrumstuk van 39 mm. in doorsnee.

Brazilië: De in Yeoman onder nr. 94 opgenomen nikkelen munt van 1 Cruzeiro is thans met het jaartal 1973 in omloop gebracht. 20 Miljoen exemplaren met een diameter van 29 mm. en een gewicht van 10,08 gram werden in het munthuis te Rio de Janeiro geslagen.

Dominikaanse Republiek: Een koper-nikkelen munt van 10 Centavos met het jaartal 1973 (Yeomannr. 17a) is in omloop gebracht.

Duitsland - Demokratische Republiek: Oost-Duitsland heeft ter gelegenheid van het feit, dat 250 jaar geleden Immanuël Kant werd geboren, een zilveren 20-Markstuk uitgegeven met het jaartal 1974. Het portret van Kant is zó suggestief, dat onderstaand een vergrote afbeelding is geplaatst.

Finland: Een aluminium muntje ter waarde van 1 Penni met het jaartal 1973 (Yeomannr. 56a) is in omloop gebracht.

JACQUES SCHULMAN N.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

Frans Afar en Issas (Frans Somaliland): Twee aluminium munten met het jaartal 1968 ter waarde van 2 en 5 Francs werden in omloop gebracht. De munten staan in Yeoman beschreven onder de nummers 2 en 3.

Groot-Brittannië: Met het jaartal 1973 werden hier een ½ New Penny en een 1 New Penny uitgegeven (Yeomannrs. 139 en 140).

Guatemala: Hier werden drie nikkel-bronzen munten met het jaartal 1971 in omloop gebracht ter waarde van 5, 10 en 25 Centavos, qua type gelijk aan de in Yeoman onder de nummers 127, 128 en 129 beschreven munten. De voorzijden tonen resp. een kapokboom, een totempaal met Mayakalender en een portret van een indiaan. De keerzijden dragen het Guatemalteekse wapen, dat ten opzichte van vorige uitgaven verkleind is.

Indonesië: Met het jaartal 1973 werd een munt uitgegeven ter waarde van 100 Rupiah. De munt weegt 9,72 gram en heeft een diameter van 28,5 mm. De metaallegering bestaat uit 75% koper en 25% nikkel. In de gladde rand staat het randschrift 'Bank Indonesia'.

Iran: In de Teheran Munt is een koper-nikkelen 10 Rials met het jaartal 1973 geslagen. Ten opzichte van de in Yeoman onder nr. 149 vermelde munt bleef de diameter met 28 mm. gelijk, maar werd het gewicht van 9 tot 7 gram teruggebracht. Tevens werd een 20-Rialsstuk met het jaartal 1973 uitgegeven volgens het type Yeoman 150; de letters FAO zijn echter weggelaten.

Japan: Thans zijn ook de munten ter waarde van 1, 5, 10 en 100 Yen met het jaartal 1973 in omloop gebracht. Het betreft hier de Yeomannrs. 74, 72a, 73a en 82. De munt van 50 Yen werd al eerder uitgegeven (zie 'De Florijn' nr. 11).

Liberia: In 'De Florijn' nr. 9 werd melding gemaakt van de uitgifte van een set van 7 munten, geslagen met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes. Deze set zal thans ook met het jaartal 1974 worden geslagen.

Maleisië: In circulatie zijn gebracht de muntwaarden 1, 5, 10 en 50 Sen (Yeomannummers 1, 2, 3 en 5a).

Nederland: Met het jaartal 1973 zijn de munten ter waarde van 1, 5, 10, 25 en 100 Cent in circulatie gebracht. Rijksdaalders met het jaartal 1973 werden niet aangemunt, daar een voorraad van 20 miljoen met de jaartallen 1971 en 1972 nog steeds niet in omloop is gebracht. Doordat de nikkelrijksdaalders erg onpopulair zijn, is de omloopsnelheid ervan zo buitengewoon groot (men is ze liever kwijt dan rijk), dat de muntcirculatie geen behoefte heeft aan nog meer rijksdaalders.

Nieuw-Zeeland: Met het jaartal 1973 zijn de muntwaarden 1, 2, 5, 10, 20 en 50 Cents in omloop gebracht (Yeomannrs. 36, 37, 38, 39a, 40 en 41).

Oostenrijk: In 'De Florijn' nr. 12 werd de uitgifte van enkele herdenkingsmunten aangekondigd. Thans is iets meer bekend geworden over het Oostenrijkse muntprogramma. In april 1974 wordt een 50-Schillingestuk uitgegeven ter gelegenheid van de in Wenen te houden Land- en Tuinbouwbeurs WIG '74. In mei 1974 komt een 50-Schillingestuk uit met als motief '1200 Jahre Dom zu Salzburg' en in juni a.s. wordt een 25-Schillingestuk uitgegeven ter herdenking van '125 Jahre Gendarmerie in Oesterreich'. In september 1974 komt nog eens een 25-Schillingestuk uit ter herdenking van '50 Jahre ORF' (Oesterreichische Rundfunk). Begin november 1974 wil men de eerste van een serie herdenkingsmunten op de in 1976 te Innsbruck te houden Olympische Winterspelen uitgeven. Dit is een 50-Schillingestuk. Als gevolg van de steeds voortdurende stijging van de zilverprijzen overweegt de Oostenrijkse regering het zilvergehalte van de populaire herdenkingsmunten te verlagen.

Panama: In 'De Florijn' nr. 11 werd een 20-Balbastuk afgebeeld met het jaartal 1973. Thans wordt het ook met het jaartal 1974 geslagen.

Philippijnen: Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Centrale Bank van de Philippijnen werd met het jaartal 1974 een zilveren 25 Piso uitgegeven. De keerzijde van deze 25 gram wegende en 38 mm. in doorsnee metende munt is van het gebruikelijke type. De voorzijde toont ons het bankgebouw.

Polen: Met het jaartal 1973 werd een koper-nikkelen munt van 20 Zlotych uitgegeven. Deze munt is 10,3 gram zwaar en meet 29 mm. in doorsnee. Tevens werd een met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen zilverstuk van 100 Zlotych met het jaartal 1973 op de markt gebracht. Deze munt van 14,5 gram en een doorsnee van 32,1 mm. is geslagen ter ere van Nikolaas Kopernikus.

Portugees Guinea: Met het jaartal 1973 zijn een koper-nikkelen munt van 5 Escudos en een koper-tinnen munt van 1 Escudo uitgegeven. Hiermede is de in Yeoman onder de nrs. 8 t/m 11 vermelde serie munten van 50 Centavos en van 2½, 10 en 20 Escudos uitgebreid en gecompeteerd.

**munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop - verkoop**

uitgebreide muntlijst

H. J. HUIZINGA

**Markt 20
Delft**

Telefoon 015-122022

Portugees St. Thomas en Principe: Voor deze eilanden, die tezamen een Portugese overzeese provincie vormen, werd met het jaartal 1971 de volgende serie munten geslagen.

10 Centavos, aluminium, 0,85 gram	2½ Escudos, koper-nikkel, 3,58 gram
20 Centavos, brons, 1,76 gram	5 Escudos, koper-nikkel, 7,03 gram
50 Centavos, brons, 4,48 gram	10 Escudos, koper-nikkel, 8,89 gram
1 Escudo, brons, 8 gram	20 Escudos, koper-nikkel, 12 gram

De munten zijn alle van het hieronder afgebeelde type.

San Marino: Dit lilliputstaatje heeft een tweede serie munten uitgegeven, nu met het jaartal 1973. Het zijn 4 aluminium munten van 1, 2, 5 en 10 Lire, een 20-Lirestuk met een legering van koper, tin en aluminium, 2 koper-nikkelen munten van 50 en 100 Lire en een zilveren munt van 500 Lire. Deze uitgifte is meer bedoeld om de verzamelaars de staatskas te laten spekken, dan om in het tekort aan circulatiemunt te voorzien.

Sri Lanka: Onderstaand een afbeelding van de twee nieuwe, in 'De Florijn' nr. 12 aangekondigde munten van 50 Cents en 1 Rupiah met het jaartal 1972.

Sri Lanka is de nieuwe naam voor Ceylon.

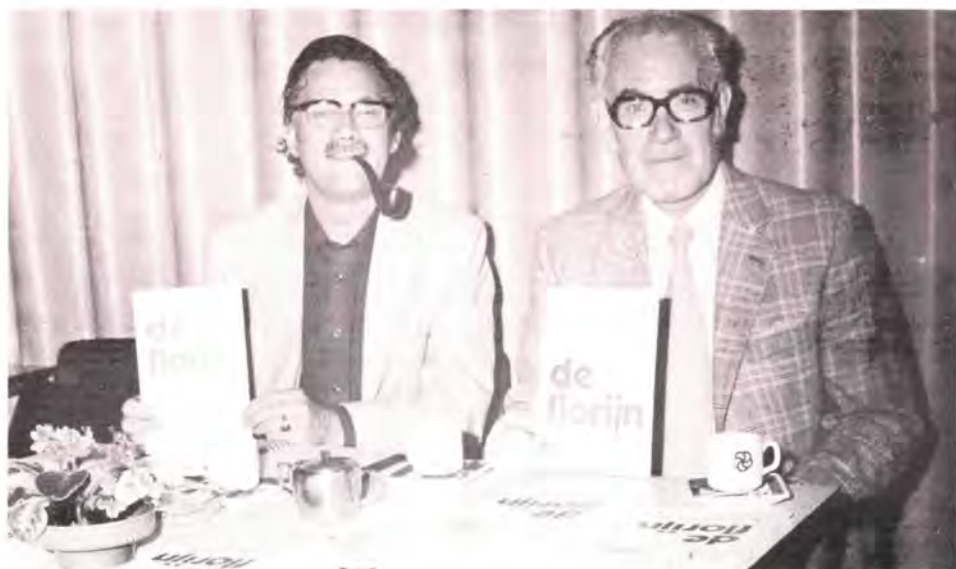

Verenigde Arabische Emiraten: De in 'De Florijn' nr. 11 aangekondigde muntenserie is thans uitgebreid met twee koper-aluminium munten ter waarde van 1 en 5 Fils met op de voorzijden resp. drie palmbomen en een vis.

Rectificatie:

In de omschrijving van de reeds verschenen serie munten (zie 'De Florijn' nr. 11, zijn enkele onjuistheden geslopen. De omschrijving moet zijn: 50 fils 1973 met de afbeelding van boortorens, 25 fils met de afbeelding van een antilope, 10 fils met de afbeelding van een Arabisch vissersschip.

Zuid-Korea: Hier werden drie verschillende munten van 25 Won uitgegeven zonder een jaartal erop. Het eerste stuk vertoont op de voorzijde een ster en op de keerzijde de waardeandauiding binnen een parelrand. De tweede en derde munt zijn qua beeldenaar gelijk; op de voorzijde staat de waardeandauiding en op de keerzijde een bouwwerk. De gewichten en de omvang verschillen echter. Het ene stuk weegt 5,06 gram en meet 23,2 mm. in doorsnee, het andere stuk weegt 4,814 gram en heeft een diameter van 23 mm.

*Penningmeester T. Kuik (rechts) vraagt:
'Heeft u het abonnementsgeld voor 1974 al overgemaakt ?
(links: hoofdredakteur P.C. Korteweg)*

*Stort s.v.p. f 10,— op giro 82.52.34 van de A.B.N. te Zwolle, t.n.v. T. Kuik,
inz. De Florijn te Kampen.*

GROTE VRAAG NAAR KRUGERRANDEN

'n Goue Krugerpond van 1898 (bo) naas vanjaar se Krugerrande. Die eerste Krugerrand is in 1967 deur die Suid-Afrikaanse Munt geslaan. In plaas daarvan dat dit 'n gesigswaarde het, is die gewig van dié geldstuk se fyngoudinhoud (een ons troois) op die keersy gebosseleer (links, onder). Die stygende goudprys op private wêreldmarkte het die waarde van dié goue muntstukke aansienlik laat toeneem.

SUID-AFRIKAANSE PANORAMA SEPTEMBER 1973

(ware grootte Krugerrand = Ø 19,5 mm.)

De geweldigste stijging van die wêreldprys van goud heeft een hernieuwde belangstelling voor de Krugerrand, die op het ogenblik 's werelds populairste gouden munt is, veroorzaakt, aldus een zegsman van Nedbank.

De twee redenen waarom de Krugerrand op de buitenlandse gouden muntmarkten meer gevraagd is dan zijn concurrenten, het Engelse gouden Pond, de Louis d'Or of de Amerikaanse 'Double Eagle', zijn - ten eerste - de Krugerrand, die precies een ounce goud bevat, heeft een hoger goudgehalte (0,999) dan de meeste andere munten en - ten tweede - de Zuidafrikaanse gouden munten verkeren over het algemeen in een bijzonder goede staat.

De Krugerrand werd voor het eerst verkocht tijdens de Randse Paasbeurs in 1970. Hij kostte toen R 31, terwijl hij nu bij de banken te koop wordt aangeboden voor R 87,71.

De belangrijkste afnemers van Krugerranden zijn de Duitsers, die sinds 1970 meer dan een miljoen stuks kochten van het totaal aantal geslagen munten van 1,3 miljoen. In maart 1973 werden in Zuid-Afrika 2.600 Krugerranden verkocht terwijl er 55.000 naar het buitenland gingen.

Rectificatie

De in het artikel van de heer G.D. van der Heide afgebeelde gouden munt is een Utrechtse dukaat.

EMMERS VOL GULDENS NAAR DE ZILVERHANDEL

Algemeen Dagblad van 9-2-1974:

De sterk gestegen zilverprijs in de laatste weken is er de oorzaak van dat tientallen particulieren de oude kous hebben opgezocht. In oude emmers, rugzakken, dozen en allerlei andere verpakkingen brengen zij zilveren guldens en rijksdaalders naar de zilverhandelaren. De hoeveelheden lopen hierbij uiteen van 4 tot 50.000 stuks en meer, zo deelt Schoene Edelmetaal BV mede.

Op 1 februari j.l. bedroeg de zilverprijs f 381 per kg. Donderdag was deze prijs reeds gestegen tot f 489 per kg. De koers wijzigt per dag en soms per uur. Vrijdagmorgen was de koers van de zilveren gulden f 1,91 en van de rijksdaalder f 4,42.

GROTE RUILBEURZEN IN ENGELAND

1. THE INTERNATIONAL COIN FAIR ORGANISATION

Forthcoming events:

The 10th International Coin Fair

will be held at the Cumberland Hotel, Gloucester & Carlisle Suite on Friday, May 31st & Saturday 1st June 1974.

Friday the 31st is the private preview day which is admission by ticket only, which are available in advance from the Hon. Sec.: B. Hearn, 176 Piccadilly, London W.1., price 50p. Saturday is open to the general public, admission free, also from 10 a.m. to 6 p.m.

The International Coin Fair Organisation is the largest of its kinds and has had Coin Fairs at the Cumberland for 9 unbroken years.

2. LONDON INTERNATIONAL NUMISMATIC CONVENTION

COIN FAIR

20/21 September 1974 10.00 – 18.00 hrs

the Library

Westminster Central Hall

London S.W.1

BUY – SELL – EXCHANGE

Classical Mediaeval and Modern Coins, Banknotes and Medals

Organiser: I.J. Vecchi c/o V.C. Vecchi & Sons,
23, Great Smith Street
London S.W.1

HET OOSTENRIJKSE 'BURGTHEATER' EN DE HERINNERINGSMUNT VAN 1955

Een vlakke gedenksteen aan het 'Michaelerfront', de Michaelgevel, van de 'Hofburg' in Wenen herinnert nog aan het oude 'Burgtheater'. Hier stond eens een op een schuur gelijkende balzaal, de latere keizerlijke koninklijke schouwburg, vlakbij de keizerlijke koninklijke burcht. Keizer Jozeph II verklaarde als mederegent van Maria Theresia dit op één na oudste theater van het gehele Duitse taalgebied tot 'Hof- und Nationaltheater nächst der Burg'.

Spoedig werd het één van de toonaangevende theaters. Toen het kleine Wenen uit de Biedermeiertijd zich tot een grote Europese stad ontwikkelde, werd het ook voor het 'Burgtheater' tijd een nieuw gebouw te betrekken. In 1874 werd de eerste steen gelegd voor het nieuwe gebouw in de Ringstrasse. De architecten Gottfried Semper en Karl Hasenauer ontwierpen de voorgevel van het gebouw representatief met ver uitstekende vleugels. In 1888 werd de imposante bouw voltooid. Meer dan 50 jaar schonk het 'burgtheater' zijn vrienden onvergetelijke uren van vreugde en bezinning, totdat het geweld van de Tweede

Wereldoorlog ook over Oostenrijk trok. Aan het eind van de oorlog werd direkt begonnen met de wederopbouw van het zwaar beschadigde en uitgebrande theater. In de in 1955 herkregen volledige vrijheid en onafhankelijkheid kon Oostenrijk haar geliefde theater opnieuw zijn glans zien uitstralen; op 15 oktober 1955 vond de plechtige heropening van het Weense 'Burgtheater'

plaats met de opvoering van Grillparzers 'König Ottokars Glück und Ende'. Bij de wederopbouw werden de nieuwste snufjes op het gebied van de techniek toegepast. Toch draagt de voorgevel van het gebouw het opschrift 'Kaiserliches-Königliches Hofburgtheater'. In harmonie konden oud en nieuw, verleden en toekomst verenigd worden.

'Wo immer dieses Theater spielte, blieb es das Burgtheater, die traditionsreichste Bühne deutscher Sprache', zei de reeds overleden Bondspräsident Dr. Theodor Körner. 'Nu trekt het weer in zijn prachtige huis, dat mooier en doelmatiger als ooit opnieuw verzen is', aldus de president. Verder zei hij nog: 'Waar eens een keizer de bouwer was van dit paleis der Kunst, zo is het dit keer het Oostenrijkse volk zelf geweest, dat het een nieuwe gestalte gaf. Het volk heeft zich zijn 'Burgtheater' teruggegeven, het theater dat het lief heeft en waarop het trots is'.

Oostenrijk heeft tot 1955 onder Amerikaanse en Russische bezetting gestaan. De in 1955 herkregen onafhankelijkheid betekende vooral in het door de Russen bezette gedeelte ook een herkregen vrijheid van meningsuiting. De mate van geestelijke vrijheid en de daarmee gepaard gaande geestelijke ontwikkeling van een volk vindt men wel het meest duidelijk terug in de wereld van het toneel. Wat op het toneel gezegd mag worden, kan men ook buiten de theatermuren zeggen en andersom.

Toen Oostenrijk de aanmaak van zilveren herdenkingsmunten, die zij voor de oorlog was begonnen, wilde voortzetten, was het te kiezen onderwerp voor een beeldenaar niet moeilijk en ver te zoeken! Het eerste zilverstuk van de naoorlogse reeks herdenkingsmunten symboliseert duidelijk de herkregen vrijheid door op de voorzijde het vooraanzicht van een toneel te tonen.

Het omschrift luidt WIEDERERÖFFNUNG DER BUNDESTHEATER.

Het toneel symboliseert het vrij worden van vreemde bezetting en het verkrijgen van geestelijke vrijheid.

Op de keerzijde staan rond de door een parelrand omgeven waarde aanduiding de negen wapens van de staten, die samen de Bondsrepubliek Oostenrijk vormen. Het zijn van links naar rechts de wapens van Burgenland, Kärnten, Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg, Steiermark, Tirol, Vorarlberg en Wenen.

Het 25-Schillingstuk van 1955 is thans de zeldzaamste van de reeks na-oorlogse zilveren herdenkingsmunten, die door Oostenrijk zijn uitgegeven.

J.C.v.d.W.

BOEKEN

Günther Schön/Jean Francois Cartier: Weltmünzkatalog 19. Jahrhundert.

München, 1973. Prijs incl. BTW f 31,25.

Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Met de reeds geruime tijd geleden aangekondigde verschijning van de 'Weltmünzkatalog 19. Jahrhundert' gaat voor vele verzamelaars een lang gekoesterde wens in vervulling. Deze 1045 pagina's tellende catalogus sluit namelijk aan op de in 'De Florijn' nr. 10 beschreven 'Weltmünzkatalog XX. Jahrhundert' en is op dezelfde leest geschoeid. Met zijn 2085 redelijk goede afbeeldingen en 11.412 beschreven munten vormt hij een waardige Europese tegenhanger van Craig's 'Coins of the World 1750—1850' met dien verstande, dat Craig 50 jaar verder teruggaat.

Na een inhoudsopgave, die in tegenstelling tot 'Coins of the World 1750—1850' in het begin is geplaatst en het zoeken daardoor vergemakkelijkt, en een inleiding, worden gebruikelijke zaken behandeld, zoals afkortingen, staten van conservering en catalogusprijzen. Daarna volgen de beschrijvingen van de munten, alfabetisch lexicografisch naar land gerangschikt. Van ieder land wordt een historisch overzicht gegeven en een afbeelding van het staatswapen, waarbij de schrijvers voor bijzonderheden verwijzen naar Rentzmann/Neubecker's 'Wappen-Bilder-Lexicon', dat bij dezelfde uitgeverij (Ernst Battenberg Verlag) is verschenen.

Van vele munten worden naast een afbeelding ook beschrijvingen van voor- en keerzijde gegeven, terwijl bij iedere munt een waarde aanduiding wordt vermeld.

Met name de munten van de Italiaanse, Zwitserse en Duitse deelstaten krijgen ruime aandacht, wat bepaald geen overbodige luxe is!

De inhoud van deze catalogus maakt een betrouwbare indruk en getuigt van de spreekwoordelijke Duitse 'gründlichkeit', die ook tot uiting komt in de aan het slot opgenomen uitgebreide geraadpleegde bibliografie.

'Weltmünzkatalog 19. Jahrhundert' is ook voor Nederlandse verzamelaars een uitstekend te hanteren boekwerk met een alleszins aanvaardbare prijs.

Norbert Thun: Deutsche Taler, Doppelgulde, Doppeltaler 1800—1871. Frankfurt am Main 1974. Prijs incl. BTW f 25,—.

Importeur: Mevius en Hirschhorn B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Tot één van de geliefde verzamelobjecten behoren de grotere Duitse zilverstukken. Speciaal voor de liefhebbers daarvan is deze typografisch uitstekend verzorgde uitgave op de markt verschenen, waarin van alle Duitse deelstaten de in de titel vermelde munten staan beschreven onder vermelding van muntplaatsen, munttekens, muntmeestertekens, jaartallen, gewichten en gehalten, geslagen aantallen, schattingsprijzen voor drie staten van conservering, opschriften op voor- en keerzijden en literatuurverwijzingen naar drie of

meer belangrijke standaardwerken. Tevens zijn in deze 255 pagina's tellende en 443 foto's bevattende catalogus prijzen opgenomen, die diverse munten de afgelopen drie jaren op veilingen in en buiten Duitsland hebben opgebracht.

Natuurlijk kan men de grote Duitse zilverstukken ook vinden in catalogi van de gehele wereld. Voor specialistische verzamelaars is het dikwijls belangrijk de gegevens van hun verzamelobject in één werk bij elkaar te hebben. Deze catalogus zal bij velen van hen dan ook zeker in goede aarde vallen.

Wolfgang Sobotta: Geschichte des Goslarer Notgeldes 1916–1923. Deel 41 uit de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1973. Prijs incl. BTW f 8,—.

Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.
Tevens verkrijgbaar bij de adverteerders in 'De Florijn'.

Evenals men thans tot spaarzaamheid maant om aan een dreigend tekort aan energie en grondstoffen te ontkomen, zo probeerde men tegen het einde van de Eerste Wereldoorlog in Duitsland de papierschaarste een halt toe te roepen onder het motto van 'Spart Papier! Wer jetzt Papier verschwendet, versündigt sich an Deutschland! Darum spare!'. Dat deze oproep bij de drukkers van papieren noodgeld weinig effect sorteerde, blijkt eens te meer uit dit bijzonder interessante boekje over het noodgeld van de stad Goslar en enkele andere plaatsen in de omgeving. Aan de hand van gegevens uit het stadsarchief en publicaties in de 'goslarschen Zeitung' heeft Sobotta een boekje samengesteld, dat een heel goed beeld geeft van de inflatietijd uit de twintiger jaren. Dit boekje, dat oorspronkelijk voor een klein aantal op Goslar georiënteerde verzamelaars geschreven is, is in historisch opzicht zo goed gedocumenteerd en interessant, dat het ook in bredere kring zeker de moeite waard is om te lezen.

Heinz Dietzel: Die Münzen von Palästina und Israel ab 1924. Anhang: Die Banknoten von Palästina und Israel und die Staatsmedaillen Israels. Berlijn, 1974. Tweede druk. Prijs incl. BTW f 3,75.

Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.
Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Reeds in de nrs. 10 en 11 van 'De Florijn' werd uitgewijd over de hoedanigheid van Dietzel-prijscatalogi. In dezelfde trant geschreven is deze rijk geïllustreerde catalogus, die aanmerkelijk beter en overzichtelijker is dan de in 'De Florijn' nr. 12 aangekondigde vier-talige catalogus van Israelische makelij. Ook in dit boekje is v.w.b. de munten de nummering aangepast aan de werken van Yeoman.

Heinz Dietzel: Die Münzen des Deutschen Reiches ab 1871. Netto-Katalog der deutschen Münzen mit Münzbuchstaben und Prägejahre. Berlijn, 1974. Prijs incl. BTW f 6,—.
Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.
Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Ruim tweemaal zo dik (75 pagina's) als de vorenvermelde catalogus is deze, die uit een

tweetal gedeelten bestaat. In het eerste deel staan alle munttypen op 2/3 grootte afgebeeld onder vermelding van de jaren waarin ze aangemunt werden en van een gemiddelde prijs-indicatie voor drie kwaliteitsklassen. Het tweede deel is een tabellarisch gedeelte, waarin men prijsindicaties kan vinden voor alle munttypen, gerangschikt naar jaartal en munthuis.

TIJDSCHRIFTEN

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van die buitenlandse en binnenlandse tijdschriften, waarmee 'De Florijn' een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redakties van die tijdschriften.

Die Münze. Red. Hans Meyer, 519 Stolberg, Schwarzer Weg 2, Bondsrepubliek Duitsland.

nr. 12, december 1973.

- Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen van de omschriften; Het wapen van de vorstendommen Hohenzollern; Bondspresident Dr.H.C.Theodor Körner 1873—1957; De vita et rebus gestis caesarum Claudius I (vervolg); Friesacher Pfennige; De munten van de republiek Zuid-Afrika; Een valse rubel; Naslagen van zeldzame munten; Munttekens op Franse munten; Acmonital - muntmetaal van Italiaanse munten; De laatste munten van Groot-Brittannië voor de invoering van het tiendelig stelsel.

nr. 1, januari 1974.

- Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen van de omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Claudius I (vervolg); In de muntstal - naar een artikel van wijlen Johann Peter Voit te Neurenberg; Friesacher Pfennige (vervolg); Ervaringen met het reinigen van munten; Tentoonstelling van Mongoolse munten in Berlijn; Munten uit de door Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog bezette gebieden; Systematiek bij het verzamelen van papiergeld; De 'Reichsbanknoten' uit de Tweede Wereldoorlog; De munten van Brits Guyana; Het warenhuiscgeld van de firma Horten.

nr. 2, februari 1974.

- Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen van de omschriften; De wapens van de vorstendommen Lippe-Detmold en Schaumburg-Lippe; Keizer

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Kennedylaan 8 - Beek (Limburg) Telefoon 04402 - 28 13

munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken
leverancier muntenalbums, muntenbladen, zakboekjes,
muntenhouders, vestzakboekjes, minibookjes
penningbladen, penninghouders

HOOFDDEALER BINNEN- EN BUITENLAND: ARGENT INTERNATIONAL
Tel. 030 - 31 29 75 en 31 67 40 na 18 uur tel. 04990 - 34 86

Aurelius en de woestijnkoning Vhabalathus; De vita et rebus gestis caesarum Claudius I (vervolg); Friesacher Pfennige (vervolg); Papiergeld in de door Japan bezette gebieden tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Nr. 3, maart 1974.

- Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen van de omschriften (slot); De vita et rebus gestis caesarum Claudius I (slot); Friesacher Pfennige (slot); Verzorging en reiniging van munten; De munten van Canada; De Griekse munten van 1973; Uit de wereld van de Indiase munt; Wintersport op papieren noodgeld.

Dukaten. Red. Alfons Grass, 6078 Neu-Isenburg, Buchenbusch 18, Bondsrepubliek Duitsland.

nr. 23, november 1973.

- De herdenkingsmunten van 5 Pond van Israël; De munten van Ierland 1928—1969; Het Oostenrijkse muntwezen ten tijde van Maria Theresia.

nr. 24, december 1973.

- De munten van Ierland 1928—1969; Geslagen nieuws; Het Oostenrijkse muntwezen ten tijde van Maria Theresia.

nr. 25, januari 1974.

- Het muntwezen onder Albrecht von Wallenstein; De herdenkingsmunten van het vorstendom Isenburg op de oorlogen van 1814/15; Een zeldzame halve Taler van Praag uit het jaar 1611; Siamees kogelgeld; De 'Annaberg-Taler', een Nederooitrijkse 'Aubeutetaler'.

nr. 26, februari 1974.

- Het heelal en de tijd op munten; Siamees kogelgeld; Het oorlogsschip 'Wasa'.

Münstersche Numismatische Zeitung. Red. H. Dombrowski, 4400 Münster, Albersloherweg 473, Bondsrepubliek Duitsland.

nr. 5, november/december 1973.

- Het Oldenburgse muntwezen ten tijde van graaf Anton Günther; De muntslag van de laatste Artugiden van Kayfâ en Amid; De muntslag in goud van het keurvorstendom Keulen in de 14de eeuw; Tijdrekeningssystemen op munten; Het muntwezen van het bisdom Hildesheim onder Frederik Willem van Westfalen.

nr. 1, februari 1974.

- Portretkoppen op munten van laat-Romeinse keizers; De koppen op Maria Theresia-talers; Het Oldenburgse muntwezen ten tijde van graaf Anton Günther (vervolg); Het muntwezen van het bisdom Hildesheim onder Frederik Willem van Westfalen.

Berichte. Red. H. Kricheldorf, Freiburg im Breisgau, Günterstalstrasse 16, Bondsrepubliek Duitsland.

nr. 1, 1974.

- Tuinarchitectuur op munten en penningen; De muntvondst van Dörbach; Een Grosso van koning Peter I van Cyprus; EX DVX, een stempelfout of een dubbele slag op een halve Philipsdaalder van Gelderland ? ; Nieuwe vormen en thema's in het werk van de beeldhouwster Hilde Broër te Kressbronn.

Numismatisches Nachrichtenblatt. Red. Anton Kappelhoff, 297 Emden, Philosophenweg 10, Bondsrepubliek Duitsland.

nr. 12, december 1973.

- Dr. Rudolph Walther †; Uitslag van de inzending van ontwerpen voor de herdenkingsmunt 'Frankfurter Nationalversammlung'; De verkiezingsscène op de denarius van Publius Licinius Nerva; Staat en munt - Nederlands Indië, Indonesië, Riouw en West-Irian; Alphabethpenning; Jubileumpenning 800 jaar Dom te Lübeck; Huwelijkspenning prinses Anne en kapitein Mark Phillips; De gouden zegels van de Duitse keizers.

nr. 1, januari 1974.

- Fil. Dr. Nils Ludwig Rasmusson †; Verkooppunten Duitse herdenkingsmunten; Muntvondsten; Vervalsingen; Taler 1568 van hertog Ulrich von Mecklenburg (1547-1603); Staat en munt - Timor, Nieuw Guineë; Penning Orpheus en Eurydice; Hedendaagse zegelvormen.

nr. 2, februari 1974.

- Muntvondsten; Naslagen van de Gladenbacher Taler 1587 van Hessen-Nienburg; Een zeldzame Oostfriese goudgulden en zijn historische achtergronden; Het goud van de Romeinen in Oost-Europa; Staat en munt - Australië.

Nr. 3, maart 1974.

- Prof. Dr. Arthur Suhle 21-5-1898 tot 14-2-1974; Wet tegen het vervalsen van munten en penningen; Muntvondsten; 2/3 Taler 1742 van de vorsten Johann Ludwig en Christian August von Anhalt Zerbst; Staat en munt - Nieuw Zeeland en de Cook-eilanden; Penning op Amadeo Modigliani.

Mitteilungen der Oesterreichischen Numismatischen Gesellschaft. Red. Burg-ring 5, 1010 Wenen, Oostenrijk.

nr. 5, 1973.

- De vermeende toeschrijving van invalidenhuispenningen aan Pest of aan Wenen ? ; De produktie van penningen door de Weense Munt in de jaren 1971 en 1972; Internationaal numismatisch congres 1973.

nr. 6, 1973.

- Het muntrecht van Jan von Vitovec; Rekenpenningen van Emfried, graaf van Ortenburg; De Oostenrijkse en Hongaarse bankbiljetten en hun ontwerpers (1816-1918).

munten en postzegelhandel

Inkoop - Verkoop - Taxatie

A. ASSINK

Nobelstraat 16 — Utrecht

Tel. 030-315098

nr. 7, 1974.

- De munten en penningen van kardinaal vorstbisschop van Gurp, Franz Xaver von Salm-Reifferscheid.

Helvetische Münzen-Zeitung. Red. Albert Meier, Postfach 26, 3652 Hilterfingen, Zwitserland.

nr. 2, februari 1974.

- Bern, een 'Vierer' van 1684; Navolgingen uit Zwitserse munthuizen; Napoleon III en de woede der Fransen.

nr. 3, maart 1974.

- Een kruiser 1742 van Appenzell Innerrhoden; Navolgingen uit Zwitserse munthuizen (vervolg); De penningen van uitgewekenen na de moord op Lodewijk XVI.

Money Trend. Red. Postfach 263, FL-9490 Vaduz, Liechtenstein.

nr. 1, januari 1974.

- Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde Talers van het groothertogdom Hessen (Darmstadt); Numismatisch nieuws van de maand.

nr. 2, februari 1974.

- Het wapen op de munten der Welfen; Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde Talers van het groothertogdom Hessen (Darmstadt); Musica in nummis.

nr. 3, maart 1974.

- Het wapen op de munten der Welfen; Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde Talers van het groothertogdom Hessen (Darmstadt).

nr. 4, april 1974.

- Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde Talers van het groothertogdom Hessen; 25 jaren Grondwet in Duitsland; De Duitse Orde in historie en muntwezen.

Møntsamlernyt. Red. P.O. Box 56, DK-2830 Virum, Denemarken.

nr. 10, december 1973.

- De munten van koningin Margaretha; Geheel nieuwe Griekse munten; 's Werelds duurste munten.

nr. 1, januari 1974.

- Het Nationale Museum koopt 68 munten uit het in 1737 vergane Deense schip 'Wendela'; Deense historische numismatische literatuur.

Nr. 2, februari 1974.

- Grootste muntenroof in de historie der numismatiek; Handtekeningen-aktie gericht tegen het kopiëren en vervalsen van munten; Gedenkpenning op Gustav VI Adolf; De munten van Fuglefjord.

Nr. 3, maart 1974.

- Papiergeld van kredietinstellingen; Penningen voor Israël; De komeet op de munt.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amsterdam

Secretariaat: Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550—18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat: Bilderbeekstraat 36, Boxmeer.

Brabant

Secretariaat: Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040—43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (Genaamd 'De Baronie')

Secretariaat: Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Agenda: 16 mei : Ruilavond.

20 juni : Ruilavond, tevens afsluiting van het seizoen.

Groningen

Secretariaat: Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050—4 50 86.

Agenda: 17 mei : Drs. van der Vin van het Kon. Penningkabinet met een lezing.

Den Haag

Secretariaat: Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070—18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat: Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280—6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden.

Agenda: 8 mei : Van Bemolt van Loghum Slaterus, onderwerp nog nader aan te kondigen.

12 juni : Onderlinge veiling.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat: Wilhelminalaan 3 te Kampen, tel. 05202—3380.

Bijeenkomsten op de 2e maandag van de maand in het gebouw Burgwal 59 te Kampen, aanvang 19.30 uur.

Agenda: 13 mei : Dr. H. Mook uit Groningen: Van betaalmiddel tot verzamelstuk.

28 mei : Gemeenschapp. bijeenkomst (zie Oost-Ned.)

10 juni : Feestelijke sluitingsavond.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat: Hans Niesen, Graspeel 48, Zeeland N.B., tel. 08865—1728.

Bijeenkomsten op de eerste dinsdag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw' aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing.

Toegankelijk voor iedereen.

Limburg

Secretariaat: Bonnefanten Museum te Maastricht, tel. 043—19300.

Agenda: 11 mei : Veiling alleen voor leden. Ontspanningszaal Spoorwegen Roermond. Aanvang 15 uur !

22 juni : Voordracht door Dr. H. Enno van Gelder over De Muntslag van Philips II, gedurende de 80-jarige oorlog, in de Zuidelijke Nederlanden. Expo-gebouw te Bunde, aanvang 15 uur.

Lisse

Secretariaat: v. Speykstraat 46, Lisse-1660, tel. 02521-12035.

Elke 2^e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7-8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat: Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208-1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Agenda: 16 mei : De heer Brands uit Nieuw Dordrecht: over muntwag en muntgewichten.

Noordwijk

Secretariaat: Duinweg 15 te Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat: Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309-2700.

Bijeenkomsten (behoudens afzonderlijke vermelding) in Hotel 's Gravenhof te Zutphen, aanvang 20.00 uur.

Agenda: 28 mei : Gemeenschappelijke bijeenkomst van de kringen Oost-Nederland, Twente, Kampen, N.O.P. en Hoogeveen.
IJsselhotel Deventer.

Rotterdam

Secretariaat: Burgem. Lefèvre de Montignylaan 190, Rotterdam-3013, tel. 010-188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat: Weverstraat 27 te Overdinkel, tel. 05423-1221.

Bijeenkomsten op de 2e dinsdag van de maand.

Agenda: 28 mei : Gemeenschapp. bijeenkomst (zie Oost-Ned.).

Utrecht

Secretariaat: Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030-931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten

Contact-adres: Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717-3105.

Zeeland

Secretariaat: Diezestraat 57 te Oost-Souburg, tel. 01183-2549.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

Federatie

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op zaterdag 19 oktober 1974 in Deventer, plaats nog nader te bepalen.

Aanvang 10.30 uur.

* * *

Advertentiekosten p. nummer f 5,— p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 82.52.34 van Algemene Bank Nederland Zwolle banknr. 596928688 t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Tekst zenden aan P.C. Korteweg, Enkstr. 10 Zwolle, tel. 05200-14739.

offsetdrukkerij w. van esch
mandjesstraat 3 zwolle

"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. Westerhof, numismaat
Nauwe Noorderhorne 18, Sneek.
tel. 05150-7198.

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

Wenst u meer te weten

van de achtergronden der munten van het Ned. taalgebied? Verschaf u dan het boek "Beginselen der numismatiek". Er zijn tal van verzamelaars die o zo weinig van die achtergronden kennen! Uw verzameling wordt boeiender naarmate uw kennis der numismatiek groeit. Stuur f 15,— naar Geko, Klavecimbelaan 2 te Uden en u ontvangt het werk franco. Ook verkrijgbaar bij de munt-handelaren Habets te Geleen, Westerhof te Sneek, v.d. Berg, Hoefkade 87 Den Haag, Broekhaus, Kerkstr. 39 te Uden, e.v.a. Ook verkrijgbaar bij uw boekhandelaar.

"R A T E L" Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van "Ratel" wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage. (X)

G.J.M. BISSELINK — Numismatiek

Oude Doetinchemseweg 68, 's Heerenberg Gld. tel. 08346 - 1007.

Op aanvraag zenden wij u gaarne onze prijslijst. van Nederlandse en buitenlandse munten.

Te koop aangeb. Ned. en buitenl. munten. Grieks en Romeins, FABER, Geldersesluis 3, Noordeinde post Elburg. tel. 05252 - 417.

Inkoop-Verkoop van munten of inruil v. oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel "DE VELUWE", Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

Udema Roden (Dr.) ruimt op zijn doubletten Koninkrijk, eventueel ruilen Napoleontisch of Provinc. tel. 05908-18683.

Gaat u verhuizen?

Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstraat 10 Kampen, tel. 05202 - 4180.

Ruilbeurs in Borken (Dsl). nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand. Aanvang 20 uur in café Spanne-macher. X

Heeft u zich zojuist geabonneerd op De Florijn?

Er zijn nog oude nummers van 1972 en 1973 verkrijgbaar tegen f 2,— per stuk. X

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift "De Florijn"?

Stort dan f 10,— op giro 82 52 34 van Algemene Bank Nederland te Zwolle, banknr. 59.69.28.688 t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 601382-070

**Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.**

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284
020 - 292276
020 - 292286
020 - 292287

CORBA Int.

MUNTHANDEL

* ENSCHEDE (centrum)
* Kuipersdijk 113A-115
Tel. 05420-21898

A. G. van der Dussen

Hondstraat 5 Maastricht Tel. 043-15119

munten (zowel antieke als moderne);
penningen, eretekenen en numis-
matische boeken

aan serieuze verzamelaars zenden
wij gratis onze maandelijkse prijslijst
en onze literatuurlijst

de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

september 1974

14

E. TEN KATE JZN.

ANTIQUAIR

ZWOLLE

Sassenstraat 72

Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Mevius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!

"DE SNEEKER VLIET"

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redactie.

redactie: P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdagen liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen: T. Kuik, Postbus 39 Kampen, tel. 05202 - 4180
postgirorekening 82.52.34 van de Algemene Bank Nederland te Zwolle,
t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen (banknummer 59.69.28.688)
advertentietarieven:
hele pagina : per keer f 70,— of f 300,— per jaar
halve pagina : per keer f 40,— of f 175,— per jaar
kwart pagina : per keer f 25,— of f 90,— per jaar
advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd.

abonnementsprijs f 10,— per jaar (een abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari)
bij buitenlandse abonnementen worden de portokosten in rekening gebracht

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand.

TENTOONSTELLING WESTFRIESE MUNTSLAG

In het Westfries Museum te Hoorn werd op 7 juni 1974 de tentoonstelling "t Bloeyen van de Westfriessche Munt" geopend door dr. H. Enno van Gelder, directeur van het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Stenen te 's-Gravenhage.

De titel van de tentoonstelling is gekozen n.a.v. het opschrift op een fraai geslepen bokaal uit 1786, die bij deze gelegenheid door de gezamenlijke bankinstellingen van Hoorn aan het Museum werd aangeboden.

Dr. van Gelder gaf een kort historisch overzicht. Na de opstand tegen Philips II (1572) werd Nederland een zelfstandige staat, die door handel en economie behoefte had aan eigen munten.

De Munt van Hoorn werd opgericht in 1586 en is tot 1796 in werking geweest. De voorstellingen op de Westfriesse munten vindt men elders in het land niet; de ontwerpen werden gedurende 2 eeuwen praktisch niet gewijzigd.

De conservator van het Museum, de heer W.A. Braasem, dankte allen die aan deze tentoonstelling hun medewerking hadden verleend, ofwel exemplaren uit hun collectie ter beschikking stelden (o.a. wethouder Wiese).

Behoudens vitrines met zéér fraaie munten en enkele oorspronkelijke stempels, dient vermeld te worden de op originele wijze ingerichte wandpanelen van medewerker de heer H.W. Saaltink, waarop de verschillende produkten van de Munt te Hoorn in natura zijn te zien, met in schema de tijd waarin zij zijn geslagen.

Een overzicht van de in de Munt te Hoorn geslagen munten:

Dukaat (Hongaars type)	1586-1605	Westfr. rijksdaalder	1586-1596
Dubb.dukaat (Spaans type)	± 1600	Halve Westfr. rijksd.	1587-1595
Dukaat	1607-1674	Leeuwendaalder	1588-1713
Grote gouden rijder	1621-1627	Stuiver	1591-1766
Halve gouden rijder	1621-1644	Gehelme rijksdaalder	1593-1599
Dubb. dukaat	1662-1672	Stoter	1595
Dukaat	1684-1780	Roosschelling	1601-1683
Gouden rijder	1749-1763	Duit	1601-1780
Halve gouden rijder (7 gld.)	1749-1763	Halve leeuwendaalder	1603-1666
Dukaton	1659-1793	Halve Ned. rijksd.	1607-1659
Halve zilveren dukaat	1660-1673	Nederlandse rijksd.	1607-1687
Halve dukaton	1660-1674	Dubbele stuiver	1614-1794
	en 1762-1794	Zilveren dukaat	1660-1795
Scheepjesschelling	1673-1771	Nederlandse 3 Gulden	1694-1795
Provinc. 3 Gulden	1682-1687	Nederlandse Gulden	1699-1794
Provinc. 2 Gulden	1682	Nederl. X stuiver	1780-1786
10 stuiver	1682	Nederl. ¼ Gulden	1758-1759
Daalder	1684-1686	(nieuwjaarspenning)	
Florijn (28 stuiver)	1685-1687		
Provinciale Gulden	1682-1687		

Behoudens genoemde tentoonstelling, wordt gelijktijdig in hetzelfde museum de tentoonstelling gehouden 'De Westfriese boer in de Bronstijd, ca. 1200-500 v. Chr.'

Beide tentoonstellingen zijn geopend t/m 1 september 1974, dagelijks 10-17 uur, zondags 12-17 uur.

K.

Hollandse rijksdaalder (muntteken Hoorn - 1584).

Ter gelegenheid van het gouden jubileum van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland' op 6 augustus 1974, zal een zilveren legpenning worden geslagen van 50 x 50 mm, metaaldikte 2 mm, volgens bijgaande afbeelding.

De penning is te koop voor f 70, — exclusief verzendkosten.

Opgave aan het secretariaat van 'Oud West-Friesland', Postbus 125 te Hoorn.

U ontvangt dan een girokaart voor betaling. Na ontvangst van het verschuldigde bedrag wordt de penning verzonden.

ACTUEEL !!!

MUNTEN VOOR HET BEHOUD VAN BEDREIGDE DIERSOORTEN

Op 7 juli 1974 verrichtte Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard in het Olympisch Stadion te München de 'toss' voor de wedstrijd West-Duitsland - Nederland in de strijd om het Wereldkampioenschap Voetbal 1974 met een bijzondere munt.

Eerder al was de Prins in de publiciteit gekomen, toen hij op 10 juni 1974 in het Londen- se Whitehall in zijn functie van voorzitter van het Wereld Natuurfonds (World Wildlife Fund) in aanwezigheid van talrijke prominente figuren een actie inluidde, die tot doel heeft door middel van de uitgifte van munten fondsen te doen verwerven voor de instand- houding van bedreigde diersoorten in de gehele wereld.

Onder de aanwezigen bevonden zich ook nog de hertog van Edinburgh als voorzitter van de Britse afdeling van het Natuurfonds en Prof. Dr. D.J. Kuenen als voorzitter van de Internationale Organisatie voor de Instandhouding van de Natuur en Natuurlijke Hulp- bronnen (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources).

24 Landen hebben besloten onder auspiciën van het Wereld Natuurfonds munten te (laten) slaan, waarvan de muntwinst gedeeld zal worden tussen het Natuurfonds, de

munten en postzegelhandel

Inkoop - Verkoop - Taxatie

A. ASSINK

Nobelstraat 16 — Utrecht

Tel. 030-315098

I.U.C.N. en de betrokken landen. Het Natuurfonds en de I.U.C.N. zullen met de gelden acties voor het behoud van bedreigde diersoorten in de gehele wereld bekostigen, terwijl de betrokken landen hun aandeel in de winst zullen besteden voor de instandhouding en/of stichting van wildparken, de opleiding van staffunctionarissen, de geestelijke ontwikkeling van de bevolking ten aanzien van de natuurbescherming en wetenschappelijk onderzoek voor een beter natuurbehoud.

De actie zal, naar men hoopt, ca. 5 miljoen Pond Sterling opbrengen.

De betrokken landen zullen hun munten gedurende 4 jaren met tussenpozen van 2 maanden in circulatie brengen.

De eerste zes landen, die hun series op de markt zullen brengen, zijn Mauritius, Indonesië, Tanzania, Costa Rica, Nepal en Thailand.

Ieder land zal drie munten slaan, een goudstuk (Ø 34 mm., gewicht 33,4 gram, gehalte 900/1000) dat in grootte en gewicht gelijk is aan de Amerikaanse 20-Dollarstukken en twee zilveren munten (resp. Ø 42 mm. en 38,61 mm., gewicht 35 gram en 28,28 gram), waarvan het gehalte aan zilver voor stempelfrisse exemplaren 500/1000 is en voor exemplaren met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen 925/1000. De aantallen met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen munten zijn aan een limiet gebonden om het beleggingsaspect zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Voor goudstukken bedraagt de limiet 5.000 exemplaren per land en voor de zilverstukken 100.000 per stuk per land.

De munten zijn wettig betaalmiddel en zullen, naar verluid, in de betrokken landen ook in circulatie worden gebracht. Echter, gelimiteerde hoeveelheden en muntwaarden, die in de betrokken landen nagenoeg geen deel uitmaken van de muntcirculatie, doen sterk aan pseudo-munten denken.

De educatieve waarde van de munten is groot en het doel waarvoor ze worden uitgegeven zo belangrijk, dat bedenkingen gevoegelijk naar de achtergrond geschoven kunnen worden. Per slot van rekening heeft een groot deel der mensheid ook geen bedenkingen gehad ten aanzien van een onverantwoord natuurbeheer, dat talrijke diersoorten op de rand van uitsterven bracht.

J.C. van der Wis.

M
V

M.M. VREELAND

Kennedylaan 8 - Beek (Limburg) Telefoon 04402 - 28 13

M
V

munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken
leverancier muntenalbums, muntenbladen, zakboekjes,
muntenhouders, vestzakboekjes, minibookjes
penningbladen, penninghouders

HOOFDDEALER BINNEN- EN BUITENLAND: ARGENT INTERNATIONAL
Tel. 030 - 31 29 75 en 31 67 40 na 18 uur tel. 04990 - 34 86

Mauritius

Indonesië

Vz.: Beeltenis van koningin Elizabeth II

Vz.: Staatswapen

Kz.: Goud - 1000 Rupees - vliegenvanger

Zilver - 50 Rupees - torenvalk

Zilver - 25 Rupees - blauwe zwaluwstaart

Kz.: Goud - 100.000 Rupiah - Komodo-Varaan

Zilver - 5000 Rupiah - Orang Utan

Zilver - 2000 Rupiah - Javaanse tijger

(De vliegenvanger is een zeldzame vogelsoort, terwijl er van de torenvalk op Mauritius nog ca. 5 exemplaren voorkomen; de blauwe zwaluwstaart is een zeer zeldzame vlinder die alleen op Mauritius wordt gevonden).

(Van de komodo-hagedis leven er nog ca. 5000 stuks, de Orang Utan is door stroperij bijna uitgeroeid, terwijl er van de Javaanse tijger nog ca. 10 exemplaren in leven zijn).

Tanzania

Costa Rica

Vz.: Beeltenis van president Julius K. Nyerere

Vz.: Staatswapen

Kz.: Goud - 1500 Shilingi - cheeta
 Zilver - 50 Shilingi - zwarte rhinoceros
 Zilver - 25 Shilingi - groep giraffes

(De cheeta's zijn in aantal sterk teruggelopen, terwijl de beide andere diersoorten eveneens bedreigd worden met uitsterven).

Kz.: Goud - 1500 Colones - grote miereneter
 Zilver - 100 Colones - zeekoe
 Zilver - 50 Colones - groene schildpad

(De grote miereneter is door de jacht sterk in aantal teruggelopen, de zeekoe is zeldzaam geworden doordat zijn vlees erg geliefd is, terwijl de groene schildpad om dezelfde reden al bijna uitgeroeid is).

Nepal

Vz.: Beeltenis van koning Birendra Bir Bikram Shah Deva

Kz.: Goud - Asarafi - grote Indiase rhinoceros
 Zilver - 50 Rupees - rode panda
 Zilver - 25 Rupees - monal fazant

(Alle drie de diersoorten worden ernstig met uitsterven bedreigd).

Thailand

Vz.: Beeltenis van koning Bhumibol Adulyadej

Kz.: Goud - 2500 Bhat - witogige rivierzwaluw
 Zilver - 100 Bhat - Thailands hert
 Zilver - 50 Bhat - Sumatraanse rhinoceros

(De rivierzwaluw is in 1968 voor het laatst waargenomen, de beide andere diersoorten zijn bedreigd).

* * *

NIEUWE MUNTEN

Rubriek verzorgd door J.C. van der Wis

Algerije: In het kader van de hulp aan de FAO werd een aluminium muntje (Ø 22 mm.) uitgegeven ter waarde van 5 Centimes. Het opschrift op de voorzijde rond de waarde-aanduiding heeft betrekking op het tweede vierjarenplan voor de landbouw. Op de keerzijde staat de looptijd (1974-1977) van het vierjarenplan aangegeven binnen een compositie van een tractorband en landbouwproducten.

Australië: Bij de Royal Australian Mint te Canberra zal in september weer de muntenset 1974 voor verzamelaars verkrijgbaar zijn. Het betreft hier de circulatiemunten van 1, 2, 5, 10, 20 en 50 Cent(s), die in twee verschillende staten van conservatie (stempelfris en met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen) in de handel zullen worden gebracht.

Bahama's: De 'Commonwealth of the Bahamas' zal in de Franklin Mint (Pennsylvania, USA) ter gelegenheid van de eerste verjaardag op 10 juli 1974 van de verkrijging van onafhankelijkheid een zilveren herdenkingsmunt laten slaan ter waarde van 10 Dollars (gehalte 925/1000, Ø 50 mm.). De voorzijde zal de beeltenis dragen van gouverneur-generaal Milo B. Butler jr. De keerzijde toont ons het staatswapen, het jaartal 1974 en het opschrift COMMONWEALTH OF THE BAHAMAS.

België: Ten behoeve van de verzamelaars zijn sets circulatiemunten met het jaartal 1974 met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen.

Belize (Brits-Honduras): Een koper-nikkelen munt (Ø 22 mm.) ter waarde van 25 Cents met het jaartal 1973 is in omloop gebracht. De munt draagt nog het opschrift **BRITISH HONDURAS**. De volgende emissie zal, in navolging van andere uitgaven, waarschijnlijk de nieuwe landsnaam **BELIZE** gaan dragen. (Yeomannr. 26)

Bhutan: In 'De Florijn' nr. 13 werd de uitgifte van een 10-Ngultrumstuk en een 20-Chetrumstuk, beide met het jaartal 1973, aangekondigd. Onderstaand de afbeelding van de voorzijde van het 10-Ngultrumstuk (= keerzijde 20 Chetrum) en een afbeelding van de keerzijde van het 20-Chetrumstuk (= voorzijde 10 Ngultrum).

Canada: Ter gelegenheid van het feit, dat honderd jaar geleden (1874) de stad Winnipeg werd gesticht, is een herdenkingsdollar uitgegeven en wel in twee variëteiten:

(1) zilver, gehalte 500/1000, gewicht 23,5 gram, Ø 36 mm.

(2) koper-nikkel, gewicht 15,8 gram, Ø 32 mm.

De Dollars dragen op de voorzijde het gebruikelijke portret van Elizabeth II.

Op de keerzijde is in de eerste nul van het getal honderd Port Avenue/Main Street te zien zoals die er in 1874 uitzag. In de tweede nul is de situatie in 1974 afgebeeld.

De Dollars zijn los verkrijgbaar of maken deel uit van de in speciale verpakking gestoken en door de Canadese Munt geslagen sets munten met het jaartal 1974 van de volgende samenstelling:

- a. 1, 5, 10, 25, 50 Cent(s), 1 Dollar zilver en 1 Dollar koper-nikkel.
- b. 1 Cent (twee stukken voor voor- en keerzijde), 5, 10, 25 en 50 Cents en 1 Dollar koper-nikkel.
- c. 1, 5, 10, 25, 50 Cent(s) en 1 Dollar koper-nikkel.

Cayman-eilanden: In de Royal Canadian Mint te Ottawa is een serie met gepolijste stem-pels op gepolijste muntplaatjes geslagen munten aangemaakt. Het zijn de volgende munten:

5 Dollars, Ø 42 mm.,	zilver 925/1000, beeldenaar keerzijde	stadswapen
2 Dollars, Ø 40 mm.,	zilver 925/1000, " "	flamingo
1 Dollar, Ø 35 mm.,	zilver 925/1000, " "	poinciana-plant
50 Cents, Ø 28,5 mm.,	koper-nikkel, " "	'rock beauty fish'
25 Cents, Ø 24,26 mm.,	koper-nikkel, " "	schoener onder zeil
10 Cents, Ø 20,9 mm.,	clad, " "	groene zeeschildpad
5 Cents, Ø 18 mm.,	koper-nikkel, " "	kreeft
1 Cent, Ø 17 mm.,	brons, " "	kleine lijster

Op de voorzijde van de munten staat het portret van Elizabeth II.

**munten
penningen
oude landkaarten
antiek
inkoop-verkoop**

H. J. HUIZINGA

Markt 20
Delft
Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst

Colombia: Hier zijn een drietal nieuwe munten in circulatie gebracht. Het zijn twee ijzer-nikkelen munten van 10 Centavos (2,434 gram, Ø 18,5 mm.) en 20 Centavos (4,487 gram, Ø 23,5 mm.) met het jaartal 1972 (Yeomannrs. 82 en 83) en een 1500-Pesostuk van goud (900/1000, Ø 27 mm.), dat geslagen is naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de Colombiaanse Bank. Op de voorzijde staat een gouden urn uit het pré-Colombiaanse tijdperk.

JACQUES SCHULMAN N.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

Cook-eilanden: De in 'De Florijn' nr. 8 aangekondigde serie munten zal ook met het jaartal 1973 worden uitgegeven en worden uitgebreid met twee zilverstukken van 7½ Dollar en 2½ Dollar (Ø resp. 42 en 38 mm.).

De keerzijde van het 7½-Dollarstuk toont ons de beeltenis van de ontdekker van de Cook-eilanden, James Cook, met links ervan zijn schip en rechts ervan de datum 23 sept. 1773, waarop hij de eilanden Manuae en Te Au O Tu ontdekte.

ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

inkoop-verkoop

'n advies kost u niets

een abonnement op onze prijslijst welke drie keer per jaar verschijnt kost u inclusief porti f 10,— per jaar.

Daaronder de beide eilanden met de route, die Cook destijds voer.

De beide eilanden werden door Cook de Hervey-eilanden genoemd naar kapitein Hervey, de 'First Lord of Admiralty'. De Hervey-eilanden waren de eerste van de vijftien eilanden tellende groep, die thans de naam van Cook draagt.

Het 2½-Dollarstuk toont ons twee van Cooks schepen met daaronder de wereldbol. Onderstaand de afbeeldingen van de keerzijden van de gehele serie en één afbeelding van de voor alle munten gelijke voorzijde.

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831

Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

Cyprus: De in 'De Florijn' nr. 11 aangekondigde uitgifte van de munten van 100, 50 en 25 Mils met het jaartal 1973 is aangevuld met die van een bronzen 5 Mils (Ø 25,5 mm.). Het betreft hier de in Yeoman onder de nrs. 42 t/m 45 beschreven circulatiemunten.

Dominikaanse Republiek: Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan in 1972 van de Centrale Bank van de Dominikaanse Republiek werd een zilveren Peso (900/1000, 26,7 gram, Ø 38 mm.) uitgegeven met op de voorzijde de toegangsdeur van het bankgebouw.

Naar aanleiding van de van 24 februari - 14 maart 1974 te Santo Domingo gehouden 12de Spelen van de Staten van Midden-Amerika en het Caribische gebied werden twee munten uitgegeven. Het zijn een goudstuk van 30 Pesos (900/1000, 11,7 gram, Ø 24,3 mm.) en een zilveren Peso (900/1000, 26,7 gram, Ø 38,1 mm.).

De voorzijde van de Peso toont ons het wapen van de stad Santo Domingo op een schild, waaruit 26 stralen schieten die de deelnemende landen voorstellen. Op het goudstuk staan drie ineengestrengelde ringen. De keerzijden zijn gelijk.

Duitsland - Bondsrepubliek: Naar aanleiding van het feit, dat 25 jaar geleden de nieuwe grondwet werd afgekondigd, werd een 5-Markstuk geslagen naar het ontwerp van Hubert A. Zimmermann uit Stuttgart, alwaar deze herdenkingsmunten ook gemunt werden in een oplage van 8 miljoen stuks.

Als symbool van de federatiegedachte toont de voorzijde ons de velden van elf wapens

en hun onderlinge vervlochtenheid. Gehalte 625/1000 zilver, 375/1000 koper, gewicht 11,2 gram, Ø 29 mm.

Egypte: In 'De Florijn' nr. 11 werd de uitgifte aangekondigd van een zilveren FAO-munt van 1 Pond, met op de voorzijde de Aswandam. Thans is ook een aluminium muntje van 5 Millièmes met het jaartal 1973 (Ø 21 mm.) in omloop gebracht, dat van hetzelfde type is.

Bovendien werden naar aanleiding van het 75-jarig bestaan van de Egyptische Nationale Bank in 1973 vier munten uitgegeven en wel een gouden 5-Pondstuk (Ø 32 mm.), een goudstuk van 1 Pond (Ø 24 mm.), een zilveren 25-Piasterstuk (Ø 26 mm.) en een koper-nikkelen 5-Piasterstuk (Ø 25 mm.), waarvan onderstaand een afbeelding. Alle vier de munten vertonen op de voorzijde het bankgebouw met linksboven ervan de wereldbol.

Griekenland: De in 'De Florijn' nr. 12 beschreven serie nieuwe munten werd aangevuld met een koper-nikkelen 20-Drachmaistuk (jaartal 1973, Ø 29 mm.), waarvan de keerzijde ons de afbeelding toont van de gehelmde godin Athena. Op de voorzijde staat de Phoenix, zoals die op alle nieuwe munten voorkomt.

Bovendien werd met het jaartal 1973 nog een koper-nikkelen 2-Drachmaistuk (Ø 24 mm.) van het oude type in omloop gebracht met de beeltenis van ex-koning Constantijn II, geheel in overeenstemming met de aanvankelijke gedachte van de militaire junta het Griekse koningshuis te handhaven.

Groot-Brittannië: Ter herdenking van het feit, dat koning Karel II driehonderd jaar geleden (1673) de Britse Oostindische Compagnie het recht verleende St.-Helena in bezit te nemen en het eiland te gaan beheren, is met het jaartal 1973 een 25-Pencestuk uitgegeven met op de voorzijde de beeltenis van koningin Elizabeth II en op de keerzijde een Oostindiëvaarder. Naar verluidt is de munt in zilver zowel als in koper-nikkel aangemunt.

Haiti: Al sinds 1967 geeft Haiti jaarlijks een serie pseudo-munten uit. Met het jaartal 1973 zijn drie zilveren (25 Gourdes en 50 Gourdes (2 x)) en vijf gouden munten (100, 200, 500 (2 x) en 1000 Gourdes) geslagen. Het 25-Gourdesstuk en het goudstuk van 200 Gourdes hebben betrekking op de Wereldvoetbalkampioenschappen, die deze zomer in West-Duitsland werden gehouden en waarvoor Haiti zich kwalificeerde. Het 25-Gourdesstuk is hieronder afgebeeld, de overige 'munten' zijn oninteressant.

Honduras: Hier is een FAO-munt met het jaartal 1973 (koper-nikkel, Ø 24 mm) uitgegeven ter waarde van 50 Centavos. De munt komt, behoudens het omschrift op de voorzijde, overeen met de in Yeoman onder nr. 47 afgebeelde munt.

Hongarije: Op 24 januari j.l. is een zilveren munt (640/1000, 22 gram, Ø 37 mm.) met het jaartal 1974 ter waarde van 100 Forint uitgegeven naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van de KGST (Hongaars voor COMECON = Council of Mutual Economic Aid), de Raad voor onderlinge economische samenwerking.

De munt, die ontworpen is door Csucs Viktória toont ons op de keerzijde de letters KGST met daaromheen afbeeldingen van munten van de in de COMECON samenwerkende landen Bulgarije, Tsjecho-Slowakije, Cuba, Polen, Mongolië, Oost-Duitsland, Roemenië en Rusland, terwijl de Hongaarse munt bovenaan staat.

MUNTHANDEL HABETS

Munten
Penningen
Medailles

Van Anrooystr. 7.
Geleen
Tel.: 04494- 47810

Boeken
Catalogi
Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.
Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

Irak: Ter gelegenheid van de nationalisatie van de olieindustrie in Irak werd een zilveren Dinar (jaartal 1973, gehalte 500/1000) uitgegeven, met op de voorzijde een supertanker waarboven een opgaande zon. Het gewicht van de munt is 30 gram, terwijl de diameter 39,8 bedraagt.

Israël: De speciaal voor verzamelaars geslagen serie munten met het jaartal 1974 in de waarden 1, 5, 10 en 25 Agorot en $\frac{1}{2}$ en 1 Lira is op de markt verschenen. Zoals wellicht bekend, hebben de munten in deze verzamelaarssets alle een zilverachtige kleur, terwijl de in circulatie zijnde munten van 5, 10 en 25 Agorot bronskleurig zijn. Bovendien zijn laatstgenoemde drie munten in de set van koper-nikkel.

Tevens wil Israël dit jaar ter ere van David Ben Gurion drie munten uitgeven; een 25-Pondstuk van zilver en twee goudstukken van 100 en 250 Pond. Datum van uitgifte zal Ben Gurions sterfdag zijn in december.

Ter gelegenheid van de 26ste verjaardag van de onafhankelijkheidsverklaring is een 10-Pondstuk uitgegeven met als thema de opbloei van de moderne Hebreeuwse taal.

Maagdeneilanden: De in 'De Florijn' nr. 9 afgebeelde serie munten van 1, 5, 10, 25 en 50 Cent(s) en 1 Dollar is thans ook met het jaartal 1974 in omloop gebracht (Yeomannrs. 1 t/m 6).

Malediven: In het kader van de hulp aan de FAO werden met het jaartal 1973 drie aluminium muntjes uitgegeven, die bijna geheel overeenkomen met de in Yeoman onder de nrs. 7 t/m 9 afgebeelde munten, met dien verstande, dat op de keerzijde ter weerszijden van de waarde aanduiding een vis en eronder de woorden MORE FOOD FOR MANKIND zijn geplaatst.

Nicaragua: In omloop is gebracht een koper-nikkelen munt met het jaartal 1972 ter waarde van 1 Cordoba met op de voorzijde de Spaanse veroveraar Francisco Hernandez de Cordoba. Deze koper-nikkelen Cordoba vult het muntsysteem van Nicaragua, waar sinds 1912 geen munten van deze waarde zijn geslagen, aan.

Nieuw-Zeeland: Speciaal voor verzamelaars is een set munten met het jaartal 1974 geslagen. De set bestaat uit stukken ter waarde van 1, 2, 5, 10, 20 en 50 Cent(s), 1 Dollar (koper-nikkel) en 1 Dollar (zilver, 925/1000, Ø 38,7 mm.). De Dollars zijn van het in Yeoman onder nr. 47a vermelde type.

Nigeria: Met ingang van 1 januari 1973 is hier het decimale stelsel ingevoerd, alsmede een nieuwe munteenheid (1 Niara = 100 Kobo) in gebruik genomen.

Als uitvloeisel hiervan zijn, met het jaartal 1973, drie koper-nikkelen munten van 25, 10 en 5 Kobo en twee bronzen munten van 1 en ½ Kobo in omloop gebracht.

De munten hebben een uniforme voorzijde met het staatswapen, terwijl de keerzijden ons respectievelijk tonen pinda's, twee palmbomen, twee cacaobonen, twee boortorens en een bloemmotief. Onderstaand een afbeelding van het in de Royal Mint te Engeland geslagen stuk van 25 Kobo.

Nederland: Met het jaartal 1974 zijn in omloop gebracht de cent, de stuiver, het dubbel-tje. (Yeomannrs. 57 t/m 60).

Nederlandse Antillen: Hier is een bronzen Cent met het jaartal 1972 in omloop gebracht (Yeomannr. 8).

Oostenrijk: Onderstaand een afbeelding van het in 'De Florijn' nr. 13 aangekondigde en thans in omloop zijnde 50-Schillingestuk ter herdenking van de dit jaar in Wenen gehouden Land- en tuinbouwtentoonstelling. Het zilveragehalte is in verband met de gestegen zilverbijeen teruggebracht tot 640/1000.

Tevens plaatsen wij een afbeelding van het nieuwe koper-nikkelen 10-Schillingestuk, dat het gelijksoortige van zilver moet gaan vervangen. De zilveren 10-Schillingestukken zullen vanaf 1 september 1974 worden ingetrokken en met ingang van 31 maart 1975 hun geldigheid verliezen.

Philippijnen: Onderstaand een afbeelding van het in 'De Florijn' nr. 13 aangekondigde 25-Pisostuk 1974, dat ter herdenking van het 25-jarig bestaan van de Centrale Bank van de Philippijnen is uitgegeven.

Polen: Met het jaartal 1973 is een koper-nikkelen munt van 20 Zlotych in omloop gebracht. De munt heeft een diameter van 29 mm. en weegt 10,23 gram.

San Marino: 's Werelds kleinste republiek heeft met het jaartal 1973 een nieuwe serie verzamelaarsmunten uitgegeven. Het zijn stukken ter waarde van 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 en 500 Lira, die qua omvang, gewicht en metaalcompositie geheel overeenkomen met de Italiaanse munten van gelijke waarde. Onderstaand een afbeelding van de (uniforme) voorzijde van het 500-Lirastuk en afbeeldingen van alle keerzijden.

Seychellen: Met het jaartal 1973 is een 10-Centsstuk uitgegeven. Het betreft hier het in Yeoman onder nr. 10 beschreven en afgebeelde muntje.

Singapore: Een met gepolijste stempels op gepolijste muntplaatjes geslagen serie circulatiemunten met het jaartal 1974 is ten behoeve van de verzamelaars op de markt gebracht. Het betreft hier vijf koper-nikkelen munten in de waarden 1 Dollar, 50, 20, 10 en 5 Cents en een bronzen 1-Centstuk (Yeomannrs. 1 t/m 6).

Tevens ligt het in de bedoeling in 1974 een zilveren 10-Dollarstuk en een gouden 100-

Dollarstuk in omloop te brengen. In 1975 wil men een met goud geplatteerde munt ('gold-clad') van 50 Dollars laten slaan, wellicht de eerste van deze metaalcompositie ter wereld.

Spanje: De circulatiemunten van 50 Centimos, 1, 2, 25 en 50 Pesetas met het jaartal 1973 zijn in omloop gebracht (Yeomanrs. 118, 119, 120, 124 en 125).

Suriname: In het Zweedse tijdschrift 'Myntkontakt' van april 1974 werd een voor verzamelaars van huismunten interessante mededeling geplaatst van de uitgifte van twee in de 'Sheritt Private Mint' te Canada geslagen koper-nikkelen huismunten van 25 en 50 Cents met het jaartal 1972, die als betaalmiddel gebruikt kunnen worden in het Surinaamse Torarica Hotel Casino.

Op de voorzijde staat het Hotel annex Casino afgebeeld, terwijl het omschrift luidt GAMING TOKEN FOR USE BY PLAYERS ONLY.

Het omschrift op de keerzijde luidt ACCEPTABLE ONLY AT THE TORARICA HOTEL CASINO.

Dankzij de bereidwilligheid van de redactie van 'Myntkontakt' zijn wij in staat onderstaande afbeeldingen te plaatsen.

Thailand: Ter herdenking van het 25-jarig bestaan van de 'World Health Organization', de Wereldgezondheidsraad van de Verenigde Naties, werd een koper-nikkelen munt van 1 Baht met het jaartal 1973 uitgegeven.

Tevens werd het Thaise circulatiesysteem aangevuld met een koper-nikkelen munt van 5 Baht 1973 van het gebruikelijke type.

Trinidad en Tobago: Met het jaartal 1973 zijn acht munten uitgegeven. Het zijn een zilveren 10-Dollarstuk met de afbeelding van de beide eilanden, een zilveren 5-Dollarstuk met een ibis, koper-nikkelen munten van 1 Dollar met de cocrico, van 50 Cents met 'steelband'-instrumenten, van 25 en 10 Cents met de waarde aanduiding en bronzen munten van 5 en 1 Cent(s), eveneens met de waarde aanduiding erop. Alle voorzijden dragen het staatswapen.

Tsjecho-Slowakije: Met het jaartal 1973 zijn de circulatiemunten van 5 en 50 Haleru in omloop gebracht (Yeomannrs. 64 en 67).

Tevens werd een zilveren herdenkingsmunt uitgegeven ter gelegenheid van de 150ste geboortedag van de componist Friedrich Smetana, die op 2 mei 1824 te Lytomyšl werd geboren.

Voorts is men van plan m.i.v. 1 januari 1974 circulatiemunten van een geheel nieuw type in omloop te brengen.

Turkije: Naar aanleiding van het feit, dat vijftig jaar geleden op 29 oktober 1923 de republiek werd uitgeroepen, werden twee zilverstukken uitgegeven van 100 en 50 Lira (gewicht resp. 22 en 13 gram, Ø resp. 36,1 en 30,1 mm.).

Op de voorzijde staat een toorts, in wiens vlam het gezicht van Kemal Atatürk te zien is. Op de keerzijde staat een komeet.

Vatikaan: Met het jaartal 1973 is een serie munten uitgegeven in de waarden 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 en 500 Lire. De munten passen qua omvang, gewicht en metaalcompositie geheel in het Italiaanse muntsysteem.

Venezuela: Met het jaartal 1971 is een koper-nikkelen 10-Centimosstuk uitgegeven. Tot dusverre maakten munten van deze waarde nog geen deel uit van de muntomloop in Venezuela.

Tevens werd een zilverstuk van 10 Bolivares met het jaartal 1973 uitgegeven (900/1000, 30 gram, Ø 39 mm.) ter gelegenheid van de honderdste geboortedag (24 juli 1873) van de Zuid Amerikaanse staatsman Simon Bolivares.

IJsland: Ter herdenking van 1100 jaren bewoning op IJsland zijn in de Royal Mint te Engeland drie munten geslagen. Het zijn een zilveren 500-Kronurstuk (925/1000, 20 gram, Ø 35 mm.) met op de voorzijde een vrouw met een koe, een zilveren 1000-Kronurstuk (30 gram, Ø 39 mm.) met twee vikingen tegen de achtergrond van een geyser en een goudstuk van 10.000 Kronur (900/1000, 15,59 gram, Ø 27,75 mm.) met Ingulfur Arnason in zijn boot, die vanuit Firôafylke in Noorwegen uitvoer en als eerste zich definitief op IJsland vestigde.

Op alle munten staan de jaartallen 874-1974.

Op de voor alle drie de munten uniforme keerzijde, die gevierendeeld is, zijn figuren te zien uit IJslandse sagen.

Zaire (Congo Kinshasa): Een koper-nikkelen munt met het jaartal 1973 ter waarde van 20 Makuta (12,99 gram, Ø 31 mm.) werd in omloop gebracht. Op de voorzijde staat het portret van president Joseph Désiré Mobutu.

HOBBY-TENTOONSTELLING HOOGEVEEN

Voor de derde maal zal in het cultureel centrum 'De Tamboer' te Hoogeveen de hobby- en vrijetijdbestedings-tentoonstelling HOBBY '70 worden gehouden en wel van 10 t/m 13 oktober 1974.

De tentoonstelling heeft een ideëel doel: mensen die met hun vrije tijd geen raad weten (het publiek) te laten zien, wat anderen (de deelnemers) in hun vrije tijd doen.

In 1970 namen ruim 180 deelnemers deel met ruim 980 werkstukken, in 1972 190 deel-

nemers met 750 werkstukken. Deelnemers uit heel Nederland, maar ook uit België, Duitsland, Skandinavië, Canada en Italië.

Het aantal bezoekers van HOBBY '70 bedroeg in 1970 ruim 7000 en in 1972 ruim 10.000, zodat van een succes mag worden gesproken.

Ook nu weer worden hobby-isten gezocht voor deelneming aan de komende tentoonstelling. Men kan inschrijven in de volgende categorieën:

a. schilderen, etsen, tekenen	h-1. creatieve handwerken
b. beeldhouwen in steen, hout enz.	h-2. nuttige handwerken
c. houtsnede, fineer- en inlegwerk	k. modelbouw, molens, schepen, enz.
d. sieraden, vlechtwerk	l. fotografie (dia's max. 10 stuks)
e. keramiek, boetseren, pottbakken	m. verzamelingen
f. kleinmeubels, gebruiksvoorwerpen	o. diversen

Een jury zal alle werkstukken beoordelen en per categorie zullen een eerste en een tweede prijs worden uitgereikt, bestaande uit bekens. Verder nog eervolle vermeldingen, terwijl elke deelnemer een oorkonde als bewijs van deelname ontvangt.

De inzendingen zullen worden verzekerd tegen brand, stormschaade en diefstal na inbraak. De tentoonstellingsruimte zal dag en nacht worden bewaakt. De entree bedraagt f 2, — voor volwassenen; kinderen t/m 16 jaar f 1, —. Voor 65+ers en groepen (min. 20 pers.) 20% reductie.

Inschrijfformulieren verkrijgbaar bij: Jan Zwiers, Sneeuwbesstraat 4, Hoogeveen
tel. 05280 - 65691 of 67399.

Inlichtingen eventueel ook bij: Rieks Siebering, De Eiber 287, Hoogeveen
tel. 05280 - 62901.

JUBILEUM - TIENTJES

De zilveren Jubileum-tientjes 1973, die in een oplage van 105.750 stuks zijn vervaardigd, zijn inmiddels alle afgeleverd.

Staatssecretaris De Goede van Financiën heeft nu in een beschikking vastgelegd, dat de totale oplage van dit op gepolijste stempels vervaardigde tienguldenstuk tot dit bestelde aantal van 105.750 beperkt zal blijven.

Rectificatie

De onderschriften van de Friese imitatie van een gouden solidus van Lodewijk de Vrome en van de zilveren sceatta uit de vondst te Hallum, in het artikel over het Fries Museum (blz. 298) dienen onderling verwisseld te worden.

EEN GEPLATEERDE DENARIUS VAN LUCIUS PROCILIUS (78 - 77 v.C.)

Het plateren van munten, d.w.z. het verzilveren van een koperen kern, was een inflatiemaatregel, die in het Romeinse Rijk meermalen werd gehanteerd.

Men doopte daartoe bronzen kernen in een zilverbad of men bedekte vóór het slaan der munten een koperen plaat met een dunne zilveren plaat.

Tijdens de laatste honderd jaren van de Romeinse Republiek werden veelvuldig denarii geplateerd. Men neemt zelfs wel aan, dat de zogenaamde serrati, denarii met een getande rand, zo gemaakt werden om den volke te tonen dat zij door en door van zilver waren. Er komen echter ook geplateerde serrati voor, zodat de aanmaak van deze getande denarii sterk aan volksverlakkerij doet denken.

Ook in de vroege Keizertijd, zij het in mindere mate, worden denarii geplateerd, wat waarschijnlijk zelfs van regeringswege oogluikend werd toegestaan. Nero voerde een munthervorming door, waarbij het gehalte en het gewicht van de munten werden verlaagd, zodat aan de platering voorlopig een eind kwam. Voorlopig want langzamerhand begon men er toch weer mee.

In de derde en waarschijnlijk ook in de vierde eeuw werd platering officieel van staatswege toegepast bij de aanmaak van o.a. antoniniani.

Uiteindelijk raakte het plateren in onbruik en volstond men met het kunstmatig aan het oppervlak aanbrengen van een gering laagje zilver, dat er snel in het gebruik afsleet.

Onderstaand wordt een geplateerde denarius van Lucius Procilius filius afgebeeld, waarvan men indertijd door een inkerving met een scherp voorwerp de ware gedaante van de munt heeft blootgelegd. Duidelijk is de koperen kern onder de dunne zilverlaag te zien. Ook op andere plaatsen is de zilverlaag afgebrokkeld, zoals op de afbeelding goed is waar te nemen.

Voorzijde: het gelauwerde hoofd van Jupiter, de letters S.C. erachter.

Keerzijde: Juno Sospita lopend naar rechts, een speer werpend en een schild vasthoudend. Een slang richt zich voor haar op. Achter haar L.PROCILI/F.

Verondersteld wordt, dat de *Prociliagens* uit *Lanuvium* (stad in de landstreek *Latium* met als hoofdstad Rome) stamde, waar een bloeiende Juno Sospita-cultus heerste. Juno Sospita verschijnt hier in militante hoedanigheid als de beschermster tegen de gevaren van oorlog.

Litt.: Prof. Dr. A.N. Zadoks-Josephus Jitta: Muntwijzer van de Romeinse tijd, Den Haag 1962.

H.A. Seaby: Roman Silver Coins, Volume I, Londen 1967.

J.C. van der Wis.

BEURS EN TENTOONSTELLING OP FLEVOHOF 8 SEPTEMBER

Het is ons een eer u mede te delen dat de eerste Beurs op de Flevohof in het seizoen 1974/75 op zondag 8 september om 10.30 uur geopend zal worden door de eerste sekretaris of de handelsattaché van de staat Israël. Door medewerking van de ambassade en enkele handelsvrienden zijn we er in geslaagd een vrijwel complete kollektie munten van de staat Israël te kunnen exposeren.

Naast deze kostbare verzameling exposeert de Vereniging Nederland-Israël de ontwikkeling van het postwezen in zijn diverse facetten en de postzegels van de staat Israël.

De Internationale Organisatie van Zionistische Vrouwen en de Handelsmissie van de Ambassade is aanwezig met een stand van alle exportprodukten van Israël.

Verder zal de El-Al, de Israëlische Luchtvaartmaatschappij, aanwezig zijn en u inlichtingen kunnen geven over Israël en de reismogelijkheden voor een bezoek aan Israël.

Met het oog op de veiligheidsmaatregelen voor de bij de opening aanwezige vertegenwoordigers van de staat Israël, mogen alleen personen worden toegelaten, die in het bezit zijn van een officiële uitnodiging.

L.M. Wielhouwer, voorz. Numism. Kring Noordoostpolder,
tel. 05270 - 4822

KALENDER DER FRANSE REVOLUTIE

voor het determineren van de data op koperen munten
tijdens de revolutie geslagen.

l'an I	22 sept. 1792—21 sept. 1793	l'an IX	23 sept. 1800—22 sept. 1801
l'an II	22 sept. 1793—21 sept. 1794	l'an X	23 sept. 1801—22 sept. 1802
l'an III	22 sept. 1794—22 sept. 1795	l'an XI	23 sept. 1802—23 sept. 1803
l'an IV	23 sept. 1795—21 sept. 1796	l'an XII	24 sept. 1803—22 sept. 1804
l'an V	22 sept. 1796—21 sept. 1797	l'an XIII	23 sept. 1804—22 sept. 1805
l'an VI	22 sept. 1797—21 sept. 1798	l'an XIV	23 sept. 1805—22 sept. 1806
l'an VII	22 sept. 1798—22 sept. 1799	l'an XV	23 sept. 1806—
l'an VIII	23 sept. 1799—22 sept. 1800		

G.J.W.

BOEKEN

Peter Ramjouw: 'Die Abstempelung der deutschen Geldscheine in Ost-Belgien'. Deel 40 in de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1973. Prijs incl. BTW f 8, —.
 Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International BV te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Toen in 1944 de Duitse legers gedwongen werden zich uit het Oosten van België terug te trekken, werden de gebieden rond Eupen, Malmédy en St. Vith weer onder Belgisch bestuur geplaatst. In deze streken waren op dat moment uitsluitend Duitse bankbiljetten in omloop, zelfs nog uit het jaar 1923. Om orde op financiële zaken te stellen, bepaalde de Belgische regering bij de wet van 19 september 1944, dat alle in omloop zijnde Duitse bankbiljetten binnen 6 dagen bij het gemeentebestuur ter stempeling moesten worden aangeboden, waarna het bedrag aan gestempelde bankbiljetten op de identiteitskaart van de bezitter werd geschreven. Tevens werd dit bedrag met alle persoonsgegevens bijgeschreven in een speciaal register. In een later stadium zouden de gestempelde bankbiljetten tegen Belgische franken ingewisseld kunnen worden. Het zijn de stempels, die aanleiding vormden tot het samenstellen van dit boekje, dat naast beschrijvingen en talrijke afbeeldingen van stempels en bankbiljetten ook de wetten en verordeningen bevat, die op de afstempeling betrekking hebben gehad.

In verband met de zeldzaamheid van de gestempelde bankbiljetten zijn geen richtprijzen opgenomen in dit boekje, dat een interessant overzicht geeft van een economisch bewogen periode.

Hans Meijer: 'Kennen Sie diese deutsche Münze?'. Deel 34 in de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1974. Prijs incl. BTW f 7, —.
 Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International BV te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Bovenvermeld boekje is bedoeld een hulp te zijn bij het determineren van oudere Duitse munten, iets waar niet alleen de Duitse verzamelaars moeilijkheden mee hebben! Op bijzonder aanschouwelijke wijze tracht de schrijver in een vijftiental hoofdstukken de verzamelaar te leren, hoe hij weggwijs kan worden in de veelheid van munten uit de Duitse taalgebieden. In de tekst zijn bovendien genealogische tabellen van vorstenhuizen en tabellarische overzichten van de ontwikkeling van bepaalde vorstendommen opgenomen. Het boekje wordt compleet door een lijst met van Duitse munten voor komende monogrammen en een opgave van op die munten aan te treffen munt- en muntmeesterstekens.

In dure standaardwerken vindt men over dit onderwerp weinig of niets meer, dan in dit boekje beschreven staat. Het is derhalve voor beginnende zowel als voor wat meer gevorderde verzamelaars alleszins de moeite waard dit nuttige boekje eens ter inzage te vagen.

Heinz Jansen: 'Das deutsche Notgeld 1915-1923. Heft 9 - Strassenbahngeld und Gasmarken'. Deel 10 uit de reeks 'Die Münze'. Berlijn, 1974. Prijs incl. BTW f 3,75.
 Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International BV te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Aan de reeks bij de Berlijnse uitgever Erich Prok verschenen boekjes over het Duitse noodgeld uit de twintiger jaren is thans een 13 pagina's tellend boekje toegevoegd, waarin het tramgeld en de gaspenningen uit die jaren zijn beschreven en waar mogelijk zijn afgebeeld. Tevens zijn voor deze vormen van betaalmiddel richtprijzen gegeven voor de consumentenprijsgraad 'zeer fraai'.

Ten aanzien van de gaspenningen is opgemerkt, dat zij zowel vóór 1915 als ná 1923 in gebruik zijn geweest. Met dit boekje wordt, op het privaatnoodgeld na, de catalogisering van het noodgeld uit voornoemde periode voltooid.

Chester L. Krause en Clifford Mishler: 'Standard Catalog of World Coins. 1974'. 2e editie, 2e druk. Prijs f 40, — incl. port en BTW.
 Importeur voor Europa: Mevius & Hirschhorn International te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

'World Coins', één van de drie in deze rubriek (zie o.a. 'De Florijn' nr. 6) meerdere malen aangehaalde catalogi van munten van de gehele wereld, is in een herziene en t/m 1973 bijgewerkte druk verschenen.

Het aantal landen, waarvan de munten beschreven worden, is met 12 uitgebreid tot 273, het aantal afbeeldingen is van 15.000 op 17.000 gebracht, terwijl het aantal vermelde munten vergroot werd tot 35.000 (was 30.000). Deze uitbreiding maakt het noodzakelijk het aantal pagina's van 800 op 864 te brengen. De prijzen in drie kwaliteitsklassen werden aan het huidige prijsniveau in de Verenigde Staten aangepast, maar dienen in Nederland met de nodige omzichtigheid gehanteerd te worden.

'World Coins' geeft op diverse gebieden meer en andere informatie dan Schön's 'Weltmünzkatalog' en Yeoman's 'Modern World Coins'. Pluspunten zijn, voor wie er belang in stelt, onder andere dat er naar gestreef is alle munttypen af te beelden, alle jaartallenreeksen en opslagen te vermelden, alsmede in een apart hoofdstuk pseudo-munten en 'proof-sets in case' te beschrijven. Detailopnamen vergemakkelijken het herkennen van stempelvarianten.

Het is daarentegen jammer, dat de catalogus door zijn omvang en gewicht minder handzaam is, dan de beide andere catalogi. De verzamelaar kan zich veel gemak en meer gegevens verschaffen door 'World Coins' in combinatie met de 'Weltmünzkatalog' en/of 'Modern World Coins' te gebruiken.

Heinz Dietzel: 'Die Münzen Europas ab 1945'. Berlijn, 1974. 6de druk. Prijs incl. BTW f 8, —.
 Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Een handig boekje in zakformaat van de na-oorlogse Europese munten is deze catalogus, die naast afbeeldingen op 2/3 grootte van alle munttypen nog informatie geeft over de gebruikte muntmaterialen, de perioden van aanmuntning en (voorzover de schrijver bekend) geslagen aantallen van herdenkingsmunten. Bovendien worden prijsindicaties in Duitse Markten gegeven voor de kwaliteitsklassen zeer fraai, prachtig en F.D.C.

Deze Dietzel-catalogus houdt een eigen nummering aan, maar verwijst v.w.b. de Duitse munten naar de catalogi van Jaeger en v.w.b. de overige munten naar Yeoman's 'Modern World Coins' en 'Current Coins of the World'.

Pseudo-munten zijn gewoon in de tekst opgenomen tussen de werkelijke circulatiemunten, iets wat m.i. minder juist is. Zij zijn o.a. te herkennen aan het ontbreken van de Yeoman-nummering.

Harry Rosenberg: 'Die Banknoten des Deutschen Reiches ab 1871'. Berlijn, december 1973. Derde druk. Prijs incl. BTW f 11,50.
 Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Door de steeds toenemende belangstelling voor het verzamelen van bankpapier in Duitsland ontstond de behoefte binnen een tijdsbestek van drie jaren 'Die Banknoten des Deutschen Reiches ab 1871' in derde druk te doen verschijnen, waarbij het formaat vergroot en uit de Dietzel-catalogusfeer getrokken werd, het fotomateriaal uitgebreid, de tekst verbeterd en aangevuld en de prijzen aangepast werden aan het niveau van december 1973.

Deze catalogus begint met een verklaring van op Duitse bankbiljetten voorkomende afkortingen en een overzicht van de meest voorkomende watermerken. Daarna volgen de beschrijvingen van de bankbiljetten, waarbij van ieder type zomeweg een duidelijke foto op de schaal 1:2 is geplaatst. Tevens is er een tabel opgenomen, waarin de nummers van deze catalogus vergeleken worden met het bekende boek van K. Jäger en U. Haevacker 'Die Deutsche Banknoten seit 1871'.

Het feit, dat de titel niet geheel in overeenstemming is met de sinds 1945 ontstane politieke en staatkundige situatie, doet geen afbreuk aan deze goede en overzichtelijke catalogus.

R.S. Yeoman: 'Current Coins of the World'. Racine, Wisconsin, 1974. 6e verbeterde druk. Prijs incl. BTW f 12,50.
 Importeur voor Europa: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

De gestadige toevloed van nieuwe munten in de afgelopen twee jaren heeft niet alleen zijn neerslag gevonden in een zich steeds uitbreidende rubriek 'Nieuwe Munten' in 'De Florijn', maar dwingt ook de uitgever tot geregelde herdrukken op korte termijn om aan de vraag naar informatie van de kant van de verzamelaars te voldoen. Binnen twee jaren ligt 'Current Coins of the World', dat de munten vanaf ca. 1950 tot aan heden beschrijft en aansluit op 'Modern World Coins' van dezelfde schrijver, voor hen gereed, ruim 30 pagina's dikker dan de voorgaande druk, volledig bijgewerkt t/m de eerste helft van 1974. Nieuwe landen werden ingevoegd, terwijl de prijzen hier en daar werden aangepast, maar in vele gevallen ook gelijk bleven. Ten aanzien van deze prijzen zij opgemerkt, dat de prijsbepalende factoren voor moderne munten in Amerika anders liggen dan in Nederland. Het fotomateriaal werd aanzienlijk uitgebreid en is van goede kwaliteit. Verzamelaars van moderne munten, die de nieuwste ontwikkelingen in de muntslag in de wereld op de voet willen blijven volgen, doen er goed aan een oude druk voor deze nieuwe te verwisselen.

Hans Meyer: Das Papiernotgeld von Bayern 1914-1924. Deel 26 in de reeks "Die Münze". Berlijn, 1974. Prijs incl. BTW f 11,50.
 Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in "De Florijn".

In deze catalogus is het papieren noodgeld uit de tijd van de Eerste Wereldoorlog en de daaropvolgende inflatietijd beschreven. De bankbiljetten zijn naar de plaatsen van uitgifte alfabetisch en in chronologische volgorde gerangschikt en waar mogelijk verkleind afgebeeld, terwijl daarbij de data van uitgifte en richtprijzen voor gebruikte exemplaren worden vermeld. Juist voor gebruikte exemplaren, daar, anders dan in b.v. Thüringen waar hoofdzakelijk voor verzamelaars werd gedrukt, het noodgeld uit Beieren ook daadwerkelijk als zodanig fungeerde.

Waar bij het doorbladeren van dit typografisch goed verzorgde en 150 pagina's tellende boekje de miljarden uit een in economisch opzicht chaotische tijd aan je voorbijvliegen, heeft de schrijver (in deze rubriek geen onbekende!) er goed aan gedaan varianten in papier, watermerk, lettertype, etc. weg te laten. Met de uitgifte van deze catalogus, die geen historische beschrijvingen bevat, worden verzamelaars van bankbiljetten thans wettelijk in de gelegenheid gesteld met behulp ervan hun collectie Beiers noodgeld te ordenen.

TIJDSCHRIFTEN

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van de buiten- en binnenlandse tijdschriften, waarmee "De Florijn" een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redacties van die tijdschriften.

Myntkontakt. Red. Torgatan 20, Box 1, 19901 Enköping, Zweden.
 nr. 10, december 1973.

— "Kastmynt", Spaarpotten uit het verleden.

nr. 1, januari 1974.

— Spaarpotten uit het verleden; Gustav VI Adolf 75 jaar archeoloog; Papieren noodgeld 1716-1717.

nr. 2, februari 1974.

— Zweedse herdenkingsmunten 1721-1972; Spaarpotten uit het verleden (vervolg); St. Bartholomeüs, een Zweedse kolonie.

nr. 3, maart 1974.

— De aantrekkelijkheid van penningen; Filatelie en geografie; Inhoudstoppage jaargang 1973.

nr. 4, april 1974.

— De aantrekkelijkheid van penningen (vervolg); Muntondast te Yttermalung van 258 munten; Een penning op Paven door Tonkin.

nr. 5, mei 1974.

— Manibus me leader avaris (red.: Latijnse tekst op munten van Gustav Vasas); Naslag van een penning van Olav de Heilige (1015-1030).

Coin Monthly. Red. Sovereign House, High Street, Brentwood, Essex, Engeland.

januari 1974.

— Papiergeld met het kerstmotief; Cromwell en het Gemenebest op gedenkpenningen; Christus op munten en penningen.

februari 1974.

— De landen van het Britse Gemenebest in het Caribische gebied; Het numismatische toneel in Polen; Papiergeld van Libië; De eerste jaren van Karel II op gedenkpenningen. De dag van de komst.

maart 1974.

— Munten op zak tijdens vakantie in Frankrijk; Felicitum Temporum Reparatio op Romeinse munten; Papieren tokens van de "Portobello"-markt in Londen; Piastucci's Waterlooloo; Het numismatisch toneel in Polen; Papiergeld van Libië; De revolutie van 1688 op historiepenningen.

mei 1974.

— De kunst van de medailleur; Een kort historisch overzicht van de Sovereign; Munten op zak tijdens vakantie in Monaco; De drie Mysteriën op Griekse munten; De Jacobiten op historiepenningen; Papiergeld van België.

juni 1973.

— Munten gelagen op Spelen; Papiergeld van het Ottomaanse Keizerrijk; Munten op zak tijdens vakantie in Italië; 18de-eeuwse persoonlijkheden op historiepenningen; De Griekse muntslag.

juli 1974.

— Munten op zak tijdens vakantie in Zwitserland; 18de-eeuwse persoonlijkheden op historiepenningen (vervolg); "Boundary tokens"; Papiergeld van het Ottomaanse Keizerrijk; De Griekse muntslag (vervolg).

The Numismatic Circular. Red. 5, 6 en 7 King Street, St. James's, Londen SW1, Engeland.

nr. 1, januari 1974.

— Zilveren handelstokens in museumcollecties; Gouden munten voor Andronicus II (1328-1341); Proefslagen en ontwerpen voor de keizerlijke muntslag in Brits India (1858-1868); Enige notities m.b.t. L. penningen uit de periode van de Edwards; Nieuwe gezichtspunten t.a.v. het Byzantijnse muntstelsel; Een nieuw muntteken op een halve folis van Anastasius II Artemius a.d. 713-715.

nr. 2, februari 1974.

— Gouden munten voor Andronicus III (1328-1341); Instempelingen op Ierse munten door de strijdende partijen in Ulster; Penningen en gedenktekens in Surrey.

nr. 3, maart 1974.

— Byzantijnse folles uit de 10e en 11e eeuw met Islamitische en andere instempelingen; De inlandse munten van het Maleisisch schiereiland; Pennies met het borstbeeld naar links van Ethelred II in Zweedse openbare collecties; Het Egyptische muntwezen 1885-1914; De "Hobby Protection Act" in de U.S.A.

nr. 4, april 1974.

— De Anglo-Ierse munten in het Kabinet van de Universiteit van Helsinki; Tiende en twaalfde eeuwse Byzantijnse folles; De Egyptische muntslag 1885-1914; Sergeant-majoor Hanley en zijn onderscheidingen; Enige aantekeningen betreffende penningen van Edward II; Een ongepubliceerde Anglo-Ierse bastaardmunt uit de Soho Munt.

nr. 5, mei 1974.

— Dubbele trams van Levon I van Siciliaans Armenië; Een munt van Constantinus XI; Tiende en twaalfde eeuwse Byzantijnse folles (vervolg); Nog een penning van Lichfield?; Een bezoek aan de Munt van Constantinopel 1849; De muntslag van 'florini' van Brits Oost-Afrika; Enige aantekeningen betreffende penningen van Edward II; Een muntvondst in Northamptonshire; Een ongepubliceerde San Tome uit de regeringsperiode van Philips II (1598-1621); De veldtochten in India 1778-1914.

nr. 6, juni 1974.

— Een proefslag van een Hupee 1910; Dubbele trams van Levon I van Siciliaans Armenië; De muntslag van 'florini' van Brits Oost-Afrika; Twee verschillende 'Pax'-penningen toegeschreven aan Edward de Belijder; Enige aantekeningen betreffende penningen van Edward II; Twee ongepubliceerde munten van Assam; Een ongepubliceerde sestertius van Nerva; De Munt te Birmingham neemt een Belgische opdracht tot muntslag in 1916 aan; De Romeinse goudmijnen in Dolaucothi; Vervalsingen van Engelse met de hand gelagen zilveren munten; De veldtochten in India 1778-1914.

La Numismatica. Red. Via Pace 8, 25100 Brescia, Italië.

nr. 1, januari 1974.

— Valze Italiaanse munten; Nieuwe Israëlitische munten; De munten van Rome; Munten op postzegels; Penningen uit de collectie van Umberto II in veiliging in het Waldorf-Astoria Hotel; De penning op het 11e jaar van Paus Paulus VI.

- nr. 2, februari 1974.
- Een munt van 100 Lire ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Marconi; Over de munten van het Heilige Jaar 1975; Pré-romeinse munten in het museum Civico di Cremona; De muntschat van het museum van Gela te Napels teruggevonden; Munten op postzegels.
- nr. 3, maart 1974.
- Symbolen en figuren op Amerikaanse munten ter gelegenheid van de tweehonderdjarige onafhankelijkheid; Geschiedenis van de Munt te Rome; De Italiaans-Amerikaanse medailleur Albert d'Andrea maakt 12 ontwerpen voor munten op de tweehonderdjarige onafhankelijkheid; Penningen geslagen door de Parijse Munt.
- Armor-Numis.** Red. 24 Rue du Boccage, 44 Nantes, Frankrijk.
- december 1973.
- Verscheidenheid in afbeeldingen op hedendaagse bankbiljetten; Het 25-Centimesstuk naar het ontwerp van Patey in ongenade gevallen.
- februari 1974.
- Sociologie en numismatiek; Cartografie en numismatiek; Een zeldzame munt van de Curiosoliten; Iles de France (Mauritius) en Bonaparte - de Plaster van Decaen.
- april 1974.
- De verschillende soorten Romeinse munten; Vogels op moderne munten; Ontwerp van assignaten van zijde; Het tweede keizerrijk van Mexico onder Maximiliaan 1863-1867.
- The International Numismatic.** Red. Laurent Michel, 5 rue Ile du Pô, 44600 Saint-Nazaire, Frankrijk.
- januari 1974.
- De keizersfamilie der Severi - de Afrikaanse tak; Het papiergeld van Bulgarije; Zilveren pesos van de U.S.A.
- april 1974.
- De keizersfamilie der Severi - de Syrische tak; Bankbiljetten door de eeuwen heen; Geschiedenis van de munten en bankbiljetten van Singapore.
- De Geuzenpenning.**
- nr. 1, januari 1974.
- De muntmeesterstekens tijdens de Republiek; Het Nederlandse f 10, - stuk; Exposities van penningen te Hilversum en Den Haag; Internationaal numismatisch congres 1973.
- nr. 2, april 1974.
- Uiten van Athene; Johan H. Jorria, ontwerper van de penning 'Vondelparkslaper'; Amadeo Modigliani, penning door Kálmán Renner.
- La Vie Numismatique.** Red. M.M. Colaert, 20 rue de l'Anémone, 1180 Brussel, België.
- januari 1974.
- Een opmerkelijke aanwinst van het penningkabinet te Brussel; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt; Assignaten van de Franse Revolutie; Vaticaanse munten; Munten van Napoleon III 1855; Een jeton van Frans Guyana.
- februari 1974.
- Het A.I.N.P. en de pseudomunten; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt.
- maart 1974.
- Vier ongepubliceerde munten van het Koninkrijk België; De numismatiek en de toename van investeringen; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt.
- april 1974.
- De jetons van Namen uit de 17de en 18de eeuw; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt.
- mei 1974.
- Bijdrage tot de vijfjarige 'Prix de Numismatique' 1974; De jetons van Namen uit de 17e en 18e eeuw; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt.
- Coins.** Krause Publications Inc., Iola, Wisconsin 54945, U.S.A.
- maart 1974.
- Van stukken van acht tot pesos; Severus; De charme van munthuizen uit lang vervlogen tijden; Herdenkingsmunten eren ook de leiders; Van koper tot aluminium.
- april 1974.
- Munten in onze veranderende wereld; De eerste reis van Cook vanuit Hawaï; Een kijkje bij het vervaardigen van stempels; Een natie, dapper maar blut.
- juni 1974.
- Het begin van de muntslag van de Verenigde Staten; Gele stempels op dollarbiljetten, Red.), een macht in het Middellandse zeegebied; Het model voor de Zilveren dollar heeft nu zelf zilveren haren; Nieuw-Spanje's zilveren tijdperk van Spaanse maten; Persoonlijkheden op antieke munten - Ptolemaeus III.
- Møntsamlernyt.** Red. P.O. Box 56, DK-2830 Virum, Denemarken.
- nr. 4, april 1974.
- Herdenkingsmunten van IJsland; FAO-munten, bankbiljetten en penningen; 'Royal Maundy' - De uitdeling van gaven door het Britse Koninkrijk een historische traditie.
- nr. 5, mei 1974.
- Verzamelaars gaan ten strijde tegen pseudo-munten; De merkwaardige Deense munt 'anno domini mcccxxiii'.
- nr. 6, juni 1974.
- De Koninklijke Munt onderzoekt de mogelijkheden voor een wijziging van het muntstelsel; De nieuwe Deense bankbiljetten.
- Münstersche Numismatische Zeitung.** Red. H. Dombrowski, 4400 Münster, Albersloherweg 473, Bondsrepubliek Duitsland.
- juni 1974.
- Een munt van de Djengiz Khan; De geldtekens en penningen van de stand Rhine; De onderwerping van Germania op het Romeinse muntbeeld; Over een nieuw werk over de Oudgriekse numismatiek; De bronzen munten van Agathokles van Syrakus.
- Flaschenpost.** Red. Wolf Mueller-Reichau, 2304 Laboe, Schulstr. 1, Bondsrepubliek Duitsland.
- april 1974.
- 300 jaar schepen op Britse goudstukken; De geschiedenis van de Wattergeuzen; 400 jaren galjoen 'Smok'.
- Numismatisches Nachrichtenblatt.** Red. Anton Kappelhoff, 297 Emden, Philosophenweg 10, Bondsrepubliek Duitsland.
- nr. 4, april 1974.
- Kruisglobe en Rijksappel op munten, een kleine inspiratie; Patsie en Pasen op zegels; Staat en Munt - Nieuw Caledonië, Nieuwe Hebriden, Samoa, Tonga-eilanden; Een penning op Conrad Ferdinand Meyer; Jan von Werth op de penning.
- nr. 5, mei 1974.
- Een fraaie vroege Franse gouden munt: koning Philippe VI (1328-1350), pavillon d'or; Staat en Munt - Polynesië/Oceanië, Fidji-eilanden; Een penning op de bevrijding van Wenen 1629.
- nr. 6, juni 1974.
- Wedstrijd tot het verkrijgen van ontwerpen voor de totstandkoming van een munt ter herdenking van de 25ste verjaardag van de afkondiging van een nieuwe grondwet voor de Bondsrepubliek; Hertog Johann Adolf von Schleswig-Holstein-Gottorp, Portugalezer (ca. 1600); Geïllustreerde tariefboeken; Een niet uitgegeven munt van 20 Heller van het protectoraat Bohemen en Moravië; Staat en Munt - Canada; Penning op Christian Dietrich Grabbe.
- Berichte.** Red. H. Kricheldorf, Freiburg im Breisgau, Günterstalstrasse 16, Bondsrepubliek Duitsland.
- nr. 80, april 1974.
- Beschouwingen over een daatder van Wolfgang Wilhelm von Pfalz-Neuburg von 1632; De valse Demetrius.

Dukaten. Red. Alfons Gress, 6078 Neu-Isenburg, Buchenbusch 18, Bondsrepubliek Duitsland.

nr. 28, april 1974.

— Honderd jaren 5-Markstukken in Duitsland; De uilen van Athene; Siamse kogelgeld, goudstukken; De lichtstraal uit Florence; Antieke numismatiek - een hulpwetenschap.

Mitteilungen der Oesterreichischen Numismatischen Gesellschaft. Red. Burgring 5, 1010 Wenen, Oostenrijk.

nr. 8, 1974.

— Een nieuw Oostenrijks 20-Kreuzerstuk ontdekt ? ; Vervalsingen van originele munten uit de schatvondst van Erla (1966).

Helvetische Münzen-Zeitung. Red. Albert Meier. Postfach 26, 3652 Hiltelfingen, Zwitserland.

nr. 4, april 1974.

— Muntordonnantie van Zürich uit 1620; 30 april 1863 - het Vreemdelingenlegioen.

nr. 5, mei 1974.

— Een 'Vieren' van Bern 1731; Penning van de burgerlijke gemeente Bern; Poging tot een nieuwe datering van een penning van Graubünden; Aeneas en Anchises op een denarius van Julius Caesar.

nr. 6, juni 1974.

— Penningen van het Bisdom Chur uit de tijd van 1458-1541; Napoleon I en de haat der Fransen; Heraclius en zijn zoon Heraclius Constantinus, Byzantijnse keizers (610-641).

Money Trend. Red. Postfach 263, FL-9490 Vaduz, Liechtenstein.

nr. 5, mei 1974.

— De Duitse Orde in historie en muntwezen; Munten, penningen en zegels van Neder-Saksische kloosters.

nr. 6, juni 1974.

— Een Oostenrijks 50 Schillingstuk op de WIG 1974; De grondwetgedachte op een munt van 5 Mark; Een Romeinse Munt met een wereldomvattende historische achtergrond; Orden en eretekens.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Wegens de zomervakantie zijn vele opgaven van Kring-agenda's nog niet bekend.
Gelieve deze zo spoedig mogelijk te zenden aan de redactie van *De Florijn* !

Kampen

Secretariaat: J.H.J.M. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200-35735.

Noordoostpolder e.o.

Agenda: 19 september - Drs. J.P.A. v.d. Vin: Romeinse munten.

Oost-Nederland

Bijeenkomsten Gravenhof te Zutphen.

Agenda: 24 september - Drs. J.P.A. v.d. Vin: Griekse munten.
29 oktober - Spreker Dr. Ir. M. van den Brandhof:
'De vervaardiging van munten in heden en verleden'.
26 november - Onderlinge veiling.

Federatie

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op zaterdag 19 oktober in het Rode Kruisgebouw te Deventer, Gooszenstraat 10 (naast het St. Geertruiden ziekenhuis).

Advertentiekosten p. nummer f 5,— p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50.

Bij vooruitbetaling te storten op giro 82.52.34 van Algemene Bank Nederland Zwolle banknr. 596928688 t.n.v. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Tekst zenden aan P.C.Korteweg, Enkstraat 10 Zwolle, tel. 05200 - 14739.

"DE SNEEKER VLIAGER"

J.B. Westerhof, numismaat
Nauwe Noorderhorne 18, Sneek.
tel. 05150 - 7198.

Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.

"RATEL" Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar.

Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage. (X)

Te koop aangeb. Ned. en buitenl. munten. Grieks en Romeins, **FABER**, Geldersesluis 3, Noordeinde post Elburg. tel. 05252 - 417.

Inkoop-Verkoop van munten of inruil v. oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel **"DE VELUWE"**, Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.

G.J.M. BISSELINK - Numismatiek
Oude Doetinchemseweg 68, 's Heerenberg Gld. tel. 08346 - 1007.
Op aanvraag zenden wij u gaarne onze prijslijst van Nederlandse en buitenlandse munten.

Ruilbeurs in Borken (Dsl.). nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand. Aanvang 20 uur in café Spannemacher. (X)

Heeft u zich zojuist geabonneerd op De Florijn?
Er zijn nog oude nummers van 1972 en 1973 verkrijgbaar tegen f 2, — per stuk. (X)

U wenst ook een abonnement op het tijdschrift 'De Florijn'?

Stort dan f 10,— op giro 82 52 34 van Algemene Bank Nederland te Zwolle, banknr. 59.69.28.688 t.n.v. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari.

Gaat u verhuizen?
Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstraat 10 Kampen, tel. 05202 - 4180.

offsetdrukkerij w van esch
mandjesstraat 3 zwolle

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 601382-070

**Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.**

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM

Herengracht 434-440

Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284
020 - 292276
020 - 292286
020 - 292287

CORBA Int.

MUNTHANDEL

*
*

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 05420-21898

A. G. van der Dussen

Hondstraat 5 Maastricht Tel. 043-15119

munten (zowel antieke als moderne);
penningen, eretekenen en numis-
matische boeken

aan serieuze verzamelaars zenden
wij gratis onze maandelijksse prijslijst
en onze literatuurlijst

de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

november 1974

15

E. TEN KATE JZN.

**ANTIQUAIR
ZWOLLE**

Sassenstraat 72
Tel.: 05200-15759

oude munten

boeken en catalogi

oude land- en stedekaarten

topografische prenten

antiquiteiten

Merius & Hirschhorn INTERNATIONAL
AMSTERDAM

UTRECHTSESTRAAT 33, tel. 020-255736-66990
munten, boeken, albums etc.
bankbiljetten, gouden munten

Vertegenwoordigers van talloze uitgevers,
o.a. Whitman, Malter-Westerfield,
Bonanza-Press, Seaby, Spink,
Beckenbauer e.v.a.,
alsmede van „Coindex”.

Munten- en/of boekenlijsten op aanvraag.
Vraag inlichtingen betr. onze
abonnement-service op nieuwe munten met 10 % korting!

“DE SNEEKER VLIET”

J.B. WESTERHOF, NUMISMAAT

munten, penningen, topografische prenten,
boekwerken, antiquiteiten

tevens bieden wij u een uitgebreide collectie
Nederlandse en buitenlandse bankbiljetten

Nauwe Noorderhorne 18, Sneek — Telefoon 05150 - 7198
b.g.g. 6866 - Maandags gesloten

de florijn

nederlands tijdschrift voor munten-verzamelaars
uitgave van de federatie van numismatische kringen

november 1974

nr. 15

het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud, ook in gewijzigde vorm, is verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van de redaktie.

redaktie: P.C. Korteweg, Enkstraat 10, Zwolle, tel. 05200 - 14739 huis,
(op weekdays liefst tussen 18 en 19 uur)
ir. J. Koning, T. Kuik,
J.C. v.d. Wis, Maluslaan 102, Groningen, tel. 050 - 713570 huis

advertenties en abonnementen: T. Kuik, Postbus 39 Kampen, tel. 05202 - 4180
postgirorekening 82.52.34 van de Algemene Bank Nederland te Zwolle,
t.n.v. T. Kuik, inzake De Florijn te Kampen (banknummer 59.69.28.688)
advertentietarieven:
hele pagina : per keer f 70,- of f 300,- per jaar
halve pagina : per keer f 40,- of f 175,- per jaar
kwart pagina : per keer f 25,- of f 90,- per jaar
advertenties kunnen zonder opgave van redenen worden geweigerd.

verschijnt 5 x per jaar, te weten in januari, maart, mei, september, november
uiterste datum voor opgave advertenties, agenda's en inleveren kopij:
de 1e van de voorafgaande maand.

VAN DE REDAKTIE

In 1972 verscheen het eerste nummer van 'De Florijn', de abonnementsprijs was toen vastgesteld op f 10, — per kalenderjaar.

Gedurende de afgelopen 3 jaar hebben wij dit bedrag kunnen handhaven, doordat 'De Florijn' zonder winst oogmerk wordt uitgegeven en de medewerkers hun werk geheel belangeloos verrichten.

Door het voortdurend stijgen van allerlei kosten, zoals porti en drukkosten (de papierprijzen zijn o.a. de laatste tijd met maar liefst 30% verhoogd), 'draaien' wij momenteel in feite beneden de kostprijs. Daarom is in de Federatievergadering van 23 maart besloten, de abonnementsprijs met ingang van 1 jan. 1975 te verhogen tot f 12,50.

Een aantal mensen kregen het verzoek hun abonnementsgelden over het lopende jaar te betalen, waarbij tevens het verzoek om in de kosten tegemoet te komen.

Hieraan werd in veel gevallen ruimschoots voldaan, waarvoor onze administrateur deze abonne's hartelijk dank zegt.

De redaktie

Voor munten uit de Griekse oudheid zowel als voor munten uit latere tijden gold, dat zij hun waarde ontleenden aan het gewicht en het gehalte van het materiaal, waarvan ze gemaakt waren. Van dit systeem wordt eigenlijk pas in de 19de eeuw afstand gedaan. Sindsdien ontleenen munten meer en meer hun waarde aan de waarde-aanduiding, die erop staat. Zo geldt er de onderlinge afspraak, dat men bijvoorbeeld de ene munt een waarde toekent van twee stuivers en een andere een waarde van bijvoorbeeld twintig stuivers. De huidige munten hebben alleen die zogenaamde 'tekenwaarde'. Ze worden dan ook wel 'tekenmunten' genoemd.

Het Engelse woord hiervoor is 'token'. Vrijwel alle munten van tegenwoordig zouden 'tokens' genoemd kunnen worden, maar toch wordt in de numismatiek onder het woord 'token' iets anders, iets meer specifiek, verstaan.

Het begrip 'token' wordt gebruikt voor betaalmiddelen, die vanwege particulieren, voornamelijk ten tijde van schaarste aan pasmunt, geslagen zijn. Onder particulieren kan men hier verstaan kooplieden, kleine ondernemers, banken en fabrikanten, maar ook semi-overheidsorganen, zoals stadsbesturen.

De 'tokens' zijn verreweg het meest voorgekomen in Groot-Brittannië en haar koloniën, maar ook in Nederlands Indië (geld van particuliere ondernemingen), Frankrijk en Duitsland ('Kriegsgeld') heeft men de 'tokens' gekend.

Soms worden huismunten, boordgeld van scheepvaartmaatschappijen, kantinegeld uit het leger, automatengeld en satirisch-politieke uitgaven ook tot de 'tokens' gerekend, doch dat doen wij hier niet. Rekenpenningen en 'jetons' vallen eveneens buiten deze beschouwing. We houden ons in dit verhaal uitsluitend bezig met het 'token'-wezen in Groot-Brittannië en enkele van haar koloniën.

Eerst volgt in het kort iets over de geschiedenis van de 'tokens' in Canada, Ceylon en Australië.

Canada

In de beginfase van de kolonisatie van Canada werden door Franse en Engelse kolonisten kralensnoeren als ruilmiddel gebruikt. Ofschoon er steeds meer Europeanen naar Canada gingen - vooral soldaten -, bleef de aanmuntning van geld voor de koloniën sterk achter. Vanaf 1685 komt het zogenaamde 'kaartengeld' in omloop: overdraagbare schuldbekentissen van de legerleiding, afgegeven aan soldaten bij wijze van soldijbetaling. In de 18de eeuw waren vooral de beverhuiden een redelijk waardevast ruilmiddel. In het begin van de 19de eeuw kwamen in Canada de 'tokens' in zwang: schijfjes komer met een waardeaan-

munten en postzegelhandel

Inkoop - Verkoop - Taxatie

A. ASSINK

Nobelstraat 16 — Utrecht

Tel. 030-315098

duiding, die aanvankelijk nog overeenkwam met de intrinsieke waarde. Verder stond de naam van de uitgevende persoon of instantie erop vermeld.

P.N. Breton beschrijft in zijn boek 'Illustrated history of coins and tokens related to Canada', dat in 1894 werd uitgegeven, een kleine 600 variëteiten.

Vanaf de oprichting van de Canadese Federatie in 1867 geeft Canada eigen munten uit en zijn de 'tokens' verboden betaalmiddel geworden. Ook de nu tot de Canadese Federatie behorende provincies New Brunswick, Prince Edward Island, New Foundland en New Scotland hebben 'tokens' gekend.

'Token' uit Opper-Canada. Zowel schip als vat hebben betrekking op de handel in Jamaica-rum.

Ceylon

Toen de Europeanen voor het eerst voet aan wal zetten op Ceylon, troffen zij slechts enig totaal afgesleten Romeins geld en het zogenaamde 'vishaakgeld' aan. In de loop der tijden kwam daar Portugees, Frans, Engels en Nederlands geld bij, zij het in geringe hoeveelheden. Nadat Ceylon bij de Vrede van Amiens in 1802 volledig aan Engeland werd toegewezen, werd er officieel alleen het Engelse geld wettig betaalmiddel. Daar er, evenals in Canada, ook op Ceylon een gebrek aan pasmunt was, kwamen langzamerhand de 'tokens' in circulatie. De bekendste zijn wel de zogenaamde 'koffietokens', die door de eigenaren van koffieplantages werden uitgegeven voor de betaling van de plukkers. Een geoefend koffieplukker(-ster) kon in één dag één hundredweight (cwt) = ca. 50 kg. koffiebonen plukken. Het werkloon hiervoor was 4½ pence en dit werd in de vorm van een 'token' ter waarde van 4½ pence uitbetaald. We treffen dan ook doorgaans 'tokens' aan ter waarde van 2½, 4½ of 9 pence.

Soms werd het loon uitgedrukt in cents: 4½ pence = 18 à 19 cents.

Naast de 'koffietokens' zijn voor Ceylon veel 'tokens' geslagen, die naast een betaalmiddel ook een reclamemiddel waren.

'Koffietoken van Ceylon'

Australië

Rond 1788 werd begonnen met de kolonisatie van dit werelddeel, maar pas in 1800 kwamen de eerste munten uit het moederland aan. Vanuit Londen werd een schip gestuurd met 'cartwheels' (zware Engelse tweepennystukken), voor een totale waarde van £ 1200. Deze 'cartwheels' werden vanwege de geldschaarste al gauw op het dubbele gevalueerd. Pas in 1812 komt een tweede schip met geld aan: voor £ 10.000 gekaapte achtrealenstukken.

De toenmalige gouverneur Macquarie liet van deze munten het middenstuk verwijderen. Deze middenstukken (in de volksmond 'dumps' geheten) circuleerden als 15-pennystuk, terwijl de overgebleven ringen ('holey dollars') tegen een waarde van 5 shillings in omloop werden gebracht.

Aangezien met deze 'holey dollars' en 'dumps' slechts kort in de steeds groter wordende vraag naar pasmunt werd voorzien, zien we vrij snel hierna de 'tokens' verschijnen. Dr. A. Andrews beschrijft in zijn 'Australian Tokens and Coins' uit 1921 zo'n 690 variëteiten. Rond 1829 was er voldoende Engels geld in omloop gebracht en konden de 'tokens' ingetrokken worden.

'Holey Dollar' uit New South Wales

'Dump' uit New South Wales

Overige Britse koloniën

Naast vorenstaande drie koloniën hebben ook andere Britse overzeese gebiedsdelen, zoals Zuid-Afrika, Brits West-Afrika, Noord-Borneo, Gibraltar en Malakka, het 'token'-wezen gekend. De geschiedenis ervan is analoog aan die van de 'tokens' in Australië, Canada en Ceylon.

'Tokens' van Groot-Brittannië

Voordat op deze 'tokens' verder wordt ingegaan, volgt onderstaand nog een wat scherper omlinjende beschrijving van het begrip 'token'. De 'tokens' van Groot-Brittannië, zoals ze hier worden beschreven, voldoen aan de onderstaande voorwaarden:

- a. 'tokens' zijn door particulieren, stadsbesturen of armenbesturen uitgegeven onofficiële betaalmiddelen, die algemeen als pasmunt gebruikt werden. Ze zijn in het algemeen van messing, koper of zilver.
- b. de 'tokens' werden alleen uitgegeven als er te weinig pasmunt in omloop was.
- c. de 'tokens' dragen in principe de naam van de uitgever, die zich verplichtte ze op verzoek tegen koninklijke munt terug te nemen.
- d. de 'tokens' hadden slechts regionale geldigheid. Dit hing samen met het feit, dat men de uitgevers ervan persoonlijk wilde kennen om er zeker van te zijn, dat men de 'tokens' weer zou kunnen inwisselen. Deze vertrouwensbasis met betrekking tot de inwisselbaarheid is door menige uitgever van 'tokens' geschonden!

Uit het bovenstaande moge blijken, dat het publiek in het algemeen koninklijke munt zou prefereren boven de 'tokens', indien beide in voldoende mate aanwezig zouden zijn.

Er zijn vijf perioden aan te wijzen, waarin het 'token'-wezen gebloeid heeft:

1. 1648 — 1672 : echte handels-'tokens'
2. 1728 — 1736 : 'Wood'-munten
3. 1781 — 1797 : industriële 'tokens'
4. 1804 — 1812 : zilveren 'tokens'
5. 1811 — 1817 (1823) : 19de-eeuwse koperen 'tokens'

1. Eerste periode (1648 - 1672) - echte handels-'tokens'

a. *Geschiedenis van de pasmunt vanaf de Middeleeuwen*

In de Middeleeuwen werd in Groot-Brittannië alleen in goud en zilver gemunt. Welkende men in vele streken het zogenaamde 'Abdijsgeld', ruwe loden betaalmiddelen met vaak een christelijk symbool erop (b.v. een mijter of een paaslamp). Ze werden uitgegeven door kloosters, die er werklieden mee betaalden. Deze betaalmiddelen circuleerden plaatselijk. Vanaf de 14de eeuw voorzagen ook rekenpenningen en 'jetons' wel in de behoefte aan kleingeld. Het kleinste officiële muntje was de halve penny (tot 1547 zelfs de kwart penny!), een zilverstukje van slechts 4 grains = 0,26 gram. Dit muntje was te licht en te klein om in het betalingsverkeer goed te voldoen.

M
V

M.M. VREELAND

M
V

Kennedylaan 8 - Beek (Limburg) Telefoon 04402 - 28 13

munten, penningen, eretekens, catalogi, postzegels, boeken
leverancier muntenalbums, muntenbladen, zakboekjes,
muntenhouders, vestzakboekjes, minibookjes
penningbladen, penninghouders

HOOFDDEALER BINNEN- EN BUITENLAND: ARGENT INTERNATIONAL
Tel. 030 - 31 29 75 en 31 67 40 na 18 uur tel. 04990 - 34 86

Onder de voorspoedige regering van Koningin Elizabeth I (1558 - 1603), waarin de handel en dus het betalingsverkeer toenam, zocht men naar een handzamere munt van lage waarde. Verder dan een ontwerp voor een koperen munt is het toen niet gekomen. Elizabeth's opvolger, Jacobus I, gaf na lang aandringen van het volk in 1613 Lord Harrington het recht koperen farthings te munten. De opbrengst van deze muntslag zou tussen Harrington en de koning verdeeld worden. Harrington en zijn opvolgers misbruikten dit patent echter in ruime mate, o.a. door veel te lichte farthings te slaan (wat immers meer winst opleverde !). Dit gaf veel onzekerheid bij de bevolking en bemoeilijkte zelfs de kleinste betalingen, omdat alle farthings gewogen moesten worden. In 1644 trok het Parlement tot ieders opluchting het patent in en verbood de farthings. Er werden plannen gemaakt voor officiële koperen pasmunt, maar tengevolge van de burgeroorlog werden deze niet uitgevoerd. De vraag naar goede en handzame pasmunt was echter zo groot, dat er op andere wijze in werd voorzien: in 1648 werden door enige partikulieren messing schijfjes geslagen ter waarde van een farthing en van een halfpenny. Deze schijfjes (al gauw 'tokens' genoemd) waren gemakkelijk in het gebruik. Ze ontleenden hun waarde niet aan gehalte en gewicht, maar aan het feit, dat de uitgever, wiens naam en woonplaats op de 'tokens' stonden, beloofde voor 48 farthing-'tokens' of voor 24 halfpenny-'tokens' één koninklijke shilling te geven. Gezien de omstandigheden was dit een goede oplossing, die veel weerklank vond. Binnen enkele jaren werden dan ook in heel Groot-Brittannië 'tokens' uitgegeven.

b. Uitgevers, opschriften op 'tokens'

De 'tokens' uit deze periode zijn voornamelijk uitgegeven door winkeliers, ambachtslieden en eigenaren van wijnhuizen, koffiehuisen of bierhuizen. Dit lag ook voor de hand: bij hen ging het meeste kleingeld over de toonbank. Hoewel het materiaal veelal messing was, kwamen ook koperen of loden 'tokens' voor. Naast ronde bestaan er ook vierkante, achthoekige, hartvormige en diamantvormige 'tokens'.

Hartvormig 'token' van een halve penny van tabakshandelaar John Warry (Bicester, Oxfordshire), met op de voorzijde drie pijpen

**munt
penning
oude landkaarten
antiek
inkoop - verkoop**

H. J. HUIZINGA

**Markt 20
Delft**

Telefoon 015-122022

uitgebreide muntlijst

De opschriften van de 'tokens' zijn doorgaans analoog: vrijwel altijd de naam en de woonplaats van de uitgever en meestal een waarde-aanduiding en een jaartal. Op de voorzijde staat vaak een afbeelding, die te maken heeft met de dagelijkse bezigheid van de uitgever. Dit kan het wapen van het gilde zijn, waarbij hij aangesloten was, maar dikwijls is het ook een zelf verzonnen motief. Zo maken we via de 'tokens' weer kennis met beroepen als touwslager, schrijnwerker, ketellapper, veerman, bakker, leerlooier, etc.

Achthoekig 'token' van een halve penny van bakker Francis Wall (Bicester, Oxfordshire), met op de voorzijde drie schietschoppen, waarmee de bakkers de hete broden uit de ovens haalden.

Op de keerzijde staan vaak de initialen van de uitgever, soms met die van zijn vrouw erbij, al dan niet vervlochten.

Zo plaatste bijvoorbeeld een zekere Thomas Gould uit Dorchester op zijn halve pennies uit 1667 de letters TRG. Waarschijnlijk heette Thomas' vrouw Rosa, Ruth, Rowena, o.i.d.; in ieder geval begon haar naam met een R.

Halfpenny Thomas Gould

Naast deze tokens zijn er ook, die door stadsbesturen zijn uitgegeven. Hendrik VIII had als uitvloeisel van zijn onenigheid met de Paus alle kloosters laten sluiten.

De armenzorg, één van de belangrijkste kloostertaken, kwam nu te rusten op de schouders van de stadsbesturen. Tijdens de burgeroorlog kwamen er steeds meer armen bij, zodat de last, die op de steden drukte, nog zwaarder werd. In het kader van deze armenzorg zijn 'tokens' uitgegeven.

Bekende opschriften daarop zijn:

'Remember the poore' en 'The poors halfe penny'.

'Token' ter waarde van een farthing uit 1670 van Ipswich met op de voorzijde het stadswapen

DE FLORIJN EN DE MISDAAD

Met het stijgen van de prijzen der munten nemen, helaas vanzelfsprekend, de imitaties en falsificaties toe in tal en last. Niet alleen de aantallen stijgen onrustbarend; ook de kwaliteiten worden 'beter', zodanig dat de verschillen tussen echt en vals soms niet meer zijn vast te stellen.

De problemen, waarvoor De Florijn komt te staan spitsen zich voornamelijk toe op de vraag of malafide adverteerders kunnen worden geweerd. Enerzijds is daar, en zonder twijfel met enig recht, door bonafide handelaren op aangedrongen; anderzijds plaatst deze kwestie de redactie voor problemen, die met de ter beschikking staande middelen en kennis niet kunnen worden opgelost. Hoezeer ook de redactie gaarne een Florijn van eerlijk gehalte en gewicht wil uitbrengen.

Meerdere malen is deze kwestie besproken tijdens vergaderingen van de Federatie van Numismatische Kringen, en dan verbonden met de vraag of onbetrouwbare handelaren en andere verkopers mogen worden toegelaten op de onder auspiciën van de Federatie door de diverse Kringen georganiseerde landdagen. Er bleken aanzienlijke meningsverschillen te bestaan; niet zozeer over wat wenselijk is, als wel wat mogelijk is. Sommigen hadden meer oog voor de oplossingen van de problemen; anderen meer voor de problemen van de oplossingen.

Grofweg zijn er twee soorten vragen onder de hoofdstukken: Wat zijn slechte munten? en: Wat zijn slechte mensen?

Onder hoofdstuk één vallen dan vragen als: wat is een echte munt, een valse munt, een vervalsing, een proefslag, een misslag, een naslag, een nabootsing, e.d., en dan van al deze nog: wat is de kwaliteit?

Op dit gebied kunnen slechts kennis, waakzaamheid en ervaring teleurstellingen voorkomen. En garantiebewijzen zal men wellicht opmerken; doch deze grijpen terug op de kennis en ervaring van de afgever en vallen verder, strikt genomen, toch onder hoofdstuk twee.

Of 'slechte munten' nu echter al dan niet met succes uit Federatie-happenings kunnen worden geweerd, ze komen overal voor en de verkoop is (nog) niet wettelijk verboden. Wij stellen ons daarom voor om hierop in een apart artikel eens uitgebreider terug te komen, niet alleen met enige wenken voor de argeloze amateur, doch vooral met een poging om door een inventarisatie van de gevaren en een vastlegging van de begrippen te komen tot een eerste aanzet van de bestrijding van het euvel. Voor nu gaan wij er van uit dat algemeen bekend is, dat ook binnen dit hoofdstuk geen scherpe grenzen zijn te trekken en dus geen eenvoudig antwoord is te geven.

De titel: slechte mensen, voor hoofdstuk twee, is ook al wat ongenueanceerd. Men zou onderscheid moeten maken tussen slechte inborsten en slechte daden. Dit lijkt wat al te academisch, en dat is het in feite ook door de bewijsmoeilijkheden waarin we, zoals hieronder wordt betoogd, verstrikt zullen geraken. Doch men realiseer zich wel dat, wanneer de feiten altijd bewezen zouden kunnen worden, wel degelijk de vragen zouden rijzen, enerzijds of iemand wiens onbetrouwbaarheid vaststaat, doch niet in numismatische aangelegenheden is geconstateerd, ook geweerd moet worden, of wie eenmaal steelt ook altijd een dief is.

Ongetwijfeld zal daarover verschillend worden gedacht en dit alleen al relativeert sterk het in te nemen standpunt. Komt daar dan nog bij, zoals het doet, dat omtrent de feiten zelf onzekerheden en verschillen van inzicht blijven bestaan, dan zullen de begrippen glad ijs en hellend vlak alleen tezamen de situatie goed weergeven waarin we overeind zouden willen blijven.

Ter illustratie van de problemen enige vragen. Mogen valse munten en imitaties ook verkocht worden als het erbij gezegd wordt? Zo ja, zal dit dan de verspreiding hiervan naar minder scrupuleuze doorverkopers niet sterk bevorderen? En zo neen, moeten dan ook de imitaties die de Barbaren van Romeinse munten maakten, de zg. Barbaarse naslagen, en de sterlings van de Middeleeuwse Nederlanden, als imitaties van Engelse pennies, worden verboden? Deze waren vaak volwaardig, zoals ook de recente imitaties van in vroegere muntwetten genoemde gouden tientjes veelal volwaardig zijn. Als hoeveelheid goud tenminste, doch ook als verzamelobject?

Mag een handelaar of andere verkoper ook te hoge prijzen vragen, of alleen maar hoge? En dient een amateur een handelaar ook te waarschuwen als die per abuis een lage prijs vraagt? Of alleen maar bij een te lage? Of bemoeien we ons daar niet mede? Ook niet als bij een te hoge prijs een niet onjuiste, maar ook niet geheel juiste toelichting wordt gegeven? Moet alleen een amateur beschermd worden tegen malafide deskundigen, en wordt daarbij iedere handelaar en verkoper als deskundig beschouwd? Of zijn er ook malafide amateurs denkbaar, die een garantiebewijs krijgen bij een goede munt en met een valse komen reclameren? Of met het garantiebewijs een andere munt aan een derde verkopen? Zijn garantiebewijzen in verkeerde handen niet even gevaarlijk als nagemaakte gouden tientjes? En moet de redactie van De Florijn dan beslissen als er over en weer welles en nietes wordt geroepen?

En mag iemand zich ook vergissen? En zo ja, hoe vaak? Of wordt men ook uitgesloten zonder schuld? Of is er een grens tussen vergissingen die men wel en niet mag begaan? En wie trekt die grens?

Dit is geen overzicht van wat zich voor kan doen. Het zijn slechts enkele voorbeelden.

Zelfs al zou het mogelijk zijn alle oneerlijke lieden te weren, dan zou het de vraag zijn of het wenselijk was ons (wie deze 'ons' dan ook mogen zijn) te verheffen tot een engelenclubje, edel maar klein. Er is toch een zeker eigen risico dat ook de argeloze amateur zelf moet dragen als hij op pad gaat. Niet een vrijbrief voor wat niet deugt onder het motto: dan moet je maar uitkijken, doch een gevolg van een feitelijke marge, die ook onder bonafide mensen pleegt te bestaan en onvermijdelijk is. Het zou al mooi zijn indien aan de duidelijk on-oirbare praktijken een eind kon worden gemaakt, en daar ging het in de gevoerde besprekingen ook om. Doch zelfs dat steunt op grote bewijsmoeilijkheden, terwijl toch wel bewijs vereist is. De advertenties in De Florijn en de ruilbeurzen zijn in feite openbaar. Zelfs een besloten club die alleen maar een negatieve selectie toepast, is in werkelijkheid in hoge mate openbaar. En wanneer iemand dan 'zonder opgave van redenen' wordt geweerd, is die reden in werkelijkheid duidelijk genoeg. Ook al is het in theorie mogelijk dat de selectie mede is gericht op rang, stand, haartooi en reinheid.

Hieruit volgt dat een buitengeslotene zich moet kunnen verdedigen. Doch wie zal daarbij oordelen? En wat gebeurt er wanneer een klager of aanklager zich vergist of zijn bewering niet kan waarmaken? Hij zal schade hebben aangericht, die hij als eerlijk man zal willen vergoeden. Doch wie zal de omvang vaststellen? Moet de redactie, die A heeft gezegd door zich met de klacht in te laten, nu ook B zeggen?

De redactie bezit noch de middelen, noch de bevoegdheden om dit soort kwesties tot een goed einde te brengen. Maar wanneer de één eist, dat een ander uit de advertentierubriek zal worden geweerd, dan wordt dat in feite wel van haar verlangd.

Gelijke problemen doen zich voor bij de organisatie van beurzen en bij een voorstel, dat ook ter tafel is geweest, om aan betrouwbare handelaren en andere verkopers een certificaat en/of een embleem van de Federatie te verschaffen. En dus zonodig weer te ontnemen!

Lang hebben wij in onze overpeinzingen de Justitie verwaarloosd, doch het is duidelijk dat wij ons al spoedig op haar terrein zouden gaan begeven. Uiteraard is er buiten de sfeer van de strafbare feiten ook nog een, soms zelfs brede, marge van eveneens onoirbare handelingen. Het gebied van het toelaatbare is niet scherp omlind en hier ligt het eigen risico, bovenbedoeld, dat een ieder, die aan het economisch verkeer deelneemt, zelf moet dragen. Dit is het gebied van de onverantwoorde uitgaven, de agressieve verkoopmethoden, de vage kwaliteitsomschrijvingen, van zwakheid en van overwicht, van voorspiegelingen, hartstochten en andere moraalkreten. Mooi hè; maar wat moet onze redactie daar uitrusten.

Gezien het in feite openbaar karakter van ons blad en onze beurzen kunnen deze euvelen moeilijk worden geweerd, en hetzelfde geldt voor de wel degelijk strafbare handelingen, meestal regelrecht bedrog, die aan de orde zijn geweest.

Het is de vraag of de Justitie wel voldoende optreedt, of wellicht beter: kan optreden, tegen de misstanden in de numismatiek. Men zie hierbij de aanbevelingen van Interpol omtrent de wenselijk te achten wettelijke maatregelen, vermeld o.a. in De Geuzenpenning van juli 1974. Maar het zal toch duidelijk zijn dat een particulier redactie- of bestuurslid zonder rechtsmiddelen van de overheid al helemaal niet in staat is tot het onderzoek, dat vereist is voor een verantwoord oordeel. Ook al is dat geen strafoordeel. Om verder over rechtswaARBorgen voor de 'aangeklaagde' maar helemaal te zwijgen.

De Federatie is dan ook tot de conclusie gekomen, dat zij tegen oneerlijke praktijken niets kan ondernemen buiten de van overheidswege getroffen voorzieningen. Kan men een strafbaar feit aantonen, dan wende men zich tot de Justitie. Kan men dat niet, dan kan ook de Federatie het niet en kan zij dus ook niemand uitsluiten of anderszijds weren.

Hierbij geldt niet alleen, en zelfs niet in de eerste plaats, de aansprakelijkheid voor schade, die uit zo'n actie zou kunnen voortvloeien, doch staat voorop, dat men gewoon als mens de verantwoordelijkheid niet vermag te dragen, wanneer men op onvoldoend gefundeerde gronden een ander aantast in eer, naam en belangen.

Doch heeft men wel voldoende bewijs, dan ook naar de Justitie, en dan schrome men niet. En dan kan ook de Federatie zijn conclusies trekken.

Dit standpunt houdt dus in, om een enkel praktisch punt te noemen, dat de redactie in beginsel niet in kan gaan op eisen van de één met betrekking tot een ander, en tevens dat de redactie ook in beginsel geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de advertenties kan dragen.

Het houdt anderzijds niet in, dat de redactie op zich neemt alles maar te plaatsen. Zij moet zich hier uiteraard haar eigen beleid volledig voorbehouden. Het houdt ook niet in dat gebleken onjuiste praktijken, strafbaar of niet, hun gevolgen niet zullen hebben. Integendeel, zodra de zaak vaststaat is publicatie een algemeen belang. We moeten wel voor-

zichtig zijn, maar niet vergevensgezind.

Het leek juist, het ingenomen standpunt gemotiveerd naar voren te brengen. Niet iedereen houdt in een moment van verontwaardiging altijd rekening met al deze facetten, en het is zelfs de vraag of zulks wel altijd een verdienste zou zijn. Doch het gevolg mag niet zijn dat van de redactie het innemen van een standpunt wordt gevraagd, dat wel ieders sympathie kan hebben, maar toch in wezen onverantwoord is.

Gehoopt is slechts duidelijk te kunnen maken, waarom geen betere mogelijkheden van verweer worden gezien. Het ingenomen standpunt is dus voor wijziging vatbaar en dankbaar zullen alle suggesties worden aanvaard, die tot een betere bestrijding van het kwaad kunnen leiden.

Ook mag niet onvermeld blijven, dat de schrijver, als voorzitter van de Federatie, weliswaar op zich had genomen het ingenomen standpunt met enige verklaring bekendheid te geven, doch dat de bij de uitwerking gekozen bewoordingen ongetwijfeld een persoonlijk tintje aan de uitleg hebben meegegeven. Het is dus maar een zienswijze; en deze wordt gaarne voor een betere ingeruild.

En voorts wordt gehoopt en verwacht dat dit artikel een inleiding moge zijn tot een gedachtenwisseling, in De Florijn, tussen juristen en andere deskundigen of ondeskundigen, die tot positievere resultaten kan leiden.

Dan blijft nog de vraag over, wat er 'bij gebrek aan bewijs' dan wel gedaan kan worden. Dit dient gezocht te worden in het: voorkomen is beter dan genezen; door een betere bewapening, van de Justitie met wettelijke mogelijkheden, en van de verzamelaar met kennis en ervaring. Zoals gezegd stellen wij ons voor op dit laatste in een volgend artikel terug te komen.

C.J. Holtslag

LEVENSGEVAARLIJK VOOR MUNTEN

De heer F.J. Bingen te Capelle a/d IJssel zond onderstaand artikel uit 'Geldgeschichtliche Nachrichten' (9e jaargang, mei 1974 nr. 41) en verklaart daarbij: Plastic-zakjes evenals plastic munt-albums zijn inderdaad levensgevaarlijk voor munten. Dit geldt voor bijna alle fabrikaten, maar helaas is niet aan te geven welke fabrikaten niet of althans minder gevaarlijk zijn. Ook bij de met plastic beplakte muntkartons zijn er die uitermate gevaarlijk zijn!

Münzen in Klarsicht-Hüllen

Am meisten wurde im Jahre 1972 über Münzen in Klarsicht-Hüllen geschrieben. Es wurde über Veränderungen der Münzoberfläche geklagt, und es wurden auch Vorschläge zur Behebung der eingetretenen Mängel gemacht. Nur über die Ursachen dieser Einwirkungen wurde fast gar nichts bekannt.

Ich möchte heute einmal versuchen, die Ergebnisse zusammenzufassen. Was war geschehen? Viele Sammler, die ihre Münzen in Einzel-Plastiktüten oder in Münzalben mit Plastikseiten aufbewahrten, stellten Veränderungen der Münzoberfläche fest, besonders was die Farbe betraf. Diese Veränderungen zeigten sich in einigen Fällen schon, nachdem die Münzen nur ein Jahr in den Klarsicht-Hüllen gelegen hatten. In anderen Fällen wurden diese Feststellungen erst nach längerer Aufbewahrungszeit getroffen.

Gemeinsam war, dass keine Münzart von den Veränderungen verschont blieb. Antike, mittelalterliche und neuzeitliche Münzen, Gold-, Silber-, Nickel-, Kupfer- und Bronzemünzen,

sie alle verloren an Oberflächengüte. Je nach Münzmaterial, Erhaltungsgrad der Stücke und Länge der Aufbewahrungszeit in den durchsichtigen Plastik-Hüllen zeigte sich ein Verlieren des Glanzes, ein Dunklerwerden oder ein blau-grünliches Anlaufen bis zum Ansetzen von Grünspan.

Wer oder was bewirkt nun diese Oberflächenangriffe? Um die späteren Erkenntnisse verstehen zu können, muss erst kurz auf das Material der Hüllen eingegangen werden. Alle Klarsicht-Hüllen, egal ob Einzeltütchen oder Blätter der Münzalben, werden aus PVC-Folien hergestellt. Das Polyvinylchlorid (PVC) ist ein wichtiger Kunststoff, der aus dem Äthylenabkömmling Vinylchlorid durch Polymerisation (=Zusammenschluss von mehreren oder vielen Molekülen einer Verbindung zu grösseren Molekülen) entsteht. Reines PVC ist glasklar, geruch- und geschmackfrei, unbrennbar (enthält 53 bis 55 % Chlor) und chemisch sehr reaktionsträge. Es lässt sich bei höheren Temperaturen beliebig verformen, gehört also zu den thermoplastischen Kunststoffen. Die PVC werden teils rein oder in Verbindung mit Weichmachern vielseitig und in steigendem Umfange angewendet, unter anderem zur Herstellung von Klarsicht-Folien.

Auch die PVC-Folien, aus denen die Einzel-Plastiktüten oder die Seiten zur Münzaufbewahrung, fabriziert werden, enthalten Weichmacher. Diese Weichmachungs- oder Plastifizierungsmittel werden einem plastischem Kunststoff zugesetzt, um seine Weichheit, Biegsamkeit, Dehnbarkeit und Bearbeitbarkeit zu verbessern. Die Industrie kennt heute über 400 verschiedene Weichmacher für die verschiedensten Zwecke, wobei noch eine 'äussere' und eine 'innere' Weichmachung unterschieden wird. Den höchsten Weichmacher-Verbrauch haben die PVC-Folien. Ungeeignete Weichmacher können allmählich an die Oberfläche wandern (sog. Migration).

Das Kernforschungszentrum Karlsruhe, Institut für heisse Chemie, hat sich neuerdings mit dem Problem des Anlaufens von Münzen in Klarsicht-Hüllen beschäftigt. Durch eine Kombination der Massenspektrometrie und der induzierten Elektronenemission (ESCA) konnte die Ursache dieser Erscheinung geklärt werden. Als Material wurden Gedenkmünzen verwendet.

Hierbei erbrachte die Untersuchung mittels ESCA den Beweis, dass auf der Münzoberfläche Kupfer (II) organisch gebunden vorliegt und durch Benzol weitgehend entfernt werden kann. Chlor konnte dagegen in keiner Form nachgewiesen werden. Die Analyse des blau-grün-gefärbten Rückstandes der Benzollösung durch Massenspektrometrie zeigte neben Dioctylphthalat (DOP, Weichmacher) das Vorhandensein von Cu(II) stearat. Die Bildung des äusserst stabilen Cu(II)stearat aus stearinsäuren Salzen, die als Stabilisator in Folien enthalten sind, ist also der Grund für die Korrosion der Münzen, die in PVC-Sammel taschen aufbewahrt werden. Andere Korrosionsvorgänge scheinen demgegenüber keine unmittelbare Rolle zu spielen.

Als Weichmacher für PVC-Folien dienen u. a. die stearinsäuren Salze Cadmium- und Barium-Stearat. Das Stearation hat zum Kupfer der Ag-Cu-Legierung eine grosse Affinität und tauscht das Cadmium bzw. das Barium gegen das Kupfer unter Bildung von Kupferstearat aus der Legierungsoberfläche heraus. Auch in allen anderen Münzmetallen befindet sich Kupfer. Dieses nun so entstandene Kupferstearat kann dann leicht mit chemisch reinem Benzol (Achtung, Dämpfe nicht einatmen!) entfernt werden.

Tausende von Sammlern bewahren also ihre Münzen absolut falsch auf und wundern sich später, dass sich ihre Stücke so verändern. Es ist durchaus verständlich, dass Klarsicht-Hüllen zur Münzaufbewahrung so ungemein verführerisch sind. Aber den Herstellern bzw. Vertreibern von Münzalben mit Klarsicht-Hüllen ist kein Vorwurf zu machen. Keine Lieferfirma von PVC-Folien gibt die Zusammensetzung des Materials bekannt; sie gibt

auch keine Garantie dafür, dass Münzen und Medaillen bei Daueraufbewahrung nicht angegriffen werden. Jeder Sammler sollte sich ausserdem darüber im klaren sein, dass Inserate, in denen eine gefahrlose Aufbewahrung von Münzen in Plastik-Hüllen angeschlossen wird, unseriös sein können.

Münzalben mit Klarsicht-Hüllen und Münztüten aus Plastik-Material sind nur dort am Platze, wo Münzen zu Freunden, Versammlungen, Tauschtagen usw. mitgenommen werden sollen. Stets muss gelten, dass

die Klarsicht-Hüllen nur dem Schutz der Münzen vor mechanischen Beschädigungen während eines Transportes dienen, sich aber nicht für eine Daueraufbewahrung eignen.

Jeder Sammler, der sich nicht an diese Erkenntnis hält, läuft mit Sicherheit Gefahr, dass seine Münzen und Medaillen im Laufe der Zeit durch Oberflächenveränderung mehr und mehr an Ansehnlichkeit und Wert verlieren.

K.H. Buhse

MUNTEN-VONDST IN WAMEL

In de maand mei 1974 zijn bij graafwerkzaamheden bij de oude kerk te Wamel, Gelderland, een aantal munten gevonden welke blijken te dateren uit de periode 1180-1320. Deze munten zaten op een diepte van ongeveer 1,20 m. verborgen in een stenen potje, wat tijdens het graven stukgestoken is. Daar diverse arbeiders hier werkzaam zijn geweest viel de vondst in enkele delen uiteen, waarvan gelukkig het overgrote deel $\pm$ 900 exemplaren behouden konden worden.

Deze munten zijn intussen door het Muntenkabinet in Den Haag gereinigd en gedetermineerd. Het gaat hier om de z.g. tournoisen. Dit waren zeer lichte penningen, die in grote getallen door de Franse koningen en overige regionale vorsten in Frankrijk zijn aangeemaakt.

In een pond zilver gingen volgens het Tourse munt- en gewichtstelsel 240 denier tournoisen.

Behalve deze munten kwamen er ook twee voor, welke afkomstig zijn uit onze streken, n.l. een Jan I van Holland en Gerard I van Gulik.

De Franse deniers behoren o.a. toe aan: Philips II (1180-1223) en Lodewijk IX (1226-1270).

Bij de regionale vorsten zien we munten van: de abdij van Saint Martin te Tours, Jean I van Bretagne, Thibaut IV van Champagne, Pierre I van Meaux, enz.

H. Niesen, Zeeland. N.Br.

'DER GELDSCHIN', nieuw tijdschrift voor bankbiljettenverzamelaars

Bij de Westberlijnse uitgever Erich Pröh (1 Berlin 41, Forststrasse 23) is het eerste nummer verschenen van 'Der Geldschein', een tijdschrift dat zich speciaal richt tot verzamelaars van bankbiljetten. De redactie is in handen van Peter Rampoie (Kettenis/Eupen, Libermé 11, België). Het eerste nummer, dat een erg positieve indruk achterlaat, wordt ingeleid door de wereldberoemde Albert Pick en bevat naast vaste rubrieken (nieuwe bankbiljetten, literatuur) nog talrijke andere geïllustreerde interessante artikelen. De Europese bankbiljettenverzamelaars moesten het tot nu toe doen met wat in numismatische tijdschriften

werd gepubliceerd. Hun verzamelgebied vindt gelukkig steeds meer erkenning. 'Der Geldschein' zal zeker aan een grote behoefte voldoen. Wij raden onze bankbiljettenverzamelaars de lezers aan eens een proefnummer van dit driemaandelijks tijdschrift bij de uitgever aan te vragen.

INTREKKING ZWITSERSE ZILVERSTUKKEN VOLTOOID

Ondanks het feit, dat gedurende het afgelopen jaar nog kleine hoeveelheden zilveren munten werden ingeleverd, kan de intrekkingperiode, die op 1 april 1971 begon, als voltooid worden beschouwd. Sinds die datum werden voor 384,2 miljoen Zwitserse Francs aan zilveren munten ingeleverd met een totaalgewicht van 1500 ton.

Daar de geschatte hoeveelheid in circulatie gebrachte zilverstukken op 31 december 1970 734,4 miljoen Francs bedroeg, werd voor 350,2 miljoen Francs niet ingeleverd, vermoedelijk deels als gevolg van verlies, export of omsmelting door particulieren, terwijl veel zilverstukken in verzamelingen verdwenen.

HERDENKINGSMUNTEN PERU

De directeur van het in oprichting zijnde luchtvaartmuseum te Peru maakt (via het ministerie van buitenlandse zaken) bekend dat 199.000 nieuw geslagen zilveren munten ter herdenking van de Peruaanse luchtvaartpioniers ten verkoop worden aangeboden.

Voor het geval hiervoor in Nederland belangstelling mocht bestaan, wordt verzocht uw bestelling rechtstreeks met betrokkenen te regelen.

Museo Aeronáutico del Peru
Avenida Arequipa 5200 -
Miraflores
Lima - PERU tel. 455240.

VERBETERD OPBERGSYSTEEM IN MUNTDOSSERS

In 'Die Münze' van september las ik, dat de Etuisfabrik Ernst Keller KG in Duitsland (D-7518 Bretten-Baden) nu in de bekende muntdoosjes type K 730 iets nieuws levert. En dat is het naar mijn smaak helemaal !

Men behoeft in het vervolg namelijk niet meer laadjes te nemen met een x aantal vakjes. Deze hebben vaak het bezwaar, dat de grootste munt uit een serie, de grootte van de vakjes bepaalt, waardoor de meeste - kleinere munten - in een te groot vakje zitten. Dit maakt dikwijls een rommelige indruk. Ofwel, worden de munten uit een serie naar grootte gescheiden, wat nog erger is.

Het nieuwe VARI-CHRON Systeem maakt het (eindelijk !) mogelijk, om grote en kleine munten tezamen in één laadje onder te brengen, ordelijk en vrijwel rammelvrij. De munten liggen daarbij verzonken in kleine inlegplaatjes, die in 4 soorten, naar de grootte van de munten, leverbaar zijn.
Zie afbeelding.

neu!

Münzenkoffer K 730

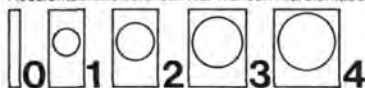
jetzt auch mit

VARI-CHRON System

DBGM (Pat. angemeldet)

Jetzt endlich können große und kleine Münzen nebeneinander untergebracht werden. Zur Verfügung stehen 4 Größen Einlegeeile mit Vertiefungen für 11 verschiedene Durchmesser. Für Beschriftung stehen Bogen mit Haftetiketten zur Verfügung. Nachträgliches Einkleben der Einlegeeile in das Tablett durch selbstklebende Etiketten möglich.

VARI-CHRON-Einlegeeile nur in Verbindung mit Koffer K 730 einschließlich leeren Ausziehtabletts lieferbar. Auf Wunsch Klarsichtabdeckplatten 1,5 mm.

Größe 0 = Füllteil
Größe 1 = $\varnothing$ 17, 21, 23 mm
Größe 2 = $\varnothing$ 26, 28, 30 mm
Größe 3 = $\varnothing$ 34, 38, 40 mm
Größe 4 = $\varnothing$ 45, 50 mm

Einlegeeile mit jeweiligen Durchmessern abgepackt erhältlich.

Gewählte Anordnung paßt immer in Tablett.

Eine Freude für das Auge und den Sammler

De plaatjes liggen in rijen in de laden, de volgorde daarvan is geheel willekeurig. Er is plaats voor bijschriften. Ook worden vulstukjes geleverd, teneinde de rijen geheel op te kunnen vullen. Desgewenst zijn glasheldere afdekplaten voor elke lade verkrijgbaar. Te bevragen bij de munthandelaren!

P.C.K.

ARGENT INTERNATIONAL B.V.

VOORSTRAAT 14

UTRECHT

Tel. 030-312975 & 316740

**voor al uw munten en
numismatische literatuur**

inkoop-verkoop

'n advies kost u niets

een abonnement op onze prijslijst welke drie keer per jaar verschijnt kost u inclusief porti f 10,— per jaar.

Bahama's: Met het jaartal 1973 is een serie goudstukken uitgegeven in de waarden 10 Dollars (Ø 15 mm., 1,45 g.), 20 Dollars (Ø 19 mm., 2,9 g.), 50 Dollars (Ø 22 mm., 7,27 g.) en 100 Dollars (Ø 28 mm., 14,54 g.).

De voorzijden dragen alle de beeltenis van koningin Elizabeth II, terwijl de keerzijden ons resp. tonen een duif, vier flamingo's, een kreeft en het staatswapen. Het gehalte van de munten bedraagt 585/1000, terwijl tevens een klein aantal met een gehalte van 750/1000 geslagen is ten behoeve van speciale sets van de vier munten.

Bangla Desh: Met het jaartal 1974 zijn drie FAO-munten uitgegeven ter waarde van 25 Poisha (roestvrij staal, Ø 19 mm., 2,5 g.), 10 Poisha (aluminium, Ø 21,2/24 mm., 1,8 g.) en 5 Poisha (aluminium, Ø 19/22,5 mm., 1,2 g.).

De voorzijden tonen alle de 'shapla'-bloem, terwijl de keerzijden voorstellingen hebben, die refereren aan de landbouw.

Bolivia: In circulatie zijn gebracht de stukken van 1 Peso Boliviano, 50 en 25 Centavos met het jaartal 1972 en van 20 en 10 Centavos met het jaartal 1973.

Bulgarije: Ter herdenking van het feit, dat ruim 50 jaar geleden Alexander Stamboliski

(1878 - 9.6.1923) werd vermoord, werd een munt van 5 Leva met het jaartal 1974 uitgegeven. Stamboliski verzette zich gedurende de Eerste Wereldoorlog tegen aansluiting met Bulgarije bij de Asmogendheden, waarna hij gevangen werd gezet. Na de oorlog werd hij minister van arbeid en vervolgens minister-president. In 1923 werd hij bij een militaire staatsgreep afgezet en bij een poging een gewapende tegenopstand te organiseren, op 9 juni van datzelfde jaar doodgeschoten. Het zilverstuk te zijner ere weegt 20,5 gram en heeft een diameter van 36 mm.

Canada: In Canada is men inmiddels begonnen met de uitgifte van de tweede set van vier Olympiademunten.

Op het ene 10-Dollarstuk staat de Griekse oppergod Zeus, terwijl op het andere een aan Zeus gewijde tempel is afgebeeld.

Het ene 5-Dollarstuk toont ons de vijf Olympische ringen binnen een lauwerkrans en het tweede een gelauwerde atleet met een fakkel.

De munten werden ontworpen door Anthony Mann, die op 18-10-1927 in Engeland werd geboren en een opleiding ontving aan de Londense Academie voor Beeldende

De eerste zilveren crown

De muntuitgifte van de Seychellen (1974) wordt terecht gedomineerd door het zilveren crown-stuk van 10 rupia. Deze aantrekkelijke munt, de eerste ter grootte van de Engelse crown, completeert de Seychellen-munten van 1 cent tot 10 rupia.

Op de voorzijde draagt de munt de beeldenaar van Koningin Elizabeth II, zoals zij geportretteerd is door Arnold Machin. De keerzijde toont de groene schildpad, een van de bekendste dieren van de Seychellen. Deze kant werd speciaal ontworpen door Suzanne Danielli.

De zilveren 'proof' munt van 10 rupia.

Van de uitgifte, die beperkt is tot 25.000 stuks heeft Spink aan verzamelaars 20.000 losse zilveren crowns van 'proof' kwaliteit te bieden. De munten hebben een hoogglanzend veld, terwijl het reliëf gematteerd is. Deze munt is wettig betaalmiddel op de eilanden en heeft een geldswaarde vergelijkbaar met fl. 4,73. Hij weegt 28,28 gr., de diameter is 38,61 mm. en het gehalte is 925/1000. De munt wordt geleverd in een donkerblauw kunstleren etui.

De zilveren 'proof' set.

De overige 5.000 zilveren crown-stukken zijn gecombineerd met 5.000 zevenhoekige zilveren 'proof' munten van 5 rupia. Deze laatste is qua vormgeving gelijk aan het 5 rupia-stuk uit 1972, maar draagt het jaartal 1974. Het zijn overigens de enige 5 rupia munten die dit jaar geslagen worden. Het gewicht bedraagt 15 gr., de diameter 30 mm. en het zilveragehalte is 925/1000. De set wordt geleverd in een etui.

Tevens worden de 10 rupia-stukken van een koper-nikkel legering in een onbeperkt aantal aangemaakt. Deze munt zal in omloop gebracht worden. Exemplaren van deze munt worden beschikbaar gesteld in een hardplastic etui.

Deze drie aanbiedingen zijn alleen verkrijgbaar via:
Spink & Son Ltd., 5, 6 & 7 King Street,
St. James's, London SW1.
(Company Registration no. London 535901)

Spink

De munten zijn in werkelijkheid kleiner dan hier afgebeeld.

van de Seychellen.

Bestelformulier

Te richten aan:
Spink & Son Ltd., Seychelles Coins
P.O. Box 222, Croydon CR9 3RP,
England.

De prijzen zijn inclusief verpakking en verzending.

Binnen 28 dagen ontvang ik mijn bestelling franco thuis.

Wilt u mij toezenden:

(SEA) ... zilveren 'proof'

munten van 10 rupia

à fl. 42,50

= fl.

Naam:

(beperkt tot maximaal

5 munten per besteller)

(SEB) ... zilveren 'proof'

munten van 5 en 10 rupia

à fl. 85,- per set

= fl.

Adres:

(beperkt tot maximaal

5 sets per besteller)

(SEC) ... 'uncirculated' koper-

nikkelen munten van

10 rupia à fl. 10,-

= fl.

Plaats:

Ik sluit een cheque of betaal-

cheque(s) in ter waarde van

fl.

uitgeschreven op naam van

Spink & Son Ltd.

Spink

13

Kunsten. In 1962 vertrok hij naar Canada, waar hij hoogleraar werd aan 'The Nova Scotia College of Art and Design' in Halifax. Voor de technische gegevens van de munten wordt verwezen naar deze rubriek in 'De Florijn' nr. 11.

Cyprus: De Cypriotische ministerraad is van plan de bankbiljetten van 500 Mils uit de roulatie terug te trekken en daarvoor in de plaats een koper-nikkelen munt van dezelfde waarde met het jaartal 1974 in omloop te brengen. De ontwerpen van voor- en keerzijde zijn nog niet vrijgegeven.

De circulatiemunten van 5, 25, 50 en 100 Mils met het jaartal 1974 zullen binnenkort in omloop zijn gebracht.

Denemarken: Hier is men begonnen met het in omloop brengen van de in 'De Florijn' nr. 12 aangekondigde munten met de beeltenis c.q. het monogram van koningin Margarethe II.

Duitsland - Bondsrepubliek: In de Münchener Munt zijn met het muntteken 'D' acht miljoen vijfmarkstukken geslagen ter herdenking van de 250-ste geboortedag van de filosoof Immanuel Kant. De munten dragen het jaartal 1974, zijn van zilver (625/1000), hebben een middellijn van 29 mm. en wegen 11,2 gram.

Op de voorzijde staat het portret van Kant met zijn handtekening.

Het randschrift luidt: ACHTUNG FUERS MORALISCHE GESETZ.

Het ontwerp is van de kunstenares Doris Waschk-Balz uit Hamburg, die ook de beelden voor de herdenkingsmunten van Gutenberg, Mercator en de Olympische spelen 1972 (vierde motief) ontwierp.

MUNTHANDEL HABETS

Munten

Penningen

Medailles

Van Anrooystr. 7.

Geleen

Tel.: 04494- 47810

Boeken

Catalogi

Albums

Aanbiedingslijsten sturen wij op verzoek gratis.

Nederlands leverancier Coinholders en accessoires

Duitslands - Demokratische Republik: Ter herdenking van de honderdste sterfdag van de natuurkundige Johann Philipp Reis, die de eerste bruikbare telefoon construeerde en in 1861 in de openbaarheid bracht, is een kopernikkelen 5-Markstuk 1974 (Ø 29 mm, 12 g.) geslagen.

De voorzijde toont zijn uitvinding, de keerzijde is van het gebruikelijke type.

Falkland-eilanden: In de loop van dit jaar zullen in de 'Royal Mint' te Londen voor de Falkland-eilanden circulatiemunten geslagen worden, die naast de munten van Groot-Brittannië op deze eilandengroep zullen circuleren. Het betreft hier de munten van ½ en 1 Penny en van 2, 5 en 10 Pence, die qua vorm en metaalcompositie gelijk zullen zijn aan die van het Verenigd Koninkrijk. Tevens zal er een serie van vier gouden munten worden geslagen in de waarden van ½, 1, 2 en 5 Pond. Deze goudstukken zijn uiteraard niet voor circulatie bestemd.

Fiji-eilanden: Met het jaartal 1973 zijn de circulatiemunten van 1, 5, 10 en 25 Cent(s) in omloop gebracht.

Frans Polynesië: Met het jaartal 1972 zijn twee nikkel munten van 10 en 20 Francs in omloop gebracht. Met het jaartal 1973 is een aluminium munt van 2 Francs aan de circulatie toevertrouwd. Het betreft hier de Yeomannummers 3a, 5a en 6a. De munten zijn op de voorzijde voorzien van de letters I.E.O.M. (= Institut d'Émission d'Outre Mer).

Hong Kong: Met het jaartal 1974 zijn de munten van 10 Cents en 1 Dollar (Yeomannrs. 28a en 30a) in omloop gebracht.

India: In het kader van de hulp aan de FAO zal India met het jaartal 1974 drie munten uitgeven op het thema 'gezinsplanning, voedsel voor allen'.

Het zullen een 10-Paisastuk van magnesium-aluminium, een koper-nikkelen munt van 10 Rupee en een zilverstuk van 50 Rupee zijn. Op alle drie de munten zullen een echtpaar met twee kinderen (het 'ideale' gezin) staan. Deze FAO-munten zullen ook deel gaan uitmaken van de zogenaamde 'proofsets' die dit jaar uitgegeven zullen worden.

Indonesië: Met het jaartal 1974 zijn honderd miljoen aluminium FAO-munten van 5 Rupiah (Ø 28,5 mm., 3,03 g.) uitgegeven op het thema 'gezinsplanning, voedsel voor allen'.

Evenals bij de hierboven aangekondigde Indiase munten staat ook hier een gezin van vier personen op de voorzijde met het opschrift 'gezinsplanning, voedsel voor allen' in meerdere talen.

De letters 'K' en 'B' betekenen 'keluarga borencana' = gezinsplanning.

Irak: Naast de in 'De Florijn' nr. 14 aangekondigde uitgifte van een Dinar 1973 met een olietanker erop, zijn nog twee munten uitgegeven ter herdenking van de nationalisatie van de olie-industrie.

Het zijn een 250-Filstuk (koper-nikkel, Ø 33 mm., 15 g.) met op de voorzijde een brandende toorts tegen de achtergrond van een kraakinstallatie en een raffinaderij en een 500-Filstuk (koper-nikkel, Ø 36 mm., 22 g.) met op de voorzijde een olie-opslagplaats.

Jamaica: Ter herdenking van het feit, dat 300 jaar geleden (1674) Sir Henry Morgan Luitenant-gouverneur van Jamaica werd, is een zilverstuk (gehalte 925/1000) met zijn beeltenis erop uitgegeven. De munt heeft een doorsnee van 45 mm. en is los verkrijgbaar of maakt deel uit van zogenaamde 'proof-sets' van acht munten met het jaartal 1974 (zie ook 'De Florijn' nr. 11).

Luxemburg: Met het jaartal 1974 is uitgegeven een 10-Francsstuk met de beeltenis van groothertog Jan, dat geslagen is in de Brusselse Munt (Yeomannr. 43).

Malawi: In 1964 werd het Britse protectoraat Nyasaland zelfstandig. Ter gelegenheid van de tienjarige onafhankelijkheid zal er een herdenkingsmunt worden uitgegeven van 10 Kwacha (Ø 39 mm., sterlingzilver) met op de voorzijde het portret van Nywazi Dr. H. Kamuzu Banda, die voor het leven tot president werd gekozen. Dr. Banda was één van degenen, die de onafhankelijkheid van Malawi voorbereidde en onder zijn regering is het één van de meest stabiele Afrikaanse staten geworden.

Binnen een hoefijzervormige ketting staat de waarde aanduiding tegen de achtergrond van de kaart van Malawi. Erboven zien we de datum, waarop de onafhankelijkheid werd verkregen en het staatswapen.

Man: Het eiland Man zal bij de Pobjoy Mint Ltd. in Sutton (Surrey, Engeland) een Crown laten slaan ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Winston Churchill. Het zilverstuk (925/1000) weegt 28,28 gram en heeft een diameter van 38,6 mm.

Nepal: Met het jaartal 2030 (= 1974 A.D.) zijn uitgegeven de circulatiemunten van 1, 2, 5, 10, 25 en 50 Paisa en 1 Rupee (Yeomannrs. 99, 100, 101, 106, 103, 104 en 105).

Nieuw Caledonie: Met het jaartal 1971 is een aluminium 2-Francsstuk uitgegeven. Deze munt is van hetzelfde type als die van 1949 met dien verstande, dat op de voorzijde de woorden 'UNION FRANÇAISE' zijn weggelaten (Yeomannr. B5 'late listings').

Nieuwe Hebriden: Met het jaartal 1973 is een nikkel-bronzen 2-Francsstuk uitgegeven

volgens het in Yeoman onder nr. 5 afgebeelde type; onder de personificatie van de Vrijheid op de voorzijde zijn de letters I.E.O.M. toegevoegd (= Institut d'Emission d'Outre Mer). Deze munt zal in Yeoman onder nr. 5a worden opgenomen.

Noorwegen: Ter vervanging van de circulatiemunten met diermotieven werden nieuwe munten uitgegeven met het jaartal 1974.

Het zijn een bronzen munt van 5 Øre met op de voorzijde een klimmende leeuw met bijl en vijf koper-nikkelen munten van 10 Øre (vz. gekroond monogram Olaf V), 25 Øre (vz. kruis van vier gekroonde monogrammen), 50 Øre (vz. gekroond staatswapen), 1 Krone (vz. beeltenis Olaf V, kz. een koningskroon) en 5 Kroner (vz. beeltenis Olaf V, kz. staatswapen).

Oostenrijk: Ter herdenking van het 1200-jarig bestaan van de Dom te Salzburg is een zilveren 50-Schillingestuk uitgegeven.

HOLLEMAN-MUNTEN

Weverstraat 27, Overdinkel-7831

Tel.: 05423-1221

Uitgever: reprints boeken van v.d. Chijs.

Wij zoeken regelmatig betere munten van Nederland, ook provinciaal en middeleeuwen.

Schriftelijke aanbiedingen gevraagd.

Tevens zenden wij U op aanvraag onze prijslijsten.

Pakistan: Met het jaartal 1974 zijn vier FAO-munten uitgegeven, die geslagen zijn in de Pakistan Mint te Lahore. Het zijn aluminium munten van 1 Paisa (Ø 17 mm., 0,75 g.), 2 Paisa (Ø 19,5 mm., 1 g.), 5 Paisa (Ø 21 mm., 1,25 g.) en 10 Paisa (Ø 22 mm., 1,6 g.). Afgebeeld zijn de vier keerzijden en geheel rechts de uniforme voorzijde.

Panama: Met het jaartal 1973 is vanaf 15 februari 1974 een koper-nikkelen munt van 2½ Centimos in het kader van de hulp aan de FAO in omloop. De diameter is 15 mm. en het gewicht 1,69 g. (Yeomannr. 31 'late listings').

Peru: Hier is een zilveren herdenkingsmunt ter ere van Jorge Quinomes uitgegeven, waarvan nadere gegevens ons nog ontbreken.

Polen: Ter herdenking van Frederick Chopin werd in 1972 een 50-Zlotychstuk uitgegeven (Yeomannr. 66). Speciaal voor verzamelaars is nu een z.g.n. proefslag te koop van één van de ontwerpen voor een herdenkingsmunt van Chopin, waarvan hieronder een afbeelding. Rechts van Chopin's beeltenis staat het woord 'PROBA' (= proef). Tevens werd ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van de Poolse Volksrepubliek in 1974 een koper-nikkelen herdenkingsmunt van 200 Zlotych (Ø 33 mm.) uitgegeven.

Rhodesië: Met het jaartal 1973 is een in de South African Mint in Pretoria geslagen bronzen circulatiemunt van 1 Cent uitgegeven (Yeomannr. 6).

Seychellen: In de loop van 1974 zal een koper-nikkelen 10-Rupeestuk geslagen en uitgegeven worden. Voor verzamelaars zullen zilveren exemplaren (gehalte 925/1000) beschikbaar worden gesteld. Verdere gegevens ontbreken nog.

Sierra Leone: Drie jaar na de verkrijging van onafhankelijkheid in 1961 werd de Bank van Sierra Leone opgericht. Nu deze bank 10 jaar bestaat, zal er een koper-nikkelen herdenkingsmunt van 1 Leone worden uitgegeven (Ø 38,6 mm., 28,28 g.) met op de voorzijde het portret van president Dr. Siaka Stevens. Voor verzamelaars zullen ca. 40.000 zilveren exemplaren worden geslagen.

Singapore: Het in 'De Florijn' nr. 9, blz. 204 beschreven en afgebeelde zilveren 10-Dollarstuk is thans ook met het jaartal 1974 in omloop gebracht (Yeomannr. 9a).

Swaziland: Deze kleine, in het Zuiden van Afrika gelegen, onafhankelijke republiek, die lid is van het Britse Gemenebest, zal dit najaar eigen munten laten slaan. Tot nu toe circuleerde in Swaziland het Zuidafrikaanse geld.

De nieuwe circulatiemunten, die ontworpen zijn door Michael Bizzello en geslagen worden in de Royal Mint te Londen, zullen alle van koper-nikkel zijn.

De munteenheid van Swaziland is de Lilangeni (meervoud van Emalangeni), verdeeld in 100 Cents. Onderstaand de afbeeldingen van de ontwerpen van een een uniforme voorzijde en van de keerzijden van 1 Lilangeni en 50, 20, 10, 5, 2 en 1 Cent(s).

In 1968 gaf Swaziland een serie pseudo-munten uit.

JACQUES SCHULMAN N.V.

Keizersgracht 448
Amsterdam-C
tel. (020)-233380

Sinds 1880 handelen wij in
munten, penningen, eretekenen en
boeken over de numismatiek.
Archeologische voorwerpen.
Veilingen - prijslijsten - taxaties -
inkoop - verkoop

Syrië: Naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van de Al-Ba'ath Partij werden met het jaartal 1972 drie nikkelen munten uitgegeven in de waarden van 25 en 50 Piastres en 1 Lira. De munten zijn in 'Current Coins of the World' (6de druk) van Yeoman reeds opgenomen onder de nummers 32, 33 en 34.

Venezuela: Met het jaartal 1973 werd een nikkelen munt van 5 Bolivares uitgegeven (Ø31 mm., 15,1 g.) in een oplage van 20 miljoen stuks (Yeomannr. 44).

Verenigde Staten: Ter gelegenheid van het feit, dat 200 jaar geleden de eerste dertien staten zich onafhankelijk verklaarden, zullen drie munten worden uitgegeven ter waarde van 1 Dollar en van 50 en 25 Cents.

Op de voorzijde zullen resp. de portretten staan van Dwight D. Eisenhower, John F. Kennedy en George Washington.

De ontwerpen voor de keerzijden zijn onderstaand afgebeeld.

Op alle ontwerpen staat 'QUARTER DOLLAR', omdat de Amerikaanse Munt aanvankelijk de vrijheid wilde hebben elk ontwerp voor iedere waarde te kunnen gebruiken. Deze waarde aanduiding nam de meeste ruimte in, zodat de beide andere waarde aanduidingen van 'ONE DOLLAR' en 'HALF DOLLAR' zonder moeite er voor in de plaats gezet konden worden.

De keerzijde van de Dollar toont ons de 'Liberty bell' tegen de achtergrond van de maan, die van de halve Dollar 'Independence Hall' en het opschrift 200 YEARS OF FREEDOM, terwijl die van de kwart Dollar een trommelslager van het Amerikaanse leger, dat tegen de Engelse overheersers vocht, toont met rechts ervan een vrijheidsvlam met dertien sterren eromheen, de eerste dertien vrije staten symboliserend.

IJsland: Met het jaartal 1974 zijn de circulatiemunten van 50 Aurar, 1 Króna en van 5, 10 en 50 Krónur in omloop gebracht (Yeomannrs. A15, 15a, 18, 19 en 21).

Zuid-Afrika: Ter gelegenheid van het vijftig jarig bestaan van de Munt te Pretoria is een zilveren Rand (Ø 33 mm., 15 g., gehalte 800/1000) met het jaartal 1974 uitgegeven in een oplage van ca. 50.000 stuks. De voorzijde is van het gebruikelijke type, de keerzijde toont de gevel van de Pretoriaanse Munt, omgeven door afbeeldingen van vier munten, die er in de periode 1923-1973 zijn geslagen.

Zuid-Korea: De in 'De Florijn' nr. 13, pag. 312, aangekondigde uitgifte van een drietal munten blijkt niets met officiële staatsuitgaven van doen te hebben. Het zijn particuliere huismunten van het Suh-lin Hotel en het Walker Hill Hotel in Seoul.

Zuid-Vietnam: Hier werd met het jaartal 1974 een FAO-munt van 10 Dong uitgegeven, die gemaakt is van met messing geplaatst staal (Ø 24,5 mm., 4,5 g.). De voorzijde toont twee arbeiders aan het werk op een rijstveld.

Heinz Dietzel: Die Münzen des Königreichs Preussen ab 1701. Anhang: Die Münzen Preussens nach Reichsgründung. Berlin, 1974. Prijs incl. BTW f 17,50. Importeur voor de Benelux: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Aan de uitgebreide serie Dietzel-catalogi is bovenvermeld 65 pagina's tellende en rijk geïllustreerde boekje toegevoegd, dat de Pruisische muntslag uit de periode 1701-1918 behandelt, beginnend bij de munten van keurvorst Frederik III van Brandenburg, die zich in 1701 als Frederik I tot koning van Pruisen liet kronen.

In deze catalogus is de Pruisische muntslag naar de regeringsperiodes van de onderscheidene koningen ingedeeld en zijn de munten naar muntplaats en muntwaarde gerangschikt onder vermelding van metaalsoort, periode van muntslag, prijsindicaties in de kwaliteitsklassen prachtig, zeer fraai en fraai en van een verwijzing naar één van de belangrijke standaardwerken, die in de literatuuropgave achterin de catalogus zijn opgenomen. Van ieder munttype is een afbeelding op 2/3 grootte geplaatst. Een kort overzicht van de geschiedenis van het koninkrijk Pruisen compleetert het geheel. Uiteraard biedt deze catalogus geen ruimte voor varianten, proefslagen, e.d. Mede als gevolg van het ontbreken van deze voor een prijscatalogus overbodige ballast is deze uitgave zowel qua formaat als inhoudelijke opzet gemakkelijk hanteerbaar.

Alexander Wenzel: Auflösungen lateinischer Legenden auf Münzen und Medaillen. Braunschweig, 1974. Prijs incl. BTW f 110, —. Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Het vertalen van Latijnse opschriften op munten en penningen is voor menig numismaat een vaak moeilijke en tijdrovende bezigheid, zelfs als hij een gedegen opleiding in de Latijnse taal heeft gehad. Het klassieke Latijn immers verschilt aanmerkelijk van het Latijn, dat in de Middeleeuwen en later voor opschriften op munten en penningen werd gebruikt.

Wenzel heeft ca. 3500 Latijnse teksten, die in alfabetisch lexicografische volgorde zijn gerangschikt en die voorkomen op munten en penningen uit Europa en door Europese landen gekoloniseerde gebieden, in dit boek opgenomen en vertaald in het Duits en het Engels. Op zich ligt aan de totstandkoming van Wenzels werk een grote hoeveelheid arbeid ten grondslag. Tevergeefs echter zal men vele teksten op Nederlandse munten en penningen in dit boek zoeken. Aangenomen mag worden, dat dit ook voor andere landen (met name buiten het Duitse taalgebied) geldt, zodat aanvulling in de toekomst noodzakelijk is.

Jammer is, dat, waar woorden zijn afgekort, niet ook het restant van die woorden wordt weergegeven, opdat men een beeld kan krijgen van de gehele teksten.

Voorts zal de Nederlandse gebruiker niet zonder meer de Duitse en Engelse teksten in het Nederlands kunnen vertalen, vooral als het gaat om teksten van Bijbelse herkomst. Hoofdzakelijk blijft, dat men de teksten kan begrijpen.

Wenzels werk mag dan niet volledig zijn (en welke eerste druk is dat wel ?) en ten aanzien van het vertalen in het Nederlands met de nodige omzichtigheid moeten worden gehanteerd, toch blijft het een imposant naslagwerk, dat de numismaat van veel nut kan zijn. Het rendement van de forse kostprijs zal in dit opzicht daarom wel eens veel groter kunnen zijn dan het plezier wat men beleeft aan de aankoop van een munt van dezelfde prijs.

Dr. Arnold, Dr. Küthmann, Dr. Steinhiller: Grosser Deutscher Münzkatalog von 1800 bis heute. München, vierde druk, 1974. Prijs incl. BTW f 55, —. Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Voor de vierde maal is de 'Grosser Deutscher Münzkatalog' in een geheel verbeterde en uitgebreide druk verschenen. Met 40.000 verkochte exemplaren heeft deze catalogus als standaardwerk ruimschoots erkenning gekregen. Hij beschrijft alle gewone munten, herdenkingsmunten en hun varianten van alle Duitse staten sinds 1800. In elk hoofdstuk wordt de muntgeschiedenis van een bepaalde staat beschreven en voorzien van omrekeningstabellen van het ingewikkelde Duitse muntsysteem, een opsomming van de muntplaatsen en munttekens, de namen van medailleurs, waardijns en muntmeesters, de jaartallen waarin gemunt werd en gegevens omtrent muntmetalen, gewichten en gehalten. Tevens zijn in deze catalogus vijf historische kaarten afgedrukt, die helpen een duidelijk overzicht van de staten, waarin gemunt werd, te verkrijgen, terwijl een ruim literatuuroverzicht niet ontbreekt.

Overzichtelijk en gemakkelijk op te slaan wordt van iedere munt de nominale waarde en de schattingsprijs, het omschrift op voor- en keerzijde en de rand, jaartallen van aanmuntning en oplagen beschreven, terwijl 5302 prachtige foto's op ware grootte van bijna alle gecatalogiseerde munten in de beste staat van conservatie, alsmede 49 heraldische beschrijvingen van afgebeelde wapens in deze catalogus zijn opgenomen.

Kortom, qua inhoud als typografische verzorging een indrukwekkende catalogus, die eigenlijk het predikaat 'handboek' verdient.

Robert A. Lamb: 1974 Price Guide to the Catalogue of German War Tokens. Prijs incl. BTW f 3,25. Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Deze gebrocheerde uitgave geeft actuele richtprijzen in Duitse Markten voor Duitse noodmunten uit de periode 1914-1921 in de kwaliteitsklasse 'prachtig' en die alleen te gebruiken is bij de 'Catalogue of German War Tokens' van dezelfde schrijver.

Een voordeel van de uitgifte van dergelijke prijslijsten is, dat omwille van steeds veranderende prijzen niet gehele catalogi behoeven te worden herdrukt. Een conclusie, die aan de hand van deze prijslijst getrokken kan worden, is, dat het merendeel van de noodmunten van 1914-1921 nog verkrijgbaar is voor prijzen ver beneden de 10 Mark. Een interessant verzamelaarsgebied voor mensen met een smalle beurs!

Frans Morin: Kataloog der Belgische bankbiljetten van 1900-1974. Boom (België), 1974. Prijs incl. BTW f 16, —. Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

Deze gebrocheerde catalogus van 54 pagina's en 18 platen beschrijft de bankbiljetten, die in de periode 1900-1974 voor België werden gedrukt. Morin doet dat in deze privé-uitgave door een omschrijving te geven van voor- en keerzijden, kleuren, data van eerste en laatste uitgifte, watermerken, tekens, graveurs en op bankbiljetten voorkomende handtekeningen en nummers, alsmede van verwijzingen naar andere catalogi. Tevens zijn richtprijzen gegeven in de kwaliteitsklassen 'schoon', 'zeer schoon', 'zeer zeer schoon', prachtig en nieuw. Van de meeste typen bankbiljetten zijn achterin de catalogus op de 18 platen afbeeldingen geplaatst.

Een zeer uitgebreide inleiding en tal van aantekeningen tussen de tekst verlevendigen deze catalogus, die verschijning in een betere typografische verzorging verdient. Men kan keuze maken uit een catalogus met een Franse of Nederlandse tekst.

boeken en tijdschriften

Günther Schön: Weltmünzkatalog XX. Jahrhundert. München, zesde verbeterde en uitgebreide druk, 1974. Prijs incl. BTW f 25, --.
Importeur: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam. Tevens verkrijgbaar via de adverteerders in 'De Florijn'.

In deze rubriek in 'De Florijn' nr. 10 werd reeds uitgebreid de aandacht gevestigd op de inhoud van bovenvermelde catalogus, die als Europese tegenhanger van Yeoman's 'A Catalog of Modern World Coins' en 'Current Coins of the World' en de 'Standard Catalog of World Coins' van Krause en Mishler en die door de geringere taalbarrière van het Duits ten opzichte van het Engels in Nederland vele gebruikers telt.

Meer dan een kwart miljoen exemplaren van deze catalogus hebben tot op heden hun weg naar de verzamelaars gevonden, terwijl ook de in Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten in licentie gedrukte uitgaven veel worden verkocht. Deze zesde druk is van 1013 op 1080 pagina's gebracht. Die extra ruimte werd gebruikt om 8561 munten te beschrijven, 325 meer als in de vorige druk, terwijl het aantal foto's van 2466 tot 2567 werd vergroot. De munten zijn in chronologische volgorde beschreven onder vermelding van muntmetalen en jaren van muntslag. Korte biografieën van personen, wetenschappelijke beschrijvingen van zoologische en botanische motieven, wapens van de onderscheidene landen, chronologische tabellen, actuele richtprijzen en opname van de jongste emissies maken deze catalogus tot een handzaam boek, dat zijn redelijke prijs waard is.

R.S. Yeoman: A Guide Book of United States Coins. Racine, 28th edition, 1975. Prijs incl. BTW f 10, --.
Importeur voor Europa: Mevius & Hirschhorn International B.V. te Amsterdam.

Wat het 'Handboek voor de Nederlandse munten' van Jacques Schulman voor de verzamelaar van Nederlandse koninkrijksmunten betekent, betekent bovendien handboek, beter bekend onder de naam 'Red Book' vanwege het rode omslag, voor de verzamelaars van Amerikaanse munten. Beginnend bij de rond 1616 voor de Sommer-eilanden (thans Bermuda's) geslagen munten, geeft het 'Red Book' een historische beschrijving van de officiële en particuliere muntslag voor de thans tot de Verenigde Staten van Amerika behorende koloniën en de Verenigde Staten zelf. Deze beschrijving geeft een uitstekend beeld van de bewogen muntgeschiedenis van de Verenigde Staten.

Voorts vindt men in het 'Red Book' van alle munttypen een illustratie, terwijl de varianten eveneens zijn afgebeeld, dikwijls door middel van sterk vergrote detailopnamen.

Bovendien vindt men er alle gegevens in betreffende namen van ontwerpers, gewichten, metaalcomposities, diameters, randen, muntplaatsen en munttekens, terwijl bij de jaartallenreeksen de oplagen vermeld staan met richtprijzen in Amerikaanse Dollars in de kwaliteitsklassen 'goed' t/m 'proof'. Deze 28ste druk is geheel verbeterd en aangevuld t/m 1974, terwijl de richtprijzen werden aangepast aan de huidige marktsituatie. De populaire prijs van dit 256 pagina's tellende handboek is te danken aan de zeer grote oplage met een wereldwijde verbreiding.

TIJDSCHRIFTEN

Deze rubriek beoogt de Nederlandse verzamelaar te informeren over de inhoud van die buiten- en binnenlandse tijdschriften, waarmee 'De Florijn' een uitwisseling heeft. Voor nadere gegevens betreffende de inhoud ervan wende men zich tot de samensteller van deze rubriek of rechtstreeks tot de redacties van die tijdschriften.

Die Münze. Red. Hans Meyer, 519 Stolberg, Schwarzer Weg 2, Bondsrepubliek Duitsland.

— nr. 4, april 1974.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Nero; Wat was het geld in de 16de en 17de eeuw waard?; De munten van Canada; Reiniging en verzorging van antieke munten; De muntunies uit de Middeleeuwen; De motiefverzamelaar.

— nr. 5, mei 1974.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Nero; De munten van Cyprus sinds 1879; De muntunies van de Middeleeuwen; Loot, grein en karaat; Datering van munten aan de hand van tijdrekeningsystemen; Antieke munten, reinigen of niet?

— nr. 6, juni 1974.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Nero; De munten van Ceylon; Praagse Groschen; Muntverpakkingen.

— nr. 7, juli 1974.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; Het wapen van Gulik-Berg, Kleef, Mark en Ravensburg; De vita et rebus gestis caesarum Nero; De munten van Australië uit de 'Sterling'-periode; Britse gouden munten; Australische proefslagen; Kloppen op Praagse Groschen; 100 jaren oorlog en munten 1815 tot 1914.

— nr. 8, augustus 1974.

Over het herkennen van oudere Duitse munten en het ontrafelen der omschriften; De vita et rebus gestis caesarum Nero; De munten van Malakka onder Britse heerschappij; Kloppen op Praagse Groschen; Zegelschrift op Chinese kashmunten; Het 'varkensgeld' van de Bermuda-eilanden.

Dukaten. Red. Alfons Grass, 6078 Neu-Isenburg, Buchenbusch 18, Bondsrepubliek Duitsland.

— nr. 30, juni 1974.

Orden en eretekenen; Zegels op postzegels; De munten van de republiek Indonesia; De Masada-penning.

Berichte. Red. H. Kricheldorf, Freiburg im Breisgau, Günterstalstrasse 16, Bondsrepubliek Duitsland.

— 14de jaargang, nr. 81, juni 1974.

De 150ste geboortedag van Anton Bruckner; De Conventie van München en haar munten van 1837-1871; Het extra teken op munten van koning Peter I van Cyprus - een raadsel?; De Amerikaanse cent wordt opgepot; De munten, penningen en jetons van de 'Eidgenössische Schützenfeste' 1830-1969; Hannover, Mekka der muntverzamelaars; Symphonie van een tentoonstelling van penningen en ontwerpen van de Weense medailleur Helmut Zobl.

— 14de jaargang, nr. 82, augustus 1974.

Munten van Xusrö II; Eichstätt. Een gouden penning uit latere jaren op Johann Anton III vrijheer van Zehmen, 1781-1790 vorst-bisschop van Eichstätt; De Conventie van München en haar munten van 1837-1871; De Zwitserse penning z.j. op een prehistorisch paalddorp; Maria-hulp op de Welschenberg bij Mühlheim aan de Donau; Frankische pelgrimsbrakteaten der late Middeleeuwen; Twee tot op heden onbekende munten van de Rhein- und Wildgrafen, Fürsten zu Sahn; Drie nieuwe bronzen plastieken van Eberhard Linke.

Flaschenpost. Red. Wolf Mueller-Reichau, 2304 Laboe, Schulstr. 1, Bondsrepubliek Duitsland.

— juli 1974.

Roger B. Baron, een penning op de opening van de grôte scheepvaart op de Moezel 1964; De Canadese dollar van 1949; Phaselis, antieke havenstad aan de Middellandse Zee vroeger en nu; Noord-Friezen beveiligden hun vloeten.

Numismatisches Nachrichtenblatt. Red. 297 Emden, Philosophenweg 10, Bondsrepubliek Duitsland.

— nr. 7, 1974.

Jaarvergadering van de 'Gesellschaft für Internationale Geldgeschichte' op 18-5-'74; Internationale muntencollectie voor het behoud van de natuur; De Kronentaler; Staat en munt - Canada.

— nr. 8, 1974.

Muntvondsten in Coesfeld, Helden, Münster, Pont en Marx, Primitieve vervalsingen van Rhodische munten; Divus Augustus Pater; Bij het 600-jarig bestaan van de Staatsmunt te Stuttgart: Staat en munt - Bermuda en de Verenigde Staten van Amerika.

— nr. 9, 1974.

Muntvondsten in Gera (DDR), Maiola (Estland), Nemea (Korinthe), Schönberg (Sleeswijk-Holstein), Stralsund, de Oostzee, Trier en Uba bij Buchara (USSR); De Engelse nobel; Staat en munt - De Verenigde Staten van Amerika; Twee mythologische penningen van Prof. József Reményi te Boedapest; De herdenkingsmunten van 5 Mark op de 25-ste verjaardag van de grondwet.

Sammeler-Dienst. Red. 8630 Coburg, Postfach 683, Bondsrepubliek Duitsland.

— Vakblad voor filatelisten met een kleine rubriek voor muntenverzamelaars. Versijnt 24 maal per jaar.

Mitteilungen der Oesterreichischen Numismatischen Gesellschaft. Red. Burging 5, 1010 Wenen, Oostenrijk.

— nr. 9, 1974.

De medailleur Prof. Rudolf Schmidt 80 jaar oud; Een muntvondst van Sasanidenkoning Yazgard II (438-457 n.Chr.) in de Weense handel; De munten van de Zuidduitse kruismunten.

— nr. 10, 1974.

Een tot nu toe onbekende St.Pöltner Taler 1624; Penning op het eerste elektrische licht in Oostenrijk (Friedrich Wilhelm Schindler-penning); De Amerikaanse penny (cent) wordt opgepot.

Helvetische Münzenzeitung. Red. Albert Meier, Postfach 26, 3652 Hiltterfingen, Zwitserland.

— nr. 7, juli 1974.

Genève, denier zonder jaar; De coalitie van 1813 op penningen; De gouden munten van Admiraal Nikolaus von Horthy; Vervalsingen van het 500 Krönustuk van IJsland uit 1961; Olympische Spelen op herdenkingsmunten.

— nr. 8, augustus 1974.

Schwyz, 20 Kreuzer 1730; De veldtocht van Frankrijk van 1814 op penningen; Het verzamelen van munten met scheepsmotieven; Gevaarlijke vervalsingen van Romeinse denariën.

— nr. 9, september 1974.

Schwyz, 1 Schilling 1730; Karel X, koning van Frankrijk en de numismatiek; Rudolf II, Rooms keizer (1576-1612); Munten op postzegels; Herdenkingsmunt op Friedrich Ebert; 1500 ton Zwitserse zilveren munten omgesmolten.

— nr. 10, oktober 1974.

Schaffhausen, Pfennig zonder jaar (ca. 1250); Penningen stellen het woekeren aan de kaak; Constantinus IX Monomachus, byzantijns keizer (1041-1055); De koninklijke bezoeken aan munthuizen; Valse Zwitserse Schützentaler van Schwyz 1867; De Romeinse keizer Diocletianus (284-305).

Money Trend. Red. Postfach 263, FL-9490 Vaduz, Liechtenstein.

— nr. 7/8, juli 1974.

Numismatisch wereldpanorama; Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde Talers en dubbele Talers van het hertogdom Nassau; De munten van Alzey.

— nr. 9, september 1974.

Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde zeldzaamste Talers en dubbele Talers van het keizerrijk Oostenrijk; Numismatische richtlijnen; De herkomst van muntmetaal; Bewerkte goudgewichten uit West-Afrika.

— nr. 10, oktober 1974.

Muntweegschalen en muntgewichten; Gallië's goud en Caesar; Beschouwingen over de overgebleven aantallen van de in de Schwalbach-catalogus vermelde Talers en dubbele Talers van het groothertogdom Oldenburg; Numismatische rondblik; Op 1 oktober start het World Wildlife Fund met de eerste serie munten 'redt de natuur'; 50 Schilling Dom te Salzburg.

Myntkontakt. Red. Torgatan 20, Box 1, 19901 Enköping, Zweden.

— nr. 8, augustus 1974.

Tentoonstelling en beurs Mynt 74 een succes; Zweedse bankbiljetten.

Møntsamlernyt. Red. P.O. Box 56, DK-2830 Virum, Denemarken.

— nr. 7, september 1974.

Nieuwe munten voor het behoud der natuur; Tweede set olympiedemunten van Canada; Nieuws van de Koninklijke Munt in Kongsberg (Noorwegen); Eligius, merovingisch bisschop en monetarier.

tijdschriften

The Numismatic Circular. Red. 5,6,7 King Street St. Jame's, Londen SW1, Engeland.

- nr. 7/8, juli/augustus 1974.
Een aantal vervalste 19de eeuwse Ierse pennies en halve pennies; Is een herbeschrijving van de hyperperon van het Proskynesis-type gerechtvaardigd ? ; Andronikus II of III; Munten voor natuurbehoud; De Egyptische bronzen munten uit de regeringsperiode van Adboul Aziz; Een San Tome van 1779; Aantekeningen bij enkele Sassanidische en Arabo-Sassanidische munten; 'General Service Medal' (1962); Somaliland 1901-1904; Veldtochten in India 1778-1914.
- nr. 9, september 1974.
Middeleeuwse matrijzen; Een Judaea Navalis brons van Titus; Een muntencollectie van Brits West-Indië en twee muntvondsten; Een penning op de tweehonderdjarige geboortedag van Matthew Flinders (ontdekkingsreiziger, kaartenmaker); Somaliland 1901-1904; Veldtochten in India (1788-1914).

Coin Monthly. Red. Sovereign House, High Street, Brentwood, Essex, Engeland.

- augustus 1974.
Vastenavond-dubloenen; Munten op zak tijdens vakantie in Nederland; 'Boundarytokens'; Koloniale oorlogen in de 18de eeuw op historiepenningen; Griekse munten.
- september 1974.
Vastenavond-dubloenen; De val van de Toughra; Miniatuur-papiergeld; Koloniale oorlogen van de 18de eeuw; Griekse munten; Nobels en angels.
- oktober 1974.
Munten op zak tijdens vakantie in Zweden; Papiergeld van Denemarken; George III en berechtingen van verraad op historiepenningen; Wat is een 'proof' ? ; Griekse munten.

Coins. Krause Publications Inc., Iola, Wisconsin 54945, USA.

- juli 1974.
Penningen voor een oud-mariniër; 'Notgeld', herauten van de Hoop; De postzegels die van munten werden afgeleid; Persoonlijkheden op antieke munten; Seleucus I; Munten van Rome's Britse provincie; 'Barber halves', een studie van zeldzame kleinodien.
- augustus 1974.
Een nieuwe directie in 1795 van de U.S.-Mint en groeiende moeilijkheden; Invloeden van de goudprijs op gouden munten; Herdenkingsmunten; De erfenis van Amerika's circulatiemunten.
- september 1974.
Donna Josefa Ortiz de Dominguez op Mexicaans geld; George Washington Carver, van slaaf tot wetenschapsman tot een zilveren munt; Nieuwe hoogtepunten voor de gouden vogel (double eagle); Zulke monsters (misslagen), gemaakt in de Munt; Een maansikkel op de munt voor de Islam.

La Vie Numismatique. Red. 20 rue de l'Anémone, 1180 Brussel, België.

- juni/juli 1974.
De sultans van Delhi; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt.
- augustus/september 1974.
De sultans van Delhi; Nieuwe penningen geslagen door de Parijse Munt.

Facettes. B.P. 15, Herblay 95220, Frankrijk.

- Nieuws en mededelingen over postzegels en munten.

The International Numismatic. Red. 5 Rue Ile du Pé, 44600 Saint Nazaire, Frankrijk.

- nr. 14, 1974.
De keizersdynastie der Severii - de Syrische keizers; Papiergeld door de jaren heen - Hong Kong; Nieuws en mededelingen.

La Numismatica. Red. Via Pace 8, 25100 Brescia, Italië.

- nr. 4, april 1974.
Valse Romeinse munten; Truck-munten van 20 Lire 1927; Moderne geschiedenis van de Munt te Rome; Herdenkingspenning op Giovanni Carnovali (1804-1873).
- nr. 5, mei 1974.
De serie van 1974 van San Marino, ontworpen door Luciano Minguzzi, geïnspireerd op de dierenwereld; De munt van 500 Lire 1975 van de hand van Emilio Greco; Valse Romeinse munten; Moderne geschiedenis van de Munt te Rome; Het Heilige jaar op munt en penning (1300-1975).
- nr. 6, juni 1974.
Valse Siciliaanse munten; Munten in het museum van Torino; Een munt van Kirene; Het eerste heilige jaar 1300.

De Goudenpenning. Red. Keizersgracht 448, Amsterdam-C, Nederland.

- 24ste jaargang nr. 3, juli 1974.
Bronzen portretpenningen van Christina Nijland; De strijd tegen valse naslagen; Een praktische wenk voor het bewaren van munten; Buys van Hülten-prijs 1974 voor Jet Schep; Ajax, koning van Salamis; Tentoonstelling te Moorn.

VEILING JEAN DE MEY, 58 rue de l' Association

Op 6 en 7 december a.s. zal Jean De Mey in de Gouden Zaal van Hotel Atlanta, Adolf Maxlaan 7 te Brussel zijn 4e veiling houden, waarbij ook vele Noord-Nederlandse munten zullen worden geveild. De fraai uitgevoerde catalogus is eind oktober aan de vaste cliëntèle verzonden.

DE NUMISMATISCHE KRINGEN

Amsterdam

Secretariaat: Julianakade 70, IJmuiden, tel. 02550-18682.

Bijeenkomsten op de 2e woensdag van de maand, behoudens uitzonderingen.

Boxmeer

Secretariaat: Bilderbeekstraat 36, Boxmeer.

Brabant

Secretariaat: Zilvermeeuwlaan 23 te Eindhoven, tel. 040-43 95 20.

Bijeenkomsten op de 2e donderdag van de maand.

Breda (Genaamd 'De Baronie')

Secretariaat: Weerijssingel 55 te Breda.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand.

Groningen

Secretariaat: Hertenlaan 69 te Haren, tel. 050-4 50 86.

Agenda: 18 okt. 1974 - voordrachten door eigen leden.

15 nov. 1974 - Dr. H. Enno van Gelder met een lezing over de muntslag te Utrecht van 1816-1941.

20 dec. 1974 - De heer Jacques Schulman met een lezing en een veiling voor leden.

17 jan. 1975 - Jaarvergadering en voordrachten van leden.

Verdere streefdata voor 1975: 21 februari, 21 maart, 18 april en 16 mei.

Den Haag

Secretariaat: Zeestraat 71B te Den Haag, tel. 070-18 09 57.

Bijeenkomsten afwisselend op de laatste woensdag of de laatste donderdag van de maand.

Hoogeveen

Secretariaat: Dahliastraat 22 te Hoogeveen, tel. 05280-6 55 82.

Ruilavonden op de 2e woensdag van de maand, wijzigingen voorbehouden

Agenda: 13 nov. - Onderlinge ruil.

11 dec. - Dr. H.J. v.d. Wiel: Psychologie van de verzamelaar.
Vijfjarig bestaan van de Kring, viering tesamen met de echtgenoten van de verzamelaars.

8 jan. - Bespreking jaarverslag. Onderlinge ruil.

12 febr. - Grote veiling.

Kampen ('Moneta Campensis')

Secretariaat: J. Grondhuis, Erasmuslaan 4, Zwolle, tel. 05200-3 57 35.

Bijeenkomsten op de 1e maandag van de maand in het gebouw Burgwal 59 te Kampen, aanvang 19.30 uur.

Het Land van Ravenstein

Secretariaat: Hans Niesen, Graspeel 48, Zeeland N.B., tel. 08865-1728.

Bijeenkomsten op de eerste maandag van de maand, in het Gemeenschapshuis 'De Schouw' aan het Brabantplein te Uden. Ruilbeurs na afloop van elke vergadering of lezing.

Toegankelijk voor iedereen.

Agenda: 4 nov. - Dr. H. Enno van Gelder: De munten van het Koninkrijk der Nederlanden.

Limburg

Secretariaat: Bonnefanten Museum te Maastricht, tel. 043-19300.

Lisse

Secretariaat: v. Speykstraat 46, Lisse-1660, tel. 02521-12035.

Elke 2e dinsdag van de maand is er ruilbeurs en veiling van ingebrachte munten in de Pauluskerk, Ruysshornlaan te Lisse.

Bushalte op 100 m. afstand en groot parkeerterrein. Munten inbrengen van 7-8 uur.

Noordoostpolder e.o.

Secretariaat: Sternstraat 4 te Zwartsluis, tel. 05208-1803.

Bijeenkomsten op de 3e donderdag van de maand, in het Geref. Centrum te Emmeloord.

Noordwijk

Secretariaat: C. Duindam, Duinweg 49 te Noordwijk a/Zee.

Bijeenkomsten iedere eerste maandag van de maand om 20.00 uur in De Rank, aan de Golfweg in Noordwijk.

Oost-Nederland

Secretariaat: Arnhemsestraatweg 93B te Rheden, tel. 08309-2700.

Bijeenkomsten (behoudens afzonderlijke vermelding) in Hotel 's Gravenhof te Zutphen, aanvang 20.00 uur.

Agenda: 26 nov. - Dr. Ir. M. v.d. Brandhof: Vervaardiging van munten in heden en verleden.
28 jan. - Ir. J. Koning: Het lezen van opschriften op Middeleeuwse munten.
1975 ten. Na afloop praktische oefeningen met meegebrachte munten.

Rotterdam

Secretariaat: Burgem. Lefèvre de Montigny laan 190, Rotterdam-3013, tel. 010-188446.

Bijeenkomsten Museum van Land- en Volkenkunde, Willemskade, Rotterdam.

Twente

Secretariaat: Bentheimerstraat 75, Oldenzaal, tel. 05410-3041.

Bijeenkomsten op de 2e dinsdag van de maand.

Utrecht

Secretariaat: Johan Wagenaarkade 71-1 te Utrecht, tel. 030-931051.

Bijeenkomsten 's Rijks Munt, Leidseweg 90 te Utrecht, aanvang 19.30 uur.

Voorschoten

Contact-adres: Prof. Eykmanhof 24, Voorschoten, tel. 01717-3105.

Zeeland

Secretariaat: Diezestraat 57 te Oost-Souburg, tel. 01183-2549.

Bijeenkomsten elke 2e donderdag van de maand in gebouw 'De Schakel', Bachten Steene 14 te Middelburg.

Federatie

De vergadering van de Federatie van Numismatische Kringen in Nederland zal worden gehouden op zaterdag 30 november 1974 in Deventer, plaats nog nader te bepalen.

Aanvang 10.00 uur.

* * *

MUNKKARTOTHEEKKAARTEN

In 'De Geuzenpenning' van januari 1966 (16de jaargang, no. 1) beschreef de toenmalige secretaris van de Numismatische Kring Rotterdam, Mr. J.R. Voûte, een ontwerp-administratiekaart voor een numismatisch kaartsysteem, een ontwerp dat later door de firma J. Schulman te Amsterdam in de handel werd gebracht. In hoeverre het gebruik van deze goede kaart bij de numismaten in den lande ingeburgerd is, is moeilijk na te gaan; feit is, dat duizenden kaarten hun weg door Nederland hebben gevonden.

Als gevolg van een grote behoefte heeft nu ook de firma J.G. Habets te Geleen enige maanden geleden muntkartotheekkaarten in 5 verschillende kleuren in de handel gebracht, die gretig aftrek blijken te vinden.

De 'Rotterdamse' kaart houdt de numismatische gegevens duidelijk gescheiden van de persoonlijke (afkomst, datum verwerving en prijs van de munt), die op de achterkant geschreven kunnen worden.

De kaart van de firma Habets schept de gelegenheid alle zakelijke numismatische en persoonlijke gegevens op het bovenste gedeelte van de voorkant van de kaart bijeen te brengen, terwijl eronder de munt afgebeeld en beschreven kan worden.

De achterkanten van de kaarten bieden ruimte genoeg voor het plaatsen van (extra) afbeeldingen of om aantekeningen te maken, die men op de voorkant eventueel niet kwijt zou kunnen.

Beide kaarten zijn duidelijk verschillend van opzet en hebben hun voor- en nadelen.

Daarom ook zal de muntenverzamelaar zelf moeten gaan bepalen, welke kaart naar zijn mening voor hem de meest handzame is. Persoonlijke behoeften en meningen kunnen erg van elkaar verschillen. Het leek ons daarom minder juist de voor- en nadelen van de beide kaarten tegen elkaar af te wegen.

Aangezien het om diverse redenen alleszins nuttig en zinvol is een kaartsysteem van zijn/haar muntencollectie aan te leggen, meenden wij er, mede gezien de gesignaleerde behoefte, goed aan te doen hier nog eens de aandacht op het bestaan van beide administratiekaarten te vestigen.

Formaat van beide kaarten 10 x 15 cm.

+	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15															
BEMERKING: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15																													
Na 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15																													
Kz. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15																													
Raad: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15																													
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Jaartal</td> <td style="width: 30%;">Dagtype</td> <td style="width: 40%;">naam</td> </tr> <tr> <td>Phocopsis</td> <td>Geslacht</td> <td>g</td> </tr> <tr> <td>Mutiboken</td> <td>Prinsal</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Morus texan</td> <td>Gruise</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Leopards ont</td> <td>Onen</td> <td></td> </tr> </table>															Jaartal	Dagtype	naam	Phocopsis	Geslacht	g	Mutiboken	Prinsal		Morus texan	Gruise		Leopards ont	Onen	
Jaartal	Dagtype	naam																											
Phocopsis	Geslacht	g																											
Mutiboken	Prinsal																												
Morus texan	Gruise																												
Leopards ont	Onen																												
MUNT - KARTOONKEER KAART Nr.																													
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Katalogus</td> <td style="width: 30%;">Nr.</td> <td style="width: 40%;">Land</td> </tr> <tr> <td>g</td> <td>Kwintell</td> <td>Geslacht op.</td> </tr> <tr> <td>Mozal</td> <td>Gaucho</td> <td>Geslacht bij</td> </tr> <tr> <td colspan="3"> Kinkhouwmaats In jaar </td> </tr> </table>															Katalogus	Nr.	Land	g	Kwintell	Geslacht op.	Mozal	Gaucho	Geslacht bij	Kinkhouwmaats In jaar					
Katalogus	Nr.	Land																											
g	Kwintell	Geslacht op.																											
Mozal	Gaucho	Geslacht bij																											
Kinkhouwmaats In jaar																													
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Rumbe voor afbeelding</td> <td style="width: 70%;"></td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Multisaccharying</td> <td style="width: 70%;"></td> </tr> </table>															Rumbe voor afbeelding		Multisaccharying												
Rumbe voor afbeelding																													
Multisaccharying																													

'Rotterdamse' kaart (verkleind)

Kaart firma J.G.Habets (verkleind)

— MUNTJES —

Advertentiekosten p. nummer f 5,— p. vier regels van 32 letterspaties. Iedere regel meer f 1,50. Bij vooruitbetaling te storten op giro 82.52.34 van Algemene Bank Nederland Zwolle banknr. 596928688 t.n.v. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Tekst zenden aan P.C.Korteweg, Enkstraat 10 Zwolle, tel. 05200 - 14739.	ANTIEKE COLLIER te koop aangeboden, bestaande uit 2 rijen zilveren 5 cent stukken totaal 88 stuks van koning Willem III, stuks vanaf 1850, koning Willem III. Voor meest biedende. Brieven postbus 31, Voorhout. (15)
"DE SNEEKER VLIAGER" J.B. Westerhof, numismaat Nauwe Noorderhorne 18, Sneek. tel. 05150 - 7198. Wij zijn steeds koper van collecties munten, boekwerken en antiquiteiten, in het bijzonder die op de Provincie FRIESLAND betrekking hebben.	Inkoop-Verkoop van munten of inruil v. oude ansichtkaarten Ned. Postz. handel "DE VELUWE", Nieuwstr. 66 Apeldoorn, tel. 05760 - 16281.
	G.J.M. BISSELINK - Numismatiek Oude Doetinchemseweg 68, 's Heerenberg Gld. tel. 08346 - 1007. Op aanvraag zenden wij u gaarne onze prijslijst van Nederlandse en buitenlandse munten.
"RATEL" Braille-tijdschrift voor de visueel gehandicapte munt- en penningverzamelaar. Indien u de uitgave van 'Ratel' wilt steunen: postgiro 24.24.500 t.n.v. Adm. Ratel, Planetenlaan 22, Haarlem (a.u.b. vermelden: éénmalige of jaarl. bijdrage). (X)	Ruilbeurs in Borken (Dsl.) nabij Winterswijk, elke laatste woensdag van de maand. Aanvang 20 uur in café Spannemacher. (X)
Te koop aangeb. Ned. en buitenl. munten. Grieks en Romeins, FABER, Geldersesluis 3, Noordeinde post Elburg. tel. 05252 - 417.	U wenst ook een abonnement op het tijdschrift 'De Florijn' ? Stort dan f 10,— op giro 82 52 34 van Algemene Bank Nederland te Zwolle, banknr. 59.69.28.688 t.n.v. T.Kuik, inzake De Florijn te Kampen. Het abonnement loopt van 1 januari tot 1 januari. Gaat u verhuizen ? Geef s.v.p. even uw adreswijziging op aan T. Kuik, Populierenstraat 10 Kampen, tel. 05202 - 4180.
Zie Florijn nr. 8-9-10. Stort f 25,— op giro 2068368 en U ontvangt 5 verschillende <i>Chinese cashmunten</i> tussen de jaren '61 en 1200, kwaliteit fraai en zeer fraai, met beschrijving. T.n.v. H. Niesen, Graspeel 48 te Zeeland, Brabant. (15+16)	
	Heeft u zich zojuist geabonneerd op De Florijn ? Er zijn nog oude nummers van 1972 en 1973 verkrijgbaar tegen f 2,— per stuk. (X) offsetdrukkerij w. van esch mandjesstraat 3 zwolle

Muntenhandel

A. J. VAN DEN BERG

Hoefkade 87
Den Haag
Tel. 601382-070

**Inkoop van Munten, Penningen, Bankpapier, Ridderorden en
Boeken over deze onderwerpen.**

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM
Herengracht 434-440
Kasuren 8.30—16.00 uur

**Aan- en verkoop van
gouden en zilveren munten,
goudstaafjes, goudbaren.**

**Op aanvraag zenden wij u gaarne onze regelmatig
verschijnende prijslijsten en bulletins toe.**

Bestellingen en inlichtingen: 020 - 292284
020 - 292276
020 - 292286
020 - 292287

CORBA Int.

MUNTHANDEL

*
*

ENSCHDEDE (centrum)
Kuipersdijk 113A-115
Tel. 05420-21898

A. G. van der Dussen

Hondstraat 5 Maastricht Tel. 043-15119

munten (zowel antieke als moderne);
penningen, eretekenen en numis-
matische boeken

aan serieuze verzamelaars zenden
wij gratis onze maandelijkse prijslijst
en onze literatuurlijst